

JOÃOVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de João

Jesus Cristo'ga okwahavuka Tupana'ga nhande ve

¹ Jypya yvya apoa renonde Tupana'ga reaporogita kwahavukahara'ga rekojipei hako. Tupana'ga pyri ga ruvi ga rerekovo. Ga ko Tupanamo tuhẽ oko.

² Yvya apoa renonde akoja'ga rekoi Tupana'ga pavẽi gakhavukahara'ga.

³ Ga pe Tupana'ga oapopavuka mbatera. Ojipe'ga pe rũi Tupana'ga oapouka. Okwahavukahara'ga pe jate ga oapouka mbatera hako.

⁴ Tupana'ga kwahavukahara'ga tuhẽ oko po rimba'e. A'ero ga jara'ga mongopavi ga monguva. Ga vyakotyve'ga mongoi. A'ero ga Tupana'ga kwahavukari ga pe no. Arimo nhande tihepia katu mbatera kwahavaḡwama mytu'ero ḡwaramo. Na ja ga imomytu'ei vyakotyve'ga akaḡi pe tokwaha ti ga Tupana'ga javo.

⁵ Ypytunarupive'ga ndokwahavi hepiage'yma ḡwaramo. Ypytunarupive'ga'jave'ga – ga ndokwahavi Tupana'ga okote'varuhuavo – ga pe ga Tupana'ga mombe'umbe'ui no tokwaha ti ga javo. Ga omombi pota Tupana'ga kwahavaḡwama novĩa. Ndopigi reki. A'ereki Tupana'ga mombe'ua ikwahy ve ojipe'ga ndehe ga kwahavuka ga pe.

⁶ Nahã ko ahe ikwehe. Ahe ve ġa ei João Batista. Tupana'ga e'i ahe ve:

—Emombe'u ti ġa pe jikwahavukahara'ga, ei Tupana'ga ahe ve.

⁷ A'ero João'va'ea ruri ga mombe'gwovo ikwehe.

—Tamombe'u ti ga pe me tapejiko pa ti ga rehe javoji, ei ahe, kiroki ga Tupana'ga kwahavuka nhande ve, ei João'va'ea ikwehe.

⁸ Ahe ko imomytu'ēhara'ga rūi.

—Akoja'ga mombe'gwovo reki ji ruri, ei ahe, kiroki ga omomytu'ē Tupana'ga kwahavuka nhande ve, ei João'va'ea ikwehe.

⁹ Gaha ko imomytu'ēharetero. A'ero ga ruri imomytu'embava vvyakotyve'ġa akaġi pe tokwaha pa ti ġa Tupana'ga javo.

¹⁰ Yvya koty ga ruvi ikwehe. A'ea tuhē Tupana'ga oapouka ga pe hako vvyakotyve'ġa nde-heve. Vvyakotyve'ġa ki a'e te ndogweroviari ga.

¹¹ Ogwyri pe ga ruri ikwehe gwe'yja'ġa pyri judeus'ġa pyri. Ga ki a'e te ndokoi ga rehe.

¹² Kiroki ġa oko reki ga rehe – ġa pe ga ei a'ero: “Pejiko pe ji rehe,” ei ga. “Kiro ji pe mongoi Tupana'ga ra'yramo a'ero,” ei ga ġa pe.

¹³ Vvyakotyve'ġa ko na ta'y. Akwaimbae'ġa ta'y pota ġwembireko'ġa nderekovo. Aerē ġanda'yra'ġa ari ġa hugwi a'ero. Na rūi reki ga nhande mongoi Tupana'ga ra'yramo. Nhande xajiko Tupana'ga kwahavukahara'ga rehe. A'ero Tupana'ga ei nhande ve: “Jira'yramo ko pe ndekoi kiro pejikoga ġwaramo ga rehe,” ei Tupana'ga.

¹⁴ Tupana'ga kwahavukahara'ga onhimon-gouka vvyakotyva'ero a'ero ikwehe Jesus Cristo'ga. Igwete ga ruvi orepyteri pe ikwehe.

Ga nhande arõ hete imombyryva nhande ve. Ga okwahavuka katu Tupana'ga nhande ve no. A'ereki ga jate ko Tupana'ga ra'yretero. Igwete ore nhimombaragwahavi garuvihavuhuhetea rehe garuva'ga ruvihavuhuhetea rehe.

¹⁵ João Batistava'ea omombe'umbe'u ga ikwehe. Ahe e'iahy ġa pe ikwehe:

–Gaha ji amombe'u pe me oji'i, ei ahe. “Aerẽ po ti ga ruri pe nderekovo nehẽ,” a'e ji oji'i, ei ahe. “Ga huvihavuhuhetero. Ji ki a'e te ako tehe reki. Jypya vehevi ji rekoe'ymame ga okoe'ymi,” a'e ji pe me oji'i, ei João'va'ea ikwehe.

¹⁶ Ga pyry hete tuhẽ nhande aromo. A'ero nhande ve nhaporemõ ga imombyryvi jipi. Igwaigwavete ga imombyryva'ja'javi nhande ve.

¹⁷ Moisés'va'ea pe Tupana'ga ombuhuruka onhi'igã hako tohendu katu ti ġa javo. Jesus Cristo'ga pe ki a'e te Tupana'ga nhande arõheteuka.

–Emombyry ti ġa pe, ei Tupana'ga ga pe. Ji kwahavuka katu ti ġa pe no, ei ga Jesus Cristo'ga pe.

Na tuhẽ Jesus Cristo'ga rekoi a'ero.

¹⁸ Yvyakotyve'ġa ndohepiagangavi Tupana'ga. Gara'ya'ga jate – ga tehe ko Tupana'ga ra'yretero – gaha jate koi ojikoty'a Tupana'ga pavẽi. Gaha okwahakatuuka Tupana'ga nhande ve a'ero.

João Batistava'ea onhimombe'u

¹⁹⁻²⁸ Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa ġa mbuhurukari ojipyri mbatera kwava'ẽhara'ġa – ġa okwava'ẽ mbatera Tupana'ga pe jipi. Igwete ġa ei ġa pe ġapokohara'ġa pe no levitas'ġa pe. Ga pe – ġa ko fariseus'ġa – ġa pe judeus'ġa nduvihava'ġa ei:

—Peho ti João Batista'ga pyri tonhimombe'u ti ga pe me nehẽ, ei ġa ġa pe.

A'ero ġa hoi cidade de Jerusalém hugwi ogwovo João Batistava'ea pyri – perope ahe ġa mobatiza paranahũa aherovai Jordão aherovai. Cidade de Betânia ira'agwe te jugwi. Pevo ġa hoi javo Joãova'ea pe.

—Mome ahe nde? ei ġa ahe ve. Enhimombe'u ti ore ve torokwaha ti nde, ei ġa.

Ahe ni'mbei ġa pe a'ero. Onhimombe'u katu ahe ġa pe tajikwaha ti ġa javo.

—Ji ko ga rũi – kiroki ga pe Tupana'ga e'i: “Amondo po ti ga yvyakotyve'ġa pyri ġanduvihavuhetero nehẽ Cristo'ga,” ei ga. Ji ko ga rũi, ei ahe.

—Marã naerũi? ei ġa ahe ve. Nde po Eliasva'ea ekwerava ejyvya hugwi? ei ġa.

—Ji ko ahe rũi, ei ahe.

—Nde ereko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharamo a'ero – kiroki ga Moisésva'ea omombe'u hako uhu ti ga javo hako? ei ġa ahe ve.

—A'ea rũi ko ji, ei ahe.

—Mome ahe nde naerũi? Enhimombe'u ti ore ve toromombe'u ti ġa pe – kiroki ġa ore mbuhu nde pyri, ei ġa. Marã ti nde nhimombe'ui ore ve nehẽ? ei ġa ahe ve.

—Pehendu ti nhinhi'iġa a'ero, ei ahe. Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea Isaíasva'ea omombe'u nhoġwenonde ojipe'ga rembi'eaġwama hako, ei Joãova'ea. Nahã Isaíasva'ea ei hako:

“Ojipe'ga nhi'iġa po ti hahyahi

ga erame ġa mbo'eavo ongae'yi me nehẽ,” ei ahe.

“E'i po ti ga ġa pe:
 ‘Pemboavujikwe ti pehea imbohupikatuavo huvi-
 hava'ga pe
 tuhu ti ga nhande pyri javo,’ e po ti ga,” ei
 Isaíasva'ea hako, ei ahe.

Jihi ko a'ea, ei Joãova'ea onhimombe'gwovo ġa pe.
 A'eahy ji javo ojipe'ġa pe: “Penhimboavujikwe ti
 pejipohia pejikote'varuhua hugwi tuhu ti nhande-
 depojoykaharete'ga nhande pyri javo,” a'e ji, ei
 Joãova'ea onhimombe'gwovo ġa pe.

A'ero ġa ei ahe ve:

—Marã a'ero? Nahã nde ei ore ve: “Ji ko
 Cristo'ga rũi Tupana'ga remimbuhurukara'ga rũi,”
 ere ko nde, ei ġa. “Eliasva'ea rũi ko ji no,” ere ko
 nde, ei ġa. “Ji ko akoja'ga rũi Tupana'ga nhi'iġa
 mombe'uhara'ga rũi,” ere ko nde ore ve, ei ġa.
 Maranuhũrame nde okoteheva'ero ġa mobatizai
 naerũ? ei ġa Joãova'ea pe.

—Jihi amobatiza ġa yhya pyvõ jipi, ei ahe. Pepy-
 teri pe ojipe'ga ami okovo. Emo pe ndapekwahavi
 ga, ei ahe ġa pe. Gaha po ti oko pe pyri huvi-
 havuhuhetero nehẽ, ei ahe. Huvihavuhu hete
 tuhẽ ga, ei ahe. Ji ki a'e te okoteheva'ea, ei Joãova'ea
 ġa pe.

Nhanderekote'varuhua mombohara'ga

²⁹ Ko'emame Joãova'ea Jesus'ga repiagi ga ru-
 rame ojipyri. A'ero ahe ei jara'ġa pe:

—Pehepia ga! ei ahe. Pevo ga rekoi –
 kiroki ga cordeiro ja, ei ahe. Ikwava'ẽhara'ġa
 ojuka cordeiros jipi Tupana'ga ti tomombo
 nhanderekote'varuhua a'ero javo, ei ahe.
 Cordeiro ja po ti ga manoi nehẽ no. A'ereki
 Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri tomano

ti ga imomboava vvyakotyve'ğa ndekote'varuhua javo, ei João'va'ea ға pe.

³⁰ Amombe'u ji ga pe me oji'i cordeiro'jave'ga, ei ahe. “Pe pyri po ti ga rekoi jihoheva'ero. A'ereki jypya vehevi ji rekoe'ymame ga okoe'ymi po rimba'e,” a'e ji pe me oji'i, ei ahe Jesus'ga mombe'gwovo ға pe.

³¹ –Ymya ji ei: “Ma'ğa po ti Tupana'ga ombuhuruka nhande pyri nehē tomombo ti ga ғandekote'varuhua javo?” ei ahe. Kiroğwe ji ga kwahavi. A'ero ji ga kwahavukari jire'yja'ğa pe israelitas'ğa pe. Nurã ji ruri pe mobatizavo yhya pyvõ tapekwaha ti ga javo, ei João'va'ea ға pe.

³²⁻³³ Igwete João'va'ea Jesus'ga mombe'ukatui ға pe:

–Ndakwahavi ypy ji ga ma'ğa po ti Tupana'ga ombuhuruka javo, ei ahe. Emo Tupana'ga – gaha ji mbuhuruka ға mobatizauka yhya pyvõ – ga e'i ji ve: “Erehepia po ti nde jira'uva rura ga pyri nehē. Ojy po ti jira'uva opytavo ga pyri nehē,” ei Tupana'ga ji ve, ei ahe. “Gaha po ti aerē pe pojykauka jira'uva pe nehē a'ea ti tapemongo Jesus'gareheva'ea javo,” ei Tupana'ga ji ve, ei ahe. Ahepia tuhē ji Tupana'ga ra'uva rura a'ero oji'i, ei ahe. Inambua ja koi iyyvi yvaga hugwi opytavo ga pyri oji'i.

³⁴ Ahepia tuhē ko ji oji'i, a'e ji, ei ahe. Nurã ji ei pe me: Akoja'ga tuhē koi Tupana'ga ra'yra'ga, ei João'va'ea.

Jesus'ga remimbo'eypyharava'ea

³⁵ Ko'emame João'ea rekoa'javi onhi'iga mokonha'ga pavēi gwemimbo'ehara'ga pavēi o'ama.

³⁶ Igwete ahe hepiagi Jesus'ga kwava.

—Pevo ga hoi cordeiro'jave'ga! ei João'ea ga mombe'gwovo ga pe. Cordeiro ja po ti ga manoi nehē. A'ereki Tupana'ga ombuhuruka ga nhande pyri tomano ti ga gandekote'varuhua imomboava, ei ahe.

³⁷⁻⁴⁰ João'ea remimbo'ehara'ga gwendu memei ahenhi'iga André'ga. A'ero ga hoi Jesus'ga reviri. Igwete Jesus'ga jirovagi ga ndepiaga gweviri.

—Gara? ei ga.

—Mome nde ruvi? ei ga ga pe.

—He pejijo hepiaga, ei ga ga pe.

A'ero ga hoi ga rupi garuhava repiaga. Ka'aru quatro horas rupi ga hoi. Igwete ga nhomonhi'inhi'igi upa kwara hoa rupi.

⁴¹ Kiro André'ga hoi na'ē oirū'ga pyri Simão Pedro'ga pyri.

—Orohepia ore Messias'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga, ei ga Simão'ga pe. (Cristo'ga pe judeus'ga e'i Messias.)

⁴² A'ero André'ga Simão'ga reruri Jesus'ga pyri. Simão'ga repiagame Jesus'ga ei ga pe:

—Ndehe ko Simão João'ga ra'yra, ei Jesus'ga ga pe. Cefas po ti nderera nehē, ei ga Simão'ga pe. (Cefas'ga pe judeus'ga e'i Pedro. A'ea ko Ita.)

Jesus'ga ombuhuruka ahe ojiheva'ero

⁴³ Ko'emame Jesus'ga ei:

—Taho ti Galiléiapeve'ga gwyri pe.

Oho na'ẽ ga Filipe'ga pyri.

—Herejo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga Filipe'ga pe.

⁴⁴ Filipe'ga ko cidade de Betsaidapeve'ga – perope André'ga u Pedro'ga pavẽi.

⁴⁵ Aerẽ Filipe'ga hoi Natanael'ga pyri javo.

—Orohepia ore ga – kiroki ga Moisésva'ea omombe'u ikwatijarame gwemimbo'eagwera hako, ei Filipe'ga ga pe. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea okwatija ga no ga mombe'gwovo hako, ei ga. Ga tuhẽ ore orohepia. Ga ko Jesus'ga Joséva'ea ra'yra'ga. Cidade de Nazaré pe ga ruvi, ei ga Natanael'ga pe.

⁴⁶ —Nazaré! ei Natanael'ga. Imombyryva'ea nduri tuhẽ pea hugwi, ei ga ga pe.

—Herejo xaho ji rupi a'ero terehepia ti ga, ei Filipe'ga ga pe.

⁴⁷ Natanael'ga rurame Jesus'ga ga repiagi.

—Kiro ki ga u israelitapyryvamo, ei Jesus'ga ga mombe'gwovo. Ga ni'mbeangavi jipi ojipe'ga moandyje'yma, ei ga Natanael'ga mombe'gwovo.

⁴⁸ —Marã nde ikwahavi jireaporoğita naerũ? ei Natanael'ga ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Irupe ko nde rekoi oji'i novĩa, ei ga. Filipe'ga ea renonde nde ve ji orohepia reki. Figueira ağı pe nde reni, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁹ —Jesus, ei Natanael'ga. Tupana'ga ra'yra tuhẽ ko nde! ei ga. Nde ko israelitas'ga nduvi-havuhuhetea tuhẽ! ei ga Jesus'ga pe.

⁵⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe a'ero:

—A'e ko ji nde ve ko: “Orohepia ko ji nde rename figueira ağı pe.” A'ero nde jikogi ji rehe, ei Jesus'ga

ga pe. Aerẽ po ti ji koji'iheteva'ea japoi nehẽ ahemonhimomby'aheteva'ea nehẽ. A'ea po ti nde erehepia nehẽ no, ei ga Natanael'ga pe.

⁵¹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ kiro pe me, ei ga. Tamombe'u ti jijihe'ara Tupana'ga rehe, ei ga. A'ea'java'ea ko nahã a'ero. Pehepia po ti pe yvaga rovapytymba'vogipyra, ei ga. Pehepia po ti pe Tupana'gapyrive'ġa jiupiupira ġajivyjivyra ji pyri nehẽ no, ei ga. Nahã ko ji ajihe'a Tupana'ga rehe nhiremimbuhurukara'ga rehe, ei Jesus'ga. Oron-homonhi'inhi'iġe'ymi ore orojogwerekokatuavo ga pavẽi. Nahã po ti pe me nehẽ no, ei Jesus'ga ġa pe.

2

Jesus'ga ombote yhya vinhoramo

¹⁻² Mokõi Jesus'ġa kiri ogwovo toryvi pe cidade de Caná pe – perope Galiléiapeve'ġa gwyri pe. A'ereki ġa Jesus'ga mondouka ġanembirekohava repiagauka. Ga Jesus'ga remimbo'ehara'ġa mondouka no. Igwete Jesus'ġa hoi hepiaga toryva. Jesus'ga yembora pevo oko ġa pyri no. Toryva apopave'ymame momina ġa hugwi vinho.

³ A'ero Jesus'ga yembora ei Jesus'ga pe:

—Momina kiro vinho ġa hugwi, ei ahe Jesus'ga pe.

⁴ —Maraname nde ei ji ve kiro a'ea rehe? ei ga ahe ve. A'ereki ndohoi ve hepiukara apiavo. Aġwamo rõi po ti ji hepiukapavi Tupana'ga popoakara ġa pe nehẽ, ei ga o'yembora pe.

⁵ Igwete ahe ei ġa pe – kiroki ġa opoko toryva repiakatuhara'ga – ġa pe ahe ei:

—Jira'yra'ga erame pe me penhi'ĩpo'ru ti ga, ei ahe ģa pe.

⁶ Pevo gwereko yhya ryrúa ita apopyra. A'ereki judeus'ģa nane'ymi ojipyhepyhei. Oheohei ģa mbatera jipi no nahã nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe javo. Nurã gwereko pevo mbohapyrete seis yhya ryrúa. Inainani gwereko he'yjuhu cem litros gwerevi ipype tynahemame.

⁷ Igwete Jesus'ga ei hepiakatuhara'ga pokohara'ģa pe a'ero:

—Peheka'voka'vo ti yhya ipype. Pematynahẽ hete ti imohina, ei ga.

A'ero ģa imotynahenahẽhetei inoģa hyrua pype.

⁸ Igwete ga ei ģa pe:

—Pejara ti kiro yhya herogwovo toryva repiakatuhara'ga pe, ei ga ģa pe.

A'ero ģa herohoi yhya ga pe to'u ti ga hepiaga javo.

⁹ Yhya rũi reki ga i'urame. Vinho reki yhya mbotepyra ga i'ui hepiaga. Ndokwahavi ga yhya mbotea vinhoramo. Gapokohara'ģa ki a'e te okwaha hete Jesus'ga remimbotea. Igwete ga i'ui hepiaga. A'ero ga hembirekove'ga mbuhurukari ojipyri javo ga pe.

¹⁰ —Nde ko ore atyvi, ei ga hembirekove'ga pe. Ore oromondo ypy vinho heheva'ea toryvarupive'ģa pe, ei ga. Kirẽ ģa i'uheterame ore imondoi ndaheiva'ea ģa pe. A'ereki i'uheterame ģa nonhimombaragwahavi ndaheiva'ea rehe. Nde ki a'e te nerembuhuri ypy heheheteva'ea kiroģwe imbuhua ore ve, ei ga ga pe.

¹¹ Jesus'ga ombote yhya vinhoramo cidade de Caná pe Galiléiapeve'ģa gwyri pe ikwehe.

A'ea ypy ga oapo ahemonhimomby'ava'ea hepiuka ġa pe gweaporoġita Tupanamo. Nurã garemimbo'ehara'ġa jikohetei ga rehe.

¹² Aerẽ Jesus'ġa hoi cidade de Cafarnaum me. Ga'yembora oho gairũ'ġa pavẽi. Garemimbo'ehara'ġa oho ġa ndupi no. Pevo ġa pytaahi'vi upa.

Jesus'ga omo'emba ahe ahejatykahavuhua hugwi

(Mateus 21.12-13; Marcos 11.15-17; Lucas 19.45-46)

¹³ Aerẽ Jesus'ġa hoi cidade de Jerusalém me. A'ereki judeus'ġa toryva gwereko ġwerĩ. Páscoa ei ġa akoja pe. A'ea rupie'yimi judeus'ġa japyakai uragwera rehe Egitopeve'ġa gwyrã hugwi.

¹⁴ Igwete Jesus'ga hoi judeus'ġa jatykahavuhua rokari pe ġa ndepiaga. Pevo ġa ndekoi ima'ema'eamo mbatepyryva itambere'ia pyhyga ġa hugwi. Yuranuhũa bois ġa ima'ema'ẽi ovelhas. Inambu'ia ġa ima'ema'ẽi upa. Mesa pyri jara'ġa neġaneni hajiheve'ġa itambere'ia ipyhypyhyga judeus'ġa itambere'ia ikwepykwepyga imondovo ġa pe.

¹⁵ Ga ndepiagame Jesus'ga japoĩ yhypohama ġa nupanupamo ipyvõ ġa mo'embava ġa mondovo ojatyahavuhua rokara hugwi. Ovelhas ga imo'emo'ẽi, bois ga imo'emo'ẽi imonhamonhana imondovo. Ombojirejire ga itambere'ia kwepykara'ġa mesa heka'voka'vogauka ġaitambere'ia jugwi.

¹⁶ Igwete ga ei ġa pe – kiroki ġa oma'ema'ẽ inambu'ia:

—Peroho ti kia jugwi! a'e te ji, ei ga. Tapema'ema'ëa'javuhui mbatera avo jiruva'ga rongu pe! ei ga ġa pe.

¹⁷ A'ero garemimbo'ehara'ġa ikwahava'javi Tupana'ga rembikwatijarukara. Igwete ġa ei ojo-hupe:

—A'ea pe reki ikwatijara i'ei Cristo'ga nhi'ġa mombe'gwovo, ei ġa. Nahã Cristo'ga nhi'ġa Tupana'ga pe hako:

“Nhi'aġataruhu ji neronga rehe jipi toko katu ti ġa ipype javoji,” ei ga.

“Nhi'aġataruhua ji juka hete,” ei ga, ei ġa.

Ikwatijara omombe'u jipe Cristo'ga nhi'ġaġwama, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ġa.

¹⁸ Kiro judeus'ġa nduvihava'ġa nduri javo Jesus'ga pe a'ero.

—Ma'ġa nde mbuhurukaruhu ġa mo'ëukaraġwama avo hugwi? ei ġa. Po Tupana'ga nde mbuhurukari, a'ero po ti nde hepiukari gapopoakara ore ve ahemonhimomby'ava'ea japovo, ei ġa. A'ero po ti ore nde reroviari nehẽ Tupana'ga tuhẽ ga mbuhuruka javo, ei ġa Jesus'ga pe.

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe a'ero:

—Po ti pe imbojypavi aġa Tupana'ga ruhava imbote'varuhuavo nehẽ, aerẽ mokõi nhande kirame ti ji imbovyra'javi imohina nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁰ Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa ei ga pe:

—Nde ki ere'eteheuhu, ei ġa. He'yjuhuva'ea rupi quarenta e seis anos rupi ġa poravykyvykyi japovo aġa Tupana'ga ryrua, ei ġa. Marã po nde gwehu kotihĩ japoa'javuhui imohina mokõi nhande kirame naerũ? ei ġa ga pe.

21 Gwa'oa pe reki Jesus'ga ei a'ea ko Tupana'ga ruhava javo.

22 Aerē Jesus'ga vyrame omanoa hugwi garemimbo'ehara'ga ikwahava'javi ga'eagwera. A'ero ġa heroviari ga'eagwera Jesus'ga onhimombe'u katu javo. Igwete ġa heroviari Tupana'ga rembikwatijarukara ahe ve no Jesus'ga ahe omombe'u ga kwatija javo.

Jesus'ga okwaha yvyakotyve'ga py'a

23 Toryva rupi Páscoa rupi Jesus'ga rekoi cidade de Jerusalém me a'ero. Igwete ga hepiukari Tupana'ga popoakara ġa pe ahemonhimomby'ava'ea japovo. Nurã ġa jikojikogi ga rehe onhimongyavo.

24 Jesus'ga ki a'e te ndojikogi ġa ndehe a. A'ereki ga okwahapavipe yvyakotyve'ga py'a.

25 Ga nde'i ojipe'ga pe: “Marã gandeaporoġita?” A'ea ga nde'i. A'ereki ga okwahapavipe ġa a.

3

Nicodemosva'ea uhu Jesus'ga pyri

1-2 Aerē Nicodemos'ga ruri Jesus'ga pyri ypytunimo. Ga ko judeus'ga moġitahara'ga fariseu'ga. Aerē ga ruri Jesus'ga pyri xanhomonhi'ĩ ti javo.

—“Gaha ko nhanembo'ehara,” oro'e ore nde ve, ei ga Jesus'ga pe. “A'ereki Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri tombo'e ti ga ġa javo,” oro'e ore nde ve, ei ga. Tupana'ga opokogame jate ġa hepiukari Tupana'ga popoakara nde ja ahemonhimomby'ava'ea japovo, ei ga ga pe. Nurã ore ei: “Tupana'ga ombuhuruka ga rerekovo,” oro'e ore, ei Nicodemos'ga ga pe.

³ Igwete Jesus'ga ei ga pe a'ero:

—Tamombe'u katu tuhẽ kiro nde ve, ei ga. Kiroki ġa ojihuva'ja – ġa pe jate po ti Tupana'ga ei: “Jihi ko ġanduvihavuhuhetero,” ei Jesus'ga ga pe.

⁴ Igwete Nicodemos'ga ei a'ero:

—Marã po jyvuaakave'ġa jihuvi naerũ? ei ga. Maranuhũ po ġa kia'javi oy'ġa vyvteri pe o'ara'java naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

⁵ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ nde ve. Penhimobatizauka po pe yhya pyvõ imomboruka pejikote'varuhua pejihugwi hamo, ei ga. Tupana'ga ra'uva po pe mboheaporogita pyahu hamo no, ei ga. Nane'ymame po ti Tupana'ga ndokoi penduvihavuhuhetero nehẽ penhimobatizaukare'ymame yhya pyvõ gara'uva pe mboheaporogitapyahue'ymame nehẽ no, ei Jesus'ga ga pe.

⁶ Nhaney'ġa nhande mbojihuvame nhande mbo'a, nhandera'o nhande a'ero vyvyakotyva'ero, ei ga. Tupana'ga ra'uva nhande mboheaporogitapyahurame jate nhande reaporogitapyahuro a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

⁷ Terenhimomby'auhui ti nhiremi-mombe'uagwera rehe ji erame nde ve: “Pejihuva'ja ti.” Nahã ti pe ndeaporogitapyahuro nehẽ. Erovia ti nhinhi'igã, ei ga Nicodemos'ga pe.

⁸ Nahã ko vyvtua, ei ga. Gwemimbotarimo uhu okookovo. Pehendu pe tura novĩa. Emo pe ndapekwahavi ma hugwi te turi javo. “Mome po ti ihoi nehẽ?” pe'ji pe no, ei ga. A'ea javijitehe ko Tupana'ga ra'uva ahe mboheaporogitapyahurame, ei ga. Gwemimbotarimo gara'uva rekorekoi.

Emo pe ndapekwahavi marã javo. “Ma’ga po ti gara'uva ga mboheaporogitapyahu kiro nehê?” pe'ji pe, ei Jesus'ga ga pe.

⁹ —Maranuhũ nanongara? ei Nicodemos'ga. Ndakwahavi ji a'ea, ei ga ga pe.

¹⁰ —Ndehe ko israelitas'ga mbo'ehara novã. Nde nderekwahavi a'ea naerũ? ei ga Nicodemos'ga pe.

¹¹ Tamombe'u katu tuhê nde ve, ei ga. Oromombe'u ore pe me orerembikwahavipyra. Orerembiepiagipyra ore oromombe'u pe me novã. Emo pe ndaperoviarihu oreremimombe'uagwera, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Yvyakotyva'ea ji amombe'u pe me. Emo pe ndaperoviari, ei ga. Ndaperoviari kaitu po ti pe nhinhi'iga nehê ji imombe'urame yvagipeva'ea pe me nehê, ei ga Nicodemos'ga pe.

¹³ Ndajupihavi yvagi pe ikwahava mbatera ojyva imombe'gwovo, ei ga. Jihi jate reki ajy pea hugwi imombe'gwovo a'itituhêva'ea pe me. A'ereki Tupana'ga ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga imombe'gwovo Nicodemos'ga pe.

¹⁴ Igwete Jesus'ga Moisésva'ea mombe'ui no. A'ereki ymya Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe hako: “Eapouka ti mboja ra'angava imbovyva yva rehe imo'ama,” ei ga ahe ve hako.

Ongae'yi me ahe imbovyri ha'angava imohina a'ero tohepia ti mboja rembihu'upyra'ga javo. Kiroki ahe ojavavu hepiaga imohinipyra – okaẽ ahe hugwi. Nomanoi ahe a'ero. Aerê Tupana'ga ei: “Moisésva'ea ombovyruka mboja ra'angava yva rehe hako,” ei ga. “Na jitehe po ti ga ga mbovyri yva rehe no. A'ero po ti ga ga jukai nehê,” ei Tupana'ga gwa'yra'ga mombe'gwovo hako.

15 Nahã Tupana'ga ga momanoukari toko pyahu ti ġa javo – kiroki ġa ojiko ga rehe. Aerẽ po ti ġa ndekoi Tupana'ga pyri yvagi pe nehẽ no.

16 A'ereki Tupana'ga oarõ hete vvyakotyve'ġa. A'ero ga gwa'yra'ga mbuhuri vvyakotyve'ġa pyri ikwehe. Gara'yra'ga ko ojipeji hete ko ga rekoi ga pe. Emo Tupana'ga ga mbuhuri nhande pyri ga momanomouka nhande repyga toho ti ġa yvagi pe nehẽ javo. Nurã nhandejikogame Tupana'ga ra'yra'ga rehe po ti nhande rekoi Tupana'ga pyri avuirama nehẽ. Ndiahoi po ti nhande hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ nhanemanorame nehẽ.

17 Gwa'yra'ga mbuhurame nhande koty Tupana'ga nde'i ga pe: “Eho ti ġa pyri peko te'varuhu pe javo ġa pe.” Tupana'ga nde'i a'ea gwa'yra'ga mbuhurukarame nhande koty. A'ereki ga gwa'yra'ga mbuhuruka avo togweru po ti ga ġa ji pyri nehẽ javo.

18 Ga jikogame gara'yra'ga rehe Tupana'ga nde'ia'javi ġa pe: “Peko te'varuhu pe.” Ga jikoge'ymame Tupana'ga e'i jipe a'ea ġa pe. Oko te'varuhu tuhẽ nanongara'ġa. A'ereki ġa ndojikogi Tupana'ga ra'yra'ga rehe – ga ojipeji oko gara'yretero.

19 Nahã a'ero. Mytu'ẽrame nhande ve nhande hepiagi mbatera ikwahava. A'ea'java'ea pe Cristo'ga ei a'ero urame yvya koty. “Tamomytu'ẽ ti ġa pe, ei ga. A'ero po ti ġa Tupana'ga kwahavi okovo katu nehẽ,” ei ga novĩa. Emo ġa ndokwahapotari Tupana'ga. A'ereki ġa okote'varuhue'yimi. Oko hete ġa okote'varuhua rehe jate a'ero – a'ea ypytuna ja ndokwahavukari ġa pe. Nurã ko Tupana'ga eaġwama ġa pe.

²⁰ Okote'varuhurame ġa ndokoi ga rehe – kiroki ga omomytu'ē ahe ve Cristo'ga. Ga ndokopotari tuhē ga pavēi. A'ereki ġa e'i ojive: “Po ti ji rekoi Cristo'ga pavēi, a'ero po ti ga imboukwahavi jirekote'varuhua nehē,” ei ġa ojive.

²¹ Jararamo ki ġa a'e te oko Tupana'ga rea-poroġita rupi okovo katu. Nanongara'ġa oko pota tuhē Cristo'ga pavēi – gaha okwahapavuka ahe ve. A'ereki ġa e'i: “Ji rekorame Cristo'ga pavēi po ti ojipe'ġa ikwahavi jirekokatua nehē. A'ero po ti ġa ei ji mombe'gwovo: ‘Tupana'ga ga poko ga mongovo ġwemimbotarimova'ea rehe,’ e po ti ġa ji mombe'gwovo a'ero nehē,” ei ġa. Nanongara Jesus'ga imombe'umbe'ui Nicodemos'ga pe ikwehe.

João Batistava'ea omombe'ua'ja Jesus'ga

²² Aerē Jesus'ga hoi Judéiapeve'ġa gwyri pe ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Igwete Jesus'ġa py-taahi'vi pevove'ġa pavēi ġa mobatizatzavo.

²³ A'ea rupi João Batistava'ea rekoi ojipe'ġa mobatizavo cidade de Enom me – a'ea ojopyri u cidade de Salim pavēi. A'ereki gwereko hete yhya pevo. Igwete pevove'ġa hoġahoi ahe pyri a'ero onhimobatizavouka ahe ve.

²⁴ A'ereki a'ea rupi soldados'ġa nomongiukari ve Joãova'ea cadeia pype.

²⁵ Aerē jararamo Joãova'ea remimbo'ehara'ġa nhi'iġayvari ojipe'ga pavēi judeu'ga pavēi.

—João'ga ġa mobatizaramo pyry hete okwahyro ġa ndehe, ei aheremimbo'ehara'ġa ga pe.

A'ero judeu'ga ei ġa pe:

—A'ea hohe te ikwahyro ġa ndehe Jesus'ga ġa mobatizaramo, ei ga ġa pe.

²⁶ Nurã Joãova'ea remimbo'ehara'ğa hoi ahe pyri javo ahe ve.

—Akoja'ga, ei ға, kiroki ga oko nde pyri paranauhũa aherovai Jordão aherovai – kiroki ga nde eremombe'u ore ve oji'i, ei ға, kiro ga ға mobatizauhui no. Ohopavuhu reki ға ga pyri a'ero, ei ға imombe'gwovo ahe ve novĩa.

²⁷ Igwete Joãova'ea ei ға pe a'ero:

—Pry hete reki ji ve ға hopavame ga pyri, ei ahe. Tupana'ga jate ombopopoakarama ahe popoakaramo a'ero okovo Tupana'ga remimbota-rimova'ea rehe, ei ahe. Nurã ға hopavi ga pyri. A'ea ko pyry hete ji ve, ei ahe ға pe.

²⁸ Pehe tuhẽ pehendu nhinhi'igagwera oji'i, ei ahe. A'ereki ji a'e katu nhinhimombe'gwovo pe me oji'i. “Ji ko Cristo'ga rũi nhanderekote'varuhua mombohara'ga rũi,” a'e ko ji pe me oji'i, ei ahe. Ga renonde Tupana'ga ji mbuhurukari, ei Joãova'ea ға pe.

²⁹ —Nahã ға nembirekorame jipi, ei Joãova'ea. Hẽapotahara'ga tuhẽ gwereko hẽa, ei ahe. Gairũ'ga reki hẽapotahara'ga pokogi ғанembirekoagwama. A'ero ga roryvamo hẽapotahara'ga nhi'iga renduva hẽa rerekoa mombe'urame, ei ahe ға pe. Hẽapotahara'ga irũ'ga ja ko ji, a'e ji pe me. A'ereki ji Jesus'ga poko. A'ero ji roryhetero ға hopavame Jesus'ga pyri ga rerekovo, ei ahe ға pe.

³⁰ A'ea ko pyry a'ero, ei ahe. Igwaigwavete po ti ga rekoi tuhẽ huvihavuhuhetero nehẽ. Ji ki a'e te igwaigwavete ji rekotehei tuhẽ nehẽ, ei Joãova'ea ғwemimbo'ehara'ға pe.

Tupana'ga ombuhu Jesus'ga yvaga hugwi

31 Yvateahugwive'ga ko huvihavuhuhetero oko yvyakotyve'ga hohe. Yvyakotyve'ga yvyakotyva'ea rehe jate ġa ndekoi. A'ea rehe jate ġa nhi'igi no. Yvagahugwive'ga ko huvihavuhuhetero tuhē oko ġa hohe pa.

32 Ga omombe'u ġwembiepiagipyra ġwemienduvipyra reheve. Ga ki a'e te ndogweroviarihu ganhi'iga.

33 Kiroki ġa gwerovia ganhi'iga – ġa e'i a'ero: “A'itituhēva'ea tuhē Tupana'ga nhi'iga,” ei ġa.

34 A'ereki Tupana'ga remimbuhurukara'ga omombe'u katu Tupana'ga nhi'iga. A'ereki Tupana'ga omondo gwa'uva ga pyri a'ea ti tokwahavuka pa ga pe javo. Nurã ga omombe'u katu Tupana'ga nhi'iga.

35 Tupana'ga oarõ hete gwa'yra'ga. A'ero ga ga mbopopoakarukari togwereko pa ti ga ġwemimbotarimo.

36 Kiroki ġa ojiko Tupana'ga ra'yra'ga rehe hendukatuavo ganhi'iga – ġa ndeaporogitapyahuro a'ero aerē okovo Tupana'ga pyri nehē. Kiroki ġa nohendukatui ganhi'iga ojikoge'yma ga rehe – ġa po ti ndohoi yvagi pe upa Tupana'ga pyri nehē. Ga e'i ġa pe jipi peko te'varuhu pe javo.

4

Samariapeva'ea

1 Aerē Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga nderohoi Judéiapeve'ga gwyrã hugwi. A'ereki ga okwaha ojipe'ga nhi'iga fariseus'ga pe. A'ereki ġa e'iuhu fariseus'ga pe:

—João'ga omongo ojipe'ğa ojiheva'ero ға mobatizavo, ei ға. João'gareheve'ğa hohe'i tehe reki Jesus'gareheve'ğa nde'yjuhuro – kiroki ға Jesus'ga omobatizauhu, e'iuhu ға ға mombe'gwovo fariseus'ğa pe.

² Jesus'ga nomobatizai reki ға. Ga omobatzauka ға ғwemimbo'ehara'ға pe.

³ Ganhi'iga ikwahavame Jesus'ga ғwemimbo'ehara'ға nderohoi Judéiapeve'ға gwyra hugwi a'ero.

—Xajivy ti Galiléiapeve'ға gwyri pe a'ero, ei ga.

⁴ Ga horame Jesus'ga ei:

—Samariapeve'ға gwyra rupi po ti nhande hona'ei nehē hamo, ei ga ға pe.

⁵ Aerē ға nduri cidade de Sicar pe a'ero Samariapeve'ға gwyri pe. Ira'agwe u Jacóva'ea koagwera hugwi. Jacóva'ea omondo a'ea gwa'yrava'ea pe Joséva'ea pe hako.

⁶ Jacóva'ea apoagwera ykwara pevo u no. Ahaji katu ға nduri. Igwete Jesus'ga apygi oina ykwara pyri. A'ereki ga ipykane'ō.

⁷⁻⁸ Igwete garemimbo'ehara'ға hoi cidade pe mbatera pyhyga. Nanime Samariapevehēa ruri yhya ti tajara javo. Igwete Jesus'ga ei hēa pe:

—Embuhu ji ve ya tay'u, ei ga hēa pe.

⁹ —Garamo judeuramo nde euhui ji ve embuhu yhya javo ji ve? Ji ki a'e te Samariapeva'ea, ei hēa ga pe. (A'ereki judeus'ға ndojihe'ari Samariapeve'ға ndehe ға arōe'yma.)

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei hēa pe:

—A'e ji nde ve: “Embuhu ji ve ya.” Emo nde ndajikwahavi, ei ga. Nde nderekwahavi Tupana'ga

remimbuhutehea no, ei ga hēa pe. Po nde ikwahavi hamo a'ero po nde ei ji ve embuhu ji ve akoja javo hamo, ei ga. A'ero po ji imondoi yhya ahemongohara nde ve hamo, ei ga hēa pe.

¹¹ A'ero hēa ei ga pe:

—Ndererekoi reki nde ijarahava, ei hēa. Irupehu yhya reni ykwara pype. Ma hugwi nde herekoi yhya a'ero ahemongohara? ei hēa ga pe.

¹² Nhaneramonhava'ea Jacóva'ea gweja aḡa imohina nhandeygwavamo hako, ei hēa. Ahe tuhē oy'u avova'ea pyvō gwa'yrava'ea pavēi hako. Gwenymbava yuranuhūa ahe omboy'u ipyvō no, ei hēa. “Ji ko koji'i tehe jiruvihavuhu nhaneramonhava'ea hohe'i tehe,” ere po nde ji ve naerū? ei hēa ga pe.

¹³ Igwete Jesus'ga ei hēa pe:

—Aḡa pyvō oy'urē po ti ḡa ygweja'javamo nehē, ei ga.

¹⁴ Nhiremimondoa herekorame po ti ḡa ndiygweja'javi nehē. Nhiremimondoa po ti ikwahy hete ḡa ndehe nehē okookovo ḡavyteri pe nehē, ei ga. A'ea po ti ḡa mboheaporogitapyahui nehē, ei ga. A'ero po ti ḡa mongoi avuirama Tupana'ga pyri nehē no, ei Jesus'ga hēa pe.

¹⁵ —Embuhu ji ve nanongara yhya a'ero tajiygweja'javyme ti a'ero nehē, ei hēa ga pe. A'ero po ti ji ndajora'javi avo ijara jipi nehē, ei hēa ga pe.

¹⁶ —Eho ti enhimbireko'ga rerua, ei ga hēa pe.

¹⁷ —Ji ko nanhirembirekoi, ei hēa.

—Erenhimombe'u katu nde ji nanhirembirekoi javo, ei ga hēa pe.

18 A'ereki cinco nerembirekokwera'ğa. Korogweve'ga nde erereko tehe, ei ga. Nde nane'mbei tuhẽ javo ji ve, ei ga hẽa pe.

19 –Kirogwe ji nde kwahavi, ei hẽa. Tupana'ga nhi'iğa mombe'uhara ndehe. Nurã nde ikwahahetei mbatera, ei hẽa ga pe.

20 Marã naerũ? Emombe'u ti ji ve, ei hẽa. Samariapeva'ero oreramonhava'ea ei pea pe yvytyruhua pe hako: “Avo jate po nhande Tupana'ga mbohetei hamo,” ei ahe hako, ei hẽa ga pe. Pehe judeusramo pe'ji: “Jerusalém me jate po nhande Tupana'ga mbohetei hamo,” pe'ji pe, ei hẽa ga pe.

21 Igwete Jesus'ga ei hẽa pe a'ero:

–Erovia ti nhinhi'iğa, ei ga. Aerẽ po ti ға nde'i avova'ea pe avo ti timbohete nhanderuvete'ga nehẽ javo. Jerusalém me po ti ға nde'i nehẽ no pevo ti timbohete ga javo, ei ga.

22 Samariapeva'ero pemboheteteheuhu pe ga kwahave'yma. Ore judeusramo orokwaha Tupana'ga mboheteavo, ei ga. Ore ve ga ojikwahavuka. Tupana'ga e'i ore ve hako: “Yvyakotyve'ğa ndekote'varuhua mombohara'ga po ti o'a judeuramo,” ei Tupana'ga, ei ga. “Gaha po ti pe nderu ji pyri yvagi pe nehẽ,” ei Tupana'ga ore ve hako, ei Jesus'ga imombe'gwovo hẽa pe.

23 Aerẽ po ti ға nhanderuvete'ga mbohetekatui a'ero nehẽ, ei ga. Ağwamo vehevi po ti ға ga mbohetei ga kwahaheteavo nehẽ. Gara'uva po ti ga mboheteukari ға pe nehẽ. A'ea Tupana'ga opota nanongara'ğa omboheterame, ei Jesus'ga hẽa pe.

24 Ndaha'oi Tupana'ga, ei ga. Kiroki ға ga mbohete – tojipokoguka ti ға gara'uva pe a'ero ga

mboheteavo. Tokwaha hete ti ġa ga mboheteavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo hēa pe.

²⁵ A'ero hēa ei ga pe:

—Messias'ga po ti uhu tuhē nehē Tupana'ga remimbuhurukara'ga Cristo'ga, ei hēa. Urame po ti gaha imombe'upavi mbatera nhande ve nehē, ei hēa Jesus'ga pe.

²⁶ —Ji tuhē Messiasramo kiro ji nhi'iġi nde ve, ei ga onhimombe'gwovo hēa pe.

²⁷ Nanime Jesus'ga remimbo'ehara'ġa jivyri cidade hugwi ua ga pyri. Igwete ġa nhimomby'ai ga repiaga hēa monhi'iġame. A'ereki judeus'ġa mbo'ehara'ġa nonhi'iġi kunhangwera'ġa pe jipi. A'ero ġa nhimomby'ai Jesus'ga repiaga. Ga nde'i reki ga pe: “Maraname nde nhi'iġuhūi hēa pe?” nde'i ġa. “Gara nde erepota hēa hugwi?” A'ea ġa nde'i Jesus'ga pe.

²⁸ Kiro hēa hejari imohina yhya ryrua a'ero ojivya ogwovo cidade pe. Igwete hēa ei ga mombe'gwovo pevove'ġa pe:

²⁹ —He pejijo xaho ji rupi ga repiaga, ei hēa. A'ereki ga omombe'u pa ji ve jirekoagwera, ei hēa ġa pe. Mara'ngu po Messias'ga tuhē Tupana'ga remimbuhurukara'ga tuhē? ei hēa ġa pe ga mombe'gwovo.

³⁰ A'ero ġa nduri cidade hugwi ua Jesus'ga pyri tihepia ti ga javo.

³¹ Ga vahema renonde Jesus'ga remimbo'ehara'ġa eġa'ei ga pe:

—Jesus, here i'gwovo.

³² —Nhirembi'ua pe ndapekwahavi reki, ei ga ġa pe.

³³ —Marã? ei ġa ojohupe a'ero. Mara'ngu po ġa herua mbatera ga pe ra'e garembi'uramo? ei ġa ojohupe.

³⁴ Igwete ga ei ġa pe:

—Garemimbotarimova'ea rehe ji rekoi – kiroki ga ji mbuhuruka yvya koty, ei ga. Ga ji mbopovavyky avo. A'ero ji taporavyky pa katu ga pe, ei ga. A'ea pe ji ei a'ero nhirembi'ua. A'ereki ji rekorame garemimbotarimova'ea rehe a'ea ji mbopopoaka nhirembi'ua ja, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁵ —Pe'ji pe: “Quatro jahya ipora rehe po ti itiniġi koapora nehẽ,” pe'ji pe, ei ga. Ji ki a'e te a'e pe me: Pehepia ti kohoa. Kiroġwe tuhẽ itiniġi koapora. Kiroġwe po ahe imopeni herua hamo, ei ga ġa pe. Tamombe'u katu pe me, ei ga. Ji rehe ġambojikoga pe ji ei reki koapora imopena imombe'urame, ei Jesus'ga. Nahã ji ei a'ero: Pe'ji pe pejiyvyteri pe: “Aerẽji po ti nhande ġa mbojikojikogi Jesus'ga rehe nehẽ,” pe'ji pe, ei ga. Ji ki a'e te a'e pe me: Tape'ei poro. Pehepia ti ġa. Kiroġwe ġa jikogi ġweri ji rehe, a'e ji, ei ga. Kiroġwe tuhẽ po pe ġa mbojikojikogi ji rehe hamo, ei ga ġa pe.

³⁶ —Kiroki ga omopemopẽ koapora herua – ga mbohory a'ero koapora, ei ga. Ga javijitehe ojipe'ga roryvamo no – kiroki ga otỹ na'ẽ, ei ga. Ga memei hory hete a'ero ojogwerekovo itỹhara'ga imopẽhara'ga pavẽi, ei ga. Imopẽhara'ga javijitehe ko ġa ndoryvamo no – kiroki ġa ombojiko ojipe'ga ji rehe. Ojikogame ji rehe po ti ġa ndekoi yvagi pe nehẽ no, ei ga ġa pe. Kiroki ġa ji mombe'u ypy ojipe'ga pe tojiko ti ġa ga rehe javo – itỹhara'ga javijitehe ko ġa ndoryvamo ġambojikohara'ga

pavêi. Ga hory hete a'ero ojogwerekovo nhi-mombe'uypyhara'ğa ġambojikohara'ğa pavêi, ei Jesus'ğa ġa pe.

³⁷ —Nahã ko nhanenhi'iğa jipi, ei ga. “Gaha otỹ. Ojipe'ğa reki omopě herua ojive,” xa'e nhande, ei ga. A'itituhěva'ea tuhě ko nhanenhi'iğa.

³⁸ A'ereki na ja jara'ğa ji mombe'umbe'u tojiko ti ġa ga rehe javo. Pehe reki ġa mbojikojiko ji rehe, ei ga. Ymya pe nanhimombe'ui pejikovo, ei ga. Aerě ji pe mondoukari ġa mbojikojikogukaraġwama jijihe, ei Jesus'ğa imombe'gwovo ġa pe.

³⁹⁻⁴⁰ Kiro Samariapeve'ğa nduri ovahema Jesus'ğa pyri a'ero. A'ereki Samariapevehěa omombe'u jipe ga ocidadepeve'ğa pe. “Jesus'ğa omombe'u pa ji ve jirekoagwera,” ei hěa ga mombe'gwovo ġa pe. Hěanhi'iğa renduva ġwaramo ġa jikojikogi Jesus'ğa rehe a'ero onhimongyavo. Kiro ġa nduri Jesus'ğa pyri a'ero tihepia ti ga javo.

—Epytaahi'vi ti ore pyri, e'ie'i ġa ga pe.

—Kwa, ei ga.

Mokõi ga kiri ġa pyri a'ero.

⁴¹ Igwete ga nhimombe'umbe'ui ġa pe. Ganhi'iğa renduva ġwaramo jara'ğa jikojikogi ga rehe no onhimongyheteavo.

⁴² A'ero ġa ei hěa pe:

—Nenhi'iğa renduva ġwaramo jate rūi ore jikogi ga rehe kiro, ei ġa hěa pe. Ganhi'iğa tuhě ore oro-hendu ikwahava kiro, ei ġa. Nurã ore ei: “Ga ko vyyakotyve'ğa ndekote'varuhua momboharamo tuhě,” ei ġa hěa pe.

Kiro ndera'yra'ga nhimohigatui, ei Jesus'ga ahe ve

⁴³ Mokõi Jesus'ga kiri pevo. A'ero ga hoi Galiléiapeve'ğa gwyri pe upa.

⁴⁴ A'ereki Jesus'ga e'i jipe: “Kiroki ğa pevo u Tupana'ga nhi'iğa mombe'uhara'ga gwyri pe – ğa nomondoi imohina ga rehe jipi,” ei ga.

⁴⁵ A'ero Jesus'ga hoi Galiléiapeve'ğa gwyri pe. Ga repiagame ğa ndoryndoryvamo ga rehe. A'ereki ğa gwepia na'ẽ Jesus'ga cidade de Jerusalém me. A'ereki ğa oho na'ẽ pevo toryva repiaga. Pevo ğa hepiapavi Jesus'ga japoparavuhurame ahemonhimomby'ava'ea. Nurã ğa ndoryndoryvamo Jesus'ga rehe ga repiaga ogwyri pe.

⁴⁶ Aerẽ Jesus'ga hoa'javi cidade de Caná pe Galiléiapeve'ğa gwyri pe jitehe – perope ga ombote yhya vinhoramo ikwehe. A'evo jitehe Jesus'ga hoi. A'ero ga ruri Jesus'ga pyri ganduvihava'gareheve'ga. Gara'yra'ga itetirũa hete ojipe'ğa cidade pe Cafarnaum me.

⁴⁷ Galiléiapeve'ğa e'i ga pe a'ero:

–Uhu Jesus'ga kiro nhande pyri Judéiapeve'ğa gwyra hugwi, ei ğa ga mombe'gwovo ga pe.

A'ero ga ruri Jesus'ga pyri javo.

–Herejo xaho ji rupi jira'yra'ga repiaga tere-mombi ti karugwara ga hugwi, ei ga. A'ereki ga omano ġwerĩ, ei ga Jesus'ga pe.

⁴⁸ Igwete Jesus'ga ei:

–Hepiage'ymame ahemonhimomby'aheteva'ea po pe ndapejikogi tuhẽ ji rehe, ei ga ga pe.

49 —Xaho tuhẽ ti ji rupi, ei ga Jesus'ga pe. Nde hoe'ymame po ti jira'yra'ga manoi a'ero nehẽ, ei ga.

50 —Kiro ndera'yra'ga nhimohiġatui, ei Jesus'ga ga pe. Heregwovo ga pyri a'ero ga repiaga, ei ga.

Gwerovia ga Jesus'ga nhi'iġa a'ero ogwovo tahepia ti javo.

51 Ga horame pea rupi gapyrive'ġa nduri ga rovatiamo.

—Onhimohiġatu kiro ndera'yra'ga, ei ġa ga pe.

52 —Marananime kwara nhimonaname ga rehe raji'i? ei ga ġa pe.

—Kirame ahaji katu nhimonaname ga rehe oji'i, ei ġa imombe'gwovo ga pe.

53 A'ero ga ikwahavi javo.

—A'ea rupi tuhẽ Jesus'ga ei ji ve oji'i: “Kiro ndera'yra'ga nhimohiġatui,” ei ga.

A'ero ġa jikopavi Jesus'ga rehe gaha ġwongapeve'ġa pavẽi.

54 Mokõi a'ero Jesus'ga rura'java Galiléiapeve'ġa gwyrri pe Judéiapeve'ġa gwyrri hugwi. Urypyrame ga ojipeji oapo ahemonhimomby'ava'ea hepiuka ġa pe. Kiro ura'javame ga ojipea oapo imombiga karugwara ga hugwi.

5

Jesus'ga omopo'ã ahe

1 Aerẽ judeus'ġa japoï toryva Jerusalém me. A'ero Jesus'ga hoi tahepia javo. Igwete Jesus'ga ipyka'nauhũve'ga repiagi ypia'ia pyri.

2 Jerusalém jupihava pyri ypia'ia u – perope hovapytymbava pyri. Jurukwara rupi ġa heno'eno'ei

ovelhas jipi. Betezata ei judeus'ġa ypia'ia pe. Gw-ereko mbohapyrete cinco tapyi'ia ypia'ia pyri.

³ A'ea gwryi pe itetirūave'ġa nhinoġi upa ypia'ia pyri onhimongyavo jipi. Hehae'ÿve'ġa ko pevo u jipi ipyka'naka'nauhūve'ġa pavēi nomyive'ġa pavēi. [

⁴ A'ereki amoamome Tupana'gapyrive'ga oyy yhya pype ya momyina. Kirē kiroki ġa oho ppy yhya pype – ġahā onhimohiġatu a'ero. Nahā ġa horame ipype ga rugarurirē ġatetirūaparavuhua ipigi ġa hugwi a'ero. Nurā itetirūave'ġa nhinoġi upa ypia'ia pyri jipi taho ppy ti ipype javo.]

⁵⁻⁶ Igwete Jesus'ga ipyka'nahūve'ga repiagi pevo. “Ymyahū hete ga ka'nauhūro,” ei Jesus'ga. A'ereki he'yjuhu trinta e oito kwara gaka'na rehe. Ikwa-havame Jesus'ga ei ga pe:

—Ndepyry hete pota nde? ei ga.

⁷ —Jipyry pota ji novīa, ei ipyka'nauhūve'ga ga pe. A'ereki nanhimbojyhavi ipype ya momyiname jipi, ei ga. Ji hopotarama ipype ojipe'ga hojipei ipype ji renonde jipi, ei ga Jesus'ga pe.

⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Epo'ā! Epyhy ti ejikupeupava herogwovo, ei ga.

⁹ Kotihī ga pyryvamo a'ero opo'ama herogwovo. A'ea ko sábadu judeus'ġa poravykye'yma.

¹⁰ Nurā judeus'ġa nduvihava'ġa ei ika'nauhūgwera'ga pe:

—Kiroġwe ko sábadu, ei ġa. Ndapyryvi nde hero-hoi ejikupeupava kiroġwe, ei ġa ga pe. A'ereki Moisésva'ea e'i: “Po ahe ndogwerohoi te mbatera sábadu rupi nhandeporavykye'yma rupi,” ei ahe ikwatija, ei ġa ga pe.

11 Igwete ga ei:

—Akoja'ga – kiroki ga ji mopo'ã ko – gaha e'i ji ve: “Epyhy ti herogwovo,” ei ga ġa pe.

12 —Ma'ġa e'iuhu nde ve naerũ hero-houkaraġwama? ei ġa ga pe.

13 Ika'nauhũgwera'ga ndokwahavi reki Jesus'ga. A'ereki Jesus'ga oho jipe ġande'yjuhua pytera rupi ogwovo.

14 Aerẽ Jesus'ga ga repiagi judeus'ġa jatykahavuhua pype. Igwete ga ei ga pe:

—Ji rendu ti, ei ga ga pe. Erepo'aġatu nde kiro, ei ga. Terekote'varuhua'javi ti a'ero, ei ga. Po ti nde nderepohiri ejikote'varuhua hugwi, a'ero po ti koji'i tehe nde mbatera rahya hepiagi nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

15 A'ero ika'nauhũgwera'ga hoi imombe'gwovo judeus'ġa nduvihava'ġa pe.

—Gaha ji mopo'ã Jesus'ga, ei ga ġa pe.

16 Nurã ġa imbote'varuhupotari Jesus'ga pe. A'ereki ga omombimombi ġatetirũa ġa hugwi sábadu rupi jipi.

17 Igwete Jesus'ga ei:

—Jiruva'ga oporavykye'yimi jipi ġa pokopokoga, ei ga. Ga javijitehe ji aporavykye'yimi ġa pokoga no, ei Jesus'ga.

18 Ganhi'ġa renduvame koji'i ġa Jesus'ga jukapotari a'ero.

—A'ereki sábadu rupi ga oporavykyuhu imombiga ġatetirũa ġa hugwi nhaneramonhava'ea nhi'ġa rendukatue'yima, ei ġa. Johe'i tehe garekote'varuhua. Jiruva'ga ei ga Tupana'ga pe no, ei ġa. Nahã ga nhimongopotaruhui Tupanamo a'ero, ei ġa.

Nurã ġa Jesus'ga jukapotari a'ero.

*Tupana'ga gwa'yra'ga mongoi
ġwemimbotarimova'ea rehe*

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Jihi Tupana'ga ra'yramo ndakoi nhiremimbotarimova'ea rehe. Akwaha ji Tupana'ga reaporoġitakatua jitekovo. A'ea rehe jate ji reaporoġitaro a'ero, ei ga. Okoe'ymi ga ġwemimbotarimova'ea rehe. Garemimbotarimova'ea rehe javijitehe ji rekoe'ymi no gara'yramo, ei Jesus'ga.

²⁰ A'ereki jiruva'ga ji arō hete, ei ga. A'ero ga ikwahapavukari ji ve gweaporoġitakatua, ei ga. Koji'i po ti ga ikwahavukari ji ve nehē no, ei ga. “Nahanahā po ti nde rekoi ġa monhimomby'avo nehē,” e po ti ga ji ve nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

—Pryry hete tuhē ji ika'nauhūve'ga mopo'ami, ei ga. Johe'i tehe po ti ji japoi pryryheteva'ea nehē. A'ero po ti pe nhimomby'ahetei a'ea rehe nehē, ei ga.

²¹ A'ereki jiruva'ga omanove'ġa mbogwera ġa mongovo, ei ga. Ga javijitehe jihi gara'yramo ġa mbogwerapotarame ji ġa mbogweravi ġa mon-govo no, ei Jesus'ga.

²²⁻²³ Jihi a'e jara'ġa pe: “Ereko te'varuhu nde. Eho ti hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehē,” a'e ji, ei ga. Jara'ġa pe ji ei: “Ndepyry nde ejikoga ji rehe. Yvagi pe ti nde ruvi avuirama nehē,” a'e ji, ei ga. Tupana'ga tuhē nde'i ġa pe. A'ereki ga e'i ji ve gwa'yramo: “Ndehe ti ere ġa pe tanembohete ti ġa,” ei ga ji ve a'ero, ei Jesus'ga. Ombohete ġa Tupana'ga. Na jitehe po ti ġa tanhimbohete

nehẽ no, ei ga. Kiroki ġa nanhimbohetei – ġa nombohetei jiruva'ga no nhimbuhurukara'ga, ei Jesus'ga ġa pe.

24 – Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Ga hendukaturame nhinhi'iġa ojikoga Tupana'ga rehe nhimbuhurukara'ga rehe, gweaporoġita pyahu ko ġa a'ero, ei ga. A'ero po ti ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehẽ no, ei ga. Nda'ei po ti ji ġa pe nehẽ: “Peko te'varuhu pe,” ei ga. A'ereki ġa ndohoa'javi kiro hahyva'ea ruvihava viara rupi. Yvaga viara rupi ġa hoi a'ero Tupana'ga pyri nehẽ, ei ga.

25 Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei Jesus'ga. Ji ko Tupana'ga ra'yramo ako. Okote'varuhuve'ġa po ti henduvi nhinhi'iġa nehẽ aġwamo vehevi reki. Hendukaturame po ti ġa ndeaporoġitapyahuro nehẽ, ei ga.

26 Tupana'ga hete ahe mongoi ahe monguva. Ga javijitehe ji gara'yramo ahe mongoi no. A'ereki ga ahe mongoukari ji ve.

27 Na jitehe Tupana'ga ei ji ve: “Ndehe ti ere okote'varuhuve'ġa pe peko te'varuhu pe javo,” ei ga ji ve, ei Jesus'ga. A'ereki ji ko yvagipeva'ea. Yvyakotyva'ea ko ji no, ei ga.

28 – Tapenhimomby'auhui ti nhinhi'iġa renduva, ei ga. Aerẽ po ti ahe nhaporemohenduvi nhinhi'iġa nehẽ.

29 Henduvame po ti omanove'ġa kwerava'javi nehẽ. Okokatuve'ġa po ti okwera okovo Tupana'ga pyri avuirama nehẽ, ei ga. Okote'varuhuve'ġa po ti okwera nehẽ no. A'ero po ti ji ei ġa pe: “Pendekote'varuhuro ġwaramo po ti pe hoi hahyva'ea

ruvihava pype a'ero nehẽ,” a'e po ti ji ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

A'iti tuhẽ Tupana'ga Jesus'ga mbuhuruka

³⁰ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Nhiremimbotarimo rũi ji ei ġa pe peko te'varuhu pe javo. Tupana'ga ji mbo'euka. Gareximbo'ea rupi jate ji ei a'ero, ei Jesus'ga. Nurã hupi katu ji ei jara'ġa pe peko te'varuhu pe javo. Hupi katu ji ei jara'ġa pe no pepyry hete pe javo, ei ga. A'ereki nhiremimbotarimova'ea rehe rũi ji reko. Jiruva'ga remimbotarimova'ea rehe ji reko nhimbuhurukara'ga rehe, ei Jesus'ga ġa pe.

³¹ —Po ti jihi tehe anhimombe'u pe me, a'ero po ti pe ndajireroviari nehẽ hamo ga hete onhimombe'u javo ji ve, ei ga.

³² Ojipe'ga ji mombe'u no jiruva'ga, ei ga. Akwaha hete ji nhimombe'ukatua. A'ereki a'itituhẽva'ea gareximombe'ua, ei ga ġa pe.

³³ —Pehe pemondo ġa João Batista'ga pyri raikwehe tonhimombe'u ti ga javo, ei ga. Onhimombe'urame a'ero ga ei a'itituhẽva'ea pe. A'ereki ga ji mombe'u katu no, ei ga.

³⁴ Ji ve rũi po ojipe'ġa ji mombe'ukatui hamo, a'e ji. Pe me po ġa ji mombe'ukatui hamo tokwaha ti ġa ga javo, ei ga ġa pe. Nurã ji ei João'ga remimombe'uagwera pe taperovia ti. Heroviarame po ti pe jikogi ji rehe nehẽ pejigwove'yma hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁵ —João'ga ko hyapehava ja. A'ea hendy'javame gwepiuka nhande ve tokwaha ti ġa javo, ei ga. Na jitehe João'ga ji repiukari pe me ikwehe tokwaha ti ġa Jesus'ga javo, ei ga. Ga pe mbo'e katu novĩa.

A'ero pe ndoryvamo jiji garemimbo'ea rehe novĩa, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁶ —A'apo ji ahemonhimomby'ava'ea jipi. A'ereki Tupana'ga oapoapouka ji ve, ei ga. Nhirembiapoa tuhē ji kwahavukari pe me a'ero, ei Jesus'ga. João'ga nhi'iġa ji kwahavukari pe me no. Koji'i reki nhirembiapoa ji kwahavuka pe me João'ga nhi'iġa hohe, ei Jesus'ga. Nhirembiapoa repiaga ġwaramo po pe'ji hamo: “Tupana'ga ga mbuhuruka tuhē kokoty a'ea apovouka ga pe,” pe'ji po pe hamo, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁷ Nhimbuhurukara'ga jiruva'ga ji mombe'u katu no, ei ga. Ndapehepiagangavi pe gara'oa. Pejiapyakwara pyvō pe napehenduvangavi ga nhi'iġame no, ei ga.

³⁸ Pe ndapekopotari ganhi'iġa rupi, ei ga ġa pe. A'ereki pe ndaperoviari nhinhi'iġa. Gaha reki ji mbuhuruka kokoty, ei ga.

³⁹ Pehepiepia katu pe aherembikwatijara novĩa Tupana'ga mombe'uhara, ei ga. “A'ea repiagame po ti nhande ikwahavi nhanderekoagwama yvagi pe Tupana'ga pyri nehē,” pe'ji po pe pejohupe novĩa, ei ga. Aherembikwatijara jitehe reki ji mombe'u pe me novĩa, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁰ Emo pe ndapejikopotari ji rehe. Ndapejori ko pe ji pyri toroko ti Tupana'ga pyri nehē jave'yma ji ve, ei ga.

⁴¹ —Ji nda'ei ahe ve tanhimbohete ti ġa javo, ei Jesus'ga.

⁴² Pe ki a'e te ji atyvihu, ei ga. Anhimombaragwaha ji pe ndehe. Pe napearōi tuhē Tupana'ga, ei ga ġa pe.

⁴³ Ajo ji jiruva'ga hugwi. A'ereki gaha ji mbuhuruka pepyteri pe ji mombe'u ti ġa pe javo, ei ga. Pe ki a'e te ndapekoi ji rehe. Ojipe'ġa ko onhimbuhuteheuhu pepyteri pe. Ga ndehe pe ndekoi a, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁴ Pyry pe me pe nhomboheteheteuhui a. Pe ndapekoi reki Tupana'ga remimbohetea rehe. Ga jate ko Tupanamo, ei ga. Emo pe ndape'ei: “Xako katu ti Tupana'ga ti tianembohete.” A'ea pe ndape'ei. Nurã tegwete pe me pejikoga ji rehe, ei ga ġa pe.

⁴⁵ —Ji rũi po ti imombe'umbe'ui Tupana'ga pe pendekote'varuhua nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe. Moisésva'ea po ti imombe'ui a'ea ga pe nehẽ, ei ga ġa pe. Pe'ji po pe novĩa: “Aerẽ po ti Moisésva'ea vavagahivi nhande rehe Tupana'ga pyri nehẽ,” pe'ji po pe novĩa, ei ga. Emo po ti ahe omombe'u Tupana'ga pe pendekote'varuhua nehẽ, a'e ji, ei ga ġa pe.

⁴⁶ Moisésva'ea ji mombe'ukatui reki ji kwatija hako. Po pe Moisésva'ea nhi'iġa reroviari tuhẽ hamo, a'ero po pe nhinhi'iġa reroviari hamo no, ei ga.

⁴⁷ Pe ndaperoviari reki ahenhi'iġa – kiroki a'ea ahe okwatija inoġa. Nurã pe ndaperoviari tuhẽ nhinhi'iġa no, ei Jesus'ga ġa pe.

6

*Jesus'ga ombohe'yi mbatera cinco milva'ea pe
(Mateus 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)*

¹ Aerẽ Jesus'ga hero'yahavi ypiahua aherovai Galiléiapeva'ea aherovai. Tiberíadespeva'ea ei ga ypiahua pe no.

² He'yjuhu hete ko ga ogwoogwovo Jesus'ga ndeviri. A'ereki ga gwepigwepia ahemonhimomby'ava'ea - kiroki Jesus'ga oapoapouka imombiga gatetirũa ga hugwi.

³ Igwete Jesus'ga hoi vytyruhua rehe oina gwemimbo'ehara'ga pavẽi.

⁴ A'ea rupi judeus'ga oapo gwerĩ toryva cidade de Jerusalém me. Páscoa ko toryva rera.

⁵ Igwete Jesus'ga jovavuri he'yive'ga ndepiaga - kiroki ga u ga pyri okovo. A'ero ga ei Filipe'ga pe:

—Mome po ti nhande ipyhygi mbatera akoja'ga nembu'uaḡwama nehẽ? ei Jesus'ga ga pe.

⁶ Jesus'ga okwahavipe reki gwemimondoagwama ga pe. Emo oyvyteri pe ga ei tahendu ti Filipe'ga nhi'iga ji ve javo. Nurã ga ei Filipe'ga pe: “Mome po ti nhande ipyhygi mbatera ganembu'uaḡwama?”

⁷ Igwete Filipe'ga ei ga pe:

—Po ti he'yjuhuva'ea duzentos nhande imondoi itambere'ia hehe nehẽ ndohygi'i'i po ti mbatera ga ndehe nehẽ, ei ga. A'ereki ga he'yjuhu hete.

⁸ Igwete André'ga - ga ko Jesus'ga remimbo'eharamo no Simão Pedro'ga irũ'ga - igwete ga ei Jesus'ga pe:

⁹—Avo tapihama'ga mbohapyrete cinco herekoi pães trigo'java'ea apopyra cevada apopyra, ei ga imombe'gwovo Jesus'ga pe. Dois ga pira'ia herekoi no. Emo mbohapyretero gwaramo ndohygi tuhẽ ga ndehe nhaporemõ, ei ga ga pe.

¹⁰ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Pe'ji ti ġa pe toapyapy ti ġa upa, ei ga.

Ga erame ġa pe ġa apygi nhungwa'via rehe a'ero. A'ereki nhungwava gwereko pa pevo. He'yjuhu hete ko akwaimbae'ġa cinco mil. Kunhangwera'ġa ndehe koji'i tehe ġa nde'yjuhuhetero tayri'ġa ndehe no.

¹¹⁻¹² Kiro Jesus'ga ipyhygi tapihama'ga apoa pães javo Tupana'ga pe.

—Ndepyry hete nde imbuhuruka pão ore ve, ei ga ga pe.

A'ero ga ima'ema'ëukari imondouvouka ġapo pe – kiroki ġa oapyapy upa. Na jitehe ga ipyhygi pira'ia javo Tupana'ga pe. A'ero ga ima'ema'ëukari ġa pe. Ombohe'yjuhu hete reki ga pães pira'ia reheve ġa moytaromouka. Aerë Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Pemono'ono'õ ti hembyruera tipo'ru ti aerë nehë javo, ei ga.

¹³ Kiro ġa hoi imono'ono'oġa hembyruera a'ero imotynahema yrua. He'yiva'ea doze ġa imotynahemi yrua. A'ereki he'yi pães rembyruera cincova'ea rembyruera ġa i'upavirë.

¹⁴ Hepiagame pevove'ġa ei a'ero:

—Ahemonhimomby'ava'ea Jesus'ga oapo pão imbohe'yja nhande ve, ei ġa. Ga ko Tupana'ga nhi'igã mombe'uhara'ga tuhë! Moisésva'ea omombe'u ga hako uhu po ti ga yvya koty javo. Ga tuhë reki, ei ġa ojohupe.

¹⁵ Jesus'ga okwahavipe ġandeaporoġita. A'ero ga ei oyvyteri pe: “Kiro po ti ġa nduri ji pyhygahyavo ji rerogwovo oreruvihavuhetero ti

eko javo ji ve nehê,” ei ga. “A'ea rehe rũi ji ruri yvya koty,” ei ga oyvyteri pe.

Nurã Jesus'ga hoa'javi ogwovo ģa hugwi. Ga tehe oho a'ero yvytyruhua rupi.

Jesus'ga oho yjapea rupi

(Mateus 14.22-33; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Ka'aruheterame Jesus'ga remimbo'ehara'ģa hoi ypiahu pe.

¹⁷ Igwete ģa avi yhara pype xajivy ti Cafarnaum me javo. Ypytunamo ģa pe a'ero ģa horame. Jesus'ga nduri ve ģa pyri.

¹⁸ Kiro yvyruhua ruri imotypepemuhuamo ģa pe.

¹⁹ Igwete ģa ipyvupyvuri a'ero. Irupe cinco quilômetros ģa hoi ypyteri pe. A'ero ģa Jesus'ga repiagi ga rurame. Yhya japea rehe ga pyrũpyruģi ua yhara pyri.

—Gara katu? ei ģa.

A'ereki ģa okyhyji hete hepiagame garura yjapea rupi.

²⁰ —Tapekyhyji ti, ei Jesus'ga ģa pe. Jihi ko koro ako, ei ga.

²¹ A'ero ģa ndoryvamo here'ava ipype javo ga pe. Nanime ģa vahemi aherovai a'ero.

Tiheka ti Jesus'ga, ei ahe

²²⁻²³ Ko'emame jara'ģa ei – kiroki ģa opyta ypiahua aherovai – perope ģa o'u pão Jesus'ga nhi'igirẽ Tupana'ga pe hehe. Ko'emame ģa ei o'ama:

—Mome po Jesus'ga hoi? ei ģa ojohupe. A'ereki ojipeji ģa herekoi yhara oji'i. Jesus'ga remimbo'ehara'ģa avame ipype herogwovo

Jesus'ga ndohoi ġa ndupi kirame oji'i. Ahã ojipea yhara gahohava, ei ġa. Mome po ga rekoi a'ero? ei ġa ojohupe.

Ojipe'ġa gweru yhara cidade de Tiberíades hugwi kiro imboja pevo ġa pyri.

²⁴ Gayhara pype ġa aġa'avi upa a'ero xajivy javo. A'ereki ġa ndohepiaga'javi Jesus'ġa pevo. Aerẽ ġa vahemi cidade de Cafarnaum me tiheka ti Jesus'ga avo javo.

Jesus'ga ko pãohetea'jave'ga

²⁵ Jesus'ga repiagame ġa ei a'ero:

—Jesus, maname nde ruri kokoty raji'i? ei ġa ga pe.

²⁶ Igwete Jesus'ga ei:

—Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Ahe-monhimomby'ava'ea repiaga pe ndape'ei reki ji ve: “Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukaramo oko. Nurã ti tiheka ga repiaga ga kwahava.” Ndape'ei pe a'ea, ei ga. Pe'uuhu pe pão nhiremi-mondoa penhimoytaromouka oji'i. Nurã ko pe ji rekaruhui toro'ua'ja ti javo, ei ga ġa pe.

²⁷ Tape'aġatarahivuhui po pe mbatera rehe hamo tiugweugwei nhande javo. Nanongara mbatera opa pa jipi. Tamombe'u katu ti pe me, ei Jesus'ga ġa pe. A'ea rehe po pe aġatarahivamo hamo – kiroki a'ea ahe mboheaporogita pyahu avuirama ahe mongoaġwama – a'ea rehe po pe aġatarahivamo hamo a'ea tipota hete javo, ei ga. Pejikogame ji rehe po ti ji pe mboheaporogitapyahui pe mongovo Tupana'ga pyri a'ero nehẽ. A'ereki Tupana'ga jiruva'ga ji mbopopoaka ahemonhimomby'ava'ea japouvouka ji ve, ei ga.

Nahã ga hepiukari pe me jihi Jesus'ga mondouka pe pyri javo pe me, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁸ A'ero ġa ei ga pe:

—Marã po ti ore rekoi jipi nehẽ Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe orokovo nehẽ? ei ġa.

²⁹ Igwete Jesus'ga ei:

—Nahã po pe ndekoi hamo, ei ga. Pejiko ti ji rehe. A'ereki Tupana'ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga. Nahã po ti pe ndekoi garemimbotarimova'ea rehe nehẽ, ei ga ġa pe.

³⁰ A'ero ġa ei ga pe:

—Marãva'ea po ti nde ereapo ore ve ore monhi-momby'avo nehẽ ndereroviaragwama nehẽ? ei ġa Jesus'ga pe. Gara ti nde ereapo hepiuka ore ve nehẽ? ei ġa.

³¹ Nhaneramonhava'ea o'uo'u maná mbeju'ia'javuhuva'ea pãoramo ongae'yi me hako. Nahã ikwatijara ei imombe'gwovo: “Yvaga hugwi ahe imbuhurukari pão ahe ve to'u ġa javo,” e'i, ei ġa.

³² Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Moisésva'ea rũi ombuhuruka pe me pão yvaga hugwi. Jiruva'ga ko ombuhuruka pe me pãohetea yvaga hugwi, ei ga ġa pe.

³³ A'ereki Tupana'ga remimbuhura o jy yvaga hugwi yvyakotyve'ġa mboheaporoġitapyahuavo ġa mongovo avuira, ei ga ġa pe.

³⁴ A'ero ġa ei ga pe:

—Kotihĩtihi ti embuhu a'ea ore ve a'ero, ei ġa.

³⁵ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Jijive ko ji ei pãohetea. A'ereki jiji aji Tupana'ga hugwi ikwehe, ei ga. Jiji po ti ġa mboheaporogitapyahui ġa mongovo nehẽ. Ga i'urame pão avova'ea po ti ġa jugweja'javi nehẽ. Oy'urame po ti ġa ygweja'javamo nehẽ, ei ga. Po ti ji rehe ġa jikogame a'ero po ti ġa ndopotara'javi hajiheve'ġa omombyryharamo. “Jesus'ga jate nhande mombyry nhande mboheaporogitapyahuavo,” e po ti ġa nehẽ. Ga po ti horyoryve'yimi a'ero jireheva'ero nehẽ, ei ga ġa pe.

³⁶ —A'e ko ji pe me ko, ei ga. Ji repia ko pe novĩa. Emo pe ndapejikogi ji rehe, ei ga.

³⁷ Jiruva'ga ombuhurukarame ji pyri po ti ġa nduri ojikoga ji rehe. Kiroki ġa uhu toroko ti ndereheva'ero javo ji ve – ji ti nda'eaġwami ġa pe ji ndopopotari pe jireheva'ero jave'yima ġa pe, ei ga.

³⁸ A'ereki ji aji yvaga hugwi tako ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe javo. A'ereki gaha ji mbuhuruka kokoty, ei ga. Ji ndakoi nhiremimbotarimova'ea rehe a'ero, ei ga ġa pe.

³⁹ Nahã ga ei ji ve nhimbuhurukara'ga: “Kiroki ġa ji ġa mondouka nde pyri ndereheva'ero – ereko katu pa ti ġa tohoyme ti ġa hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ,” ei ga ji ve, ei Jesus'ga. “Embogwera pa ti ġa ġamanoa hugwi ejivyra'javame yvya koty nehẽ,” ei ga ji ve, ei ga.

⁴⁰ “Kiroki ġa nhimombaragwahavi nde rehe ojikoga – ġa po ti oko pyahu okovo ji pyri nehẽ,” ei jiruva'ga ji ve, ei ga ġa pe. Jiji po ti ambogwera ġa a'ero jijivyra'javame nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴¹ Kiro judeus'ġa nduvihava'ġa ete'varuhui ga mombe'gwovo ojohupe a'ero.

—Maranuhũrame ga euhui jihi ko pãohetea javo? “Yvaga hugwi ji jyvi ikwehe,” e'iuhu ga, ei ģa.

⁴² Ga ko Jesus'ga rõi naerũ José'ga ra'yramo? Orokwaha memei ore ģa garuva'ga gayhẽa reheve, ei ģa. Maraname te ga euhui naerũ: “Ji ko aji yvaga hugwi ikwehe”? ei ģa.

⁴³ Igwete Jesus'ga ei ģa pe:

—Pepi ti pe'ete'varuhua hugwi, ei ga.

⁴⁴ Jiruva'ga ombojikoge'ymame po ģa ndojikogi ji rehe a'ero. Ga jikogame ji rehe po ti ji ģa mbogw-eravi ģamanoa hugwi jijivyra'javame nehẽ, ei ga.

⁴⁵ Nahã Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea ei ikwatija hako: “Tupana'ga po ti ģa mbo'epavi nehẽ,” ei ahe hako, ei Jesus'ga. Kiroki ģa ġwendu katu jiruva'ga nhi'iġa ga ombo'erame – ģa ojiko ji rehe a'ero, ei ga ģa pe.

⁴⁶ Ji nda'ei: “Gwepia ģa jiruva'ga.” A'ereki ndohepiagi tuhẽ ģa ga a, ei ga. Jihi jate ahepia jiruva'ga. A'ereki Tupana'ga hugwi ji ruri ikwehe, ei Jesus'ga ģa pe.

⁴⁷ —Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Kiroki ģa ojiko ji rehe – ģa heaporoġita pyahu kiro. Aerẽ po ti ģa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehẽ no, ei ga.

⁴⁸ Jihi ko pãoheteramo ako. Jihi amboheaporoġita pyahu ģa mongovo avuirama, ei ga.

⁴⁹ Penamonhava'ea o'uo'u maná pãoramo ongae'yi me jipi, ei ga. Emo ahe omano, ei ga.

⁵⁰ Pãohetea ki a'e te oji yvaga hugwi. Nanongara i'urame po ti ģa ndekoi Tupana'ga pyri okovo nehẽ, ei ga.

⁵¹ Jihi ko pãoheteramo ako jijyva yvaga hugwi ģa mongouvouka. Po ģa jikogame ji rehe a'ero po ti

ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei ga. Pāohetea – akoja ti ji amondo pe me nehē tape'u ti javo – a'ea ko jira'oramo, ei ga. A'ea po ti ji imondoi vvyakotyve'ġa ndepyga ġa mongouvouka nhimanorame nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

⁵² Ganhi'ġa renduvame judeus'ġa nduvi-hava'ġa nhonhi'iġayvari a'ero.

–Marã po ti ga imbuhurukarhui gwa'oa nhande ve nehē tape'u ti javo? ei ġa ojo hupe.

⁵³ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

–Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Tupana'ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga ġa pe. Po ti pe i'ue'ymame jira'oa jirekoa reheve, a'ero po ti pe napendeaporoġitapyahui avuirama nehē, ei ga.

⁵⁴ Kiroki ġa o'u jira'oa jirekoa reheve – ġa ko heaporoġita pyahu avuirama. Aerē po ti ji ġa mbogweravi jijivyra'javame nehē, ei ga. A'ero po ti ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei ga.

⁵⁵ A'ereki jira'oa ġanembi'ua tuhē jirekoa pavēi.

⁵⁶ Kiroki ġa o'u jira'oa jirekoa reheve – ġahã ojihe'a hete ji rehe. Jihi ajihe'a hete ġa ndehe no, ei ga.

⁵⁷ Jiruva'ga ji mbuhuruka kokoty. Gaha ojipe'ġa mongouka. Gaha ji mongouka no, ei ga. Na jitehe kiroki ġa o'u jira'oa – jihi ti ġa mongo pyahu nehē no, ei ga ġa pe.

⁵⁸ Jira'oa ko pāoheteramo – a'ea ojj yvaga hugwi. A'ea ko akoja atyvi – kiroki penamonhava'ea o'u aerē omanomo hako, ei ga. Pāohetea ġa i'urame po ti ġa ndeaporoġitapyahuro nehē. Aerē po ti ġa ndekoi Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

⁵⁹ A'ea Jesus'ga ei judeus'ġa jatykahava pype Cafarnaum me. Onhimi reki Jesus'ga nhi'ġa ġa

pe ga erame to'u ti ġa jira'oa jirekoa reheve javo. A'ereki Jesus'ga e'i reki ġajikoga pe ojihe.

Opohi ahe Jesus'ga hugwi

⁶⁰ Nahã Jesus'ga he'yive'ġa mbo'embo'ei ġa nderekovo. Henduvame ganhi'iġa ġa ei ojohupe:

—Onhimi hete ganhi'iġa nhande ve, ei ġa. No-hendukatui po ahe a'ea, ei ġa.

⁶¹ Jesus'ga oyvyteri pe okwahavipe ġa'ete'varuhua ojive. A'ero ga ei ġa pe:

—Nhinhi'iġa pe monhimboahivuhui naerũ? ei ga.

⁶² Po ti pe hepiagi jijiupira yvagi pe nehẽ – perope ji ajuvypy – marã po ti pe nehẽ naerũ? ei ga ġa pe.

⁶³ Tupana'ga ra'uva omboheaporoġita pyahu vyakotyve'ġa mongovo. Yvyakotyve'ġa nomboheaporoġitapyahui ojipe'ġa mongovo, ei ga. Pe nhinhi'iġa rendukaturame ji pe mboheaporoġitapyahuukari Tupana'ga ra'uva pe pe mongovouka.

⁶⁴ Jararamo ko pe ndaperoviari nhinhi'iġa, ei ga ġa pe.

A'ereki Jesus'ga okwahavipe ġandeaporoġita. Ga mbo'eypyrame vehevi ko ga okwahavipe gweroviare'ÿve'ġa. Okwahavipe ga ga no – kiroki ga aerẽ ga mondouka guardas'ġa po pe ga pyhygauka ġa pe.

⁶⁵ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Jararamo pe ndaperoviari nhinhi'iġa, ei ga. Nurã ji ei pe me ko: “Jiruva'ga ombojikoge'ymame po ġa ndojikogi ji rehe,” ei ga ġa pe.

66 A'ero jara'ğa pohiri Jesus'ga hugwi onhi-mongyavo. Ombo'embo'e ga ğa novĩa. Kiro ğa ndohopotara'javi ga rupi.

67 A'ero Jesus'ga ei dozeve'ğa pe ğwemimbo'ehara'ğa pe:

—Pehe peho pota ji hugwi no? ei ga ğa pe.

68 Igwete Simão Pedro'ga ei ga pe:

—Jesus, ma'ğa pyri po ore hoi? ei ga. Ndehe jate ere'e ore ve: “Nahã ti pe ndeaporoġitapyahuro pejikovo nehẽ,” ere ko nde ore ve, ei ga.

69 Orokwaha hete ore nde rerovia. Nde ko pyryheteva'ero ereko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei Pedro'ga ga pe.

70 Igwete Jesus'ga ei ğa pe:

—Opomo'emo'ẽ ji jijive dozeva'ero ikwehe novĩa, ei ga ğa pe. Pepyteripeve'ga reki Diabo'gareheva'ero oko, ei Jesus'ga ğa pe.

71 Judasva'ea pe Jesus'ga e'i Simão Iscariotes'ga ra'yrava'ea pe. Jesus'ga remimbo'ehara'ğa ko dozeve'ğa novĩa. Judasva'ea ki a'e te aerẽ Jesus'ga pyhyguka ga mondovouka.

7

Jesus'ga irũva'ea

1 Aerẽ Jesus'ga hoi imbojoapiapiavo cidades repirepiaga Galilíapeve'ğa gwyri pe. Ga ndohopotari Judéiapeve'ğa gwyri pe. A'ereki pevove'ğa nduvihava'ğa e'i tijuka ga javo.

2 A'ea rupi ko judeus'ğa oapo ğwerĩ toryva huvihava. A'ea japorame ğa oapo tapyi'ia okihavamo.

3 Igwete Jesus'ga irũ'ğa ei ga pe:

—Pevo ti eho Judéiapeve'ġa gwyrì pe, ei ġa. Nde erembo'embo'e ġa pevo ikwehe. Ehoa'ja ti ġa pyri a'ero tohepia ti ġa nerembiapoa ahemonhimomby'ava'ea, ei ġa Jesus'ga pe.

⁴ Oukwahahetepotaramè po ahe hepiukari ojipe'ġa pe ġwembiapoa hamo. Nde japoramè ahemonhimomby'ava'ea ejipiuka ti ġa pe nhaporemò a'ero, e'i tehe ġa Jesus'ga pe.

⁵ A'ereki gairū'ġa vehevi ndojikogi reki ga rehe.

⁶ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Ndohoi ve jihohava apiavo toryvi pe, ei ga. Kiro mò jate pyryvamo pehoa, ei ga ġa pe.

⁷ Kiroki ġa noarōi Tupana'ga - ġa nonhimonha'ngai pe ndehe. Emo ji rehe ko ġa nhimonha'ngauhui jipi. A'ereki ji amombe'u katu ġa pe jipi ġandekote'varuhua, ei Jesus'ga ġa pe.

⁸ Pehe ti peho toryvi pe a'ero, ei ga. Jihi ndahoi ve kiro. A'ereki ndohoi ve jihohava apiavo, ei Jesus'ga ġa pe.

⁹ Onhi'igirē ġa pe Jesus'ga pytaahi'vi pevo a'ero Galiléiapeve'ġa gwyrì pe.

Jesus'ga hoa toryvi pe

¹⁰ Igwete Jesus'ga irū'ġa hoi toryvi pe. Aerē Jesus'ga hoi no. Ojipiukare'yma ga hoi ojipe'ġa ndovakie'ÿ.

¹¹ Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa ga rekarekaruhui toryva rupi mahā akoja'ga naerū javo.

¹² Igwete he'yive'ġa nhonhi'igayvayvari Jesus'ga rehe. Jara'ġa ei:

—Pyry hete ga.

Jara'ġa etehei ga pe:

—Ga iporomoandyandyjuhu, ei ġa o'eavo tehe ga pe.

¹³ Okyhyji reki judeus'ġa gwuvihava'ġa hugwi. Nurã ġa nonhi'igi ojipe'ġa ndovaki Jesus'ga mombe'gwovo tianerenduvyme ti ġa javo ġwaramo.

¹⁴ Trêš Jesus'ga kiri ġa japorame toryva. Japopave'ymame ga hoi ġajatykahavuhua pyri pevove'ġa mbo'eavo.

¹⁵ Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa nhimomby'ai ganhi'iga renduva.

—Marã po ga ikwahahetei mbatera? ei ġa. A'ereki ikwahavipyra'ġa nombo'eangavuhui ga, ei ġa.

¹⁶ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Nhiremimbo'ea rui reki. A'ea ko Tupana'ga remimbo'ea nhimbuhurukara'ga remimbo'ea, ei ga ġa pe.

¹⁷ Kiroki ġa oko pota Tupana'ga remimbotari-mova'ea rehe – ġahã po ti onhimombaragwaha Tupana'ga remimbo'ea rehe ji imombe'urame ġa pe nehẽ, ei ga. “Tupana'ga remimbo'ea tuhẽ ga imombe'ui,” e po ti ġa ji ve nehẽ, ei ga. “Gwemimbo'etehea rui ga omombe'u,” e po ti ġa nehẽ ji mombe'urame ġa pe nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁸ —Kiroki ġa omombe'u ġwemimbo'etehea – ġahã e'i ji mbohete ti javo, ei ga. Jara'ġa ki a'e te e'i: “Gaha ti pembohete ga – kiroki ga ji mbuhuruka avo.” Kiroki ġa e'i poro – ġa nomoandyandyi ojipe'ġa. A'itituhẽva'ea ġa omombe'u, ei ga.

¹⁹ Moisésva'ea okwatija Tupana'ga nhi'iga inoġa pe me hako. Emo pe napehendukatupavi

aheremimbo'eagwera, ei ga. Maraname pe ji jukapotaruhutehei? ei Jesus'ga ġa pe.

²⁰ A'ero he'yjuhuve'ġa ei ga pe:

—Anhaġa nde pojykauhu nde mboheagwryryva Diabo'gapyriva'ea! Nurã po nde ei poro, ei ġa. Ma'ġa nde juka potaruhu naerũ? e'i tehe ġa Jesus'ga pe.

A'ereki ġa ndokwahavi ve gwuvihava'ġa nembi-jukapotara ga rehe.

²¹ Igwete Jesus'ga ei:

—Ojipeji ji japo ahemonhimomby'ava'ea sábadu rupi, ei ga. Hepiagame pe euhui ji ve: “Maraname ga japouhui sábadu rupi nhandeporavykye'yma rupi?” pe'euhu pe ji ve, ei ga.

²² Pehe na jitehe peapo mbatera sábadu rupi no. A'ereki a'ea rupi pe peja'yra'ġa nakwanha ikyti no Moisésva'ea nhi'ĩpo'rurame, ei ga. Moisésva'ea rũi reki e'i ypy jupe. Aherenondeva'ea penemboypya e'i ypy jupe hako, ei ga. “Pekyti ti peja'yra'ġa nakwanha pi'ria sete pekirirẽ ġa'ara rehe,” ei ahe hako, ei ga.

²³ Po pekipava horame sábadu apiavo a'ero sábadu rupi tuhẽ pe ġa kyti tihendu katu ti Moisésva'ea remimbo'eagwera javo. Ji ki a'e te sábadu rupi amombi pa akoja'ga ka'nahũa gara'oa hugwi, ei ga. Maraname pe nhimonha'ngauhui ji rehe naerũ? ei ga ġa pe.

²⁴ Tape'euhui ti ikwahahetee'ymame i'ara tehe hepiagame. A'itituhẽva'ea rupi katu po pe ei hamo, ei ga ġa pe.

Jesus'ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo

25 Igwete jara'ğa Jerusalémmeve'ğa ei ojohupe:

—Akoja'ga rũi naerũ – kiroki ga nhanderuvi-hava'ğa ojuka potaruhu ga? ei ға.

26 Pehepia ti, ei ға. Gandovaki hete ga nhi'inhi'iği. Emo ға nde'i reki ga pe, ei ға. Mara'ngu po ға javo kiro ga pe: “Ga ko Cristoramo tuhẽ Tupana'ga remimbuhurukaramo”? Poha po ға euhui ga pe naerũ? ei ға ojohupe.

27 Ga ko a'ea rũi reki. Cristo'ga jipiukarame po ti nhande ndikwahavi garura ma hugwi po ga ruri javo, ei ға. Akoja'ga gwyruera reki nhande tikwaha hete, ei ға ojohupe.

28 A'ero Jesus'ga eahyahivi ға mbo'erame ғajatykahavuhua pype.

—“Tikwaha hete nhande ga,” pe'jiuhu pe ji ve naerũ? ei Jesus'ga. “Tikwaha hete nhande gagwyruera,” pe'jiuhu pe no, ei ga. Nhiremimbotarimo rũi reki ji ruri. Kiroki ga ji mbuhuruka kokoty – ga ko a'itituhẽve'ga. Gaha pe ndapekwahavihu, ei ga.

29 Jihi reki akwaha ga. A'ereki ga hugwi ji ajo. Gaha ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga ға pe.

30 A'ero jara'ğa Jesus'ga pyhypotari. Ndopokogi reki ға ga rehe ga pyhyga. A'ereki ndohoi ve gapyhyhava apiavo.

31 He'yjuhu hete reki ға – kiroki ға ojiko Jesus'ga rehe. A'ero ға ei ojohupe:

—Jesus'ga oapo pa ahemonhimomby'ava'ea, ei ға. Ndia'ei po nhande a'ero: “Cristo'ga rurame koji'i tehe po ti ga japoi ahemonhimomby'ava'ea Jesus'ga hohe nehẽ.” Poa po nhande ndia'ei,

ei ġa. A'ereki Jesus'ga oapopavipe ahemonhi-momby'ava'ea jipi, ei ġa. Ga ko Cristoramo tuhẽ a'ero, ei ġa.

Guardasva'ea uhu tipyhy Jesus'ga javo

³² Igwete he'yjuhuve'ġa imombe'ui nahanahã ko Jesus'ga rekoi javo. Ganhi'iġa renduvame fariseus'ġa ei a'ero ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa pavẽi:

—Tipyhyguka ti Jesus'ga.

A'ero ġa ei guardas'ġa pe – kiroki ġa gwepia katu judeus'ġa jatyahavuhua. A'ero ġa ei ġa pe:

—Pepyhy ti Jesus'ga rerua ore pyri, ei ġa.

³³ Igwete Jesus'ga ei onhimombe'gwovo pevove'ġa pe:

—Apytaahi'vi po ti ji pe pyri nehẽ, ei ga. A'ero po ti ji hoa'javi ga pyri nehẽ – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga.

³⁴ Pe po ti ji rekarekari nehẽ tiandepoko ti ga javo ji ve nehẽ novã. Emo po ti pe ndajirepiaga'javi nehẽ, ei ga. A'ereki tegwete pehohava ji pyri – perope ji aju, ei ga ġa pe.

³⁵ Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa ei ojohupe:

—Marã ga euhui ndajirepiaga'javi po ti pe nehẽ javo? Mome tuhẽ po ti ga houhui a'ero nehẽ naerũ? ei ġa. Nhandere'yja'ġa pyri po ti ga hoi nehẽ naerũ? ei ġa, kiroki ġa okwaki'o judeus'ġarũive'ġa gwyri pe? ei ġa. Ombo'e po ti ga judeus'ġarũive'ġa pevo nehẽ naerũ? ei ġa novã.

³⁶ A'ereki ga e'i: “Ji rekareka po ti pe nehẽ novã. Emo po ti pe ndajirepiaga'javi tuhẽ nehẽ,” ei ga, ei ġa. “Tegwete pehohava ji pyri – perope ji aju,”

ei ga, ei ġa. Gara pe po ga euhui naerũ? ei ġa ojuhupe.

Yhya'java'ea

³⁷ Okioki ġa toryva apovo. Aerē mbapavava'ea rupi huvihava rupi Jesus'ga po'ami onhi'ġa hahyahi ġa pe:

–Kiroki ġa yhya pota oygwejamo – tuhu ti ġa ji pyri oy'gwovo a'ero, ei ga ġa pe. Nahā a'ero, a'e ji, ei ga. Kiroki ġa opota Tupana'ga ra'uva rekoa onhipavēi – tojiko ti ġa ji rehe a'ero. A'ero po ti ġa herekoi a'ea nehē yhya'java'ea – kiroki a'ea ġa mboheaporogita pyahu ġa mongovo, ei ga ġa pe.

³⁸ Ga jikogame ji rehe po ti ġa herekohetei yhya'java'ea nehē. Ji mombe'umbe'u po ti ġa ojipe'ġape'ġa pe nehē, ei ga. Henduvame po ti ġa jikogi ji rehe no herekoheteavo yhya'java'ea. A'ea po ti ġa mboheaporogitapyahui ġa mongovo Tupana'ga pyri nehē no, ei ga. A'ea jitehe Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u no, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁹ Tupana'ga ra'uva pe Jesus'ga ei a'ero a'ea ko yhya'java'ea javo. A'ereki ga e'i:

–Ga jikogame ji rehe yhya'java'ea po ti ji imondoi ġa pyri nehē a'ea ti togwereko katu ġa javo nehē, ei ga.

A'ea rupi Jesus'ga nomondoi ve gara'uva ojiheve'ġa pyri. A'ereki ga nomanoi ve. A'ero Tupana'ga nombogweravi ve ga rupia ojipyri ga mboheteavo. Ohoe'ymame Jesus'ga nomondoi ve gara'uva ojiheve'ġa pyri.

Onhonhi'ġayva ahe Jesus'ga rehe

⁴⁰ He'yive'ğa ġwendu Jesus'ga nhi'igame. A'ero jara'ğa ei:

—Ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo tuhê Moisésva'ea remimombe'uhara'ga, ei ġa.

⁴¹ Jara'ğa ei:

—Ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo.

—Ahã, e'i tehe jara'ğa ġa pe. Jesus'ga ko Galilíapeve'ga. Cristo'ga po ti Galilíapeve'ga rũi nehê! ei ġa.

⁴² Tupana'ga rembikwatijarukara e'i: “Cristo'ga po ti oko Daviva'ea rymyminoro nehê,” e'i. “O'a po ti ga cidade de Belém me – perope Daviva'ea uvypy,” e'i ikwatijara, ei ġa.

⁴³ Nahã ġa nhonhi'igayvayvari Jesus'ga rehe upa.

⁴⁴ Jara'ğa ga pyhy pota novĩa. Emo ġa ndopokogi ve ga rehe a.

Judeusva'ea ruvihavava'ea ndojikogi Jesus'ga rehe

⁴⁵ A'ero guardas'ğa jivyri ikwava'ehara'ğa nduvihava'ğa pyri fariseus'ğa pyri no. Igwete ġa ei guardas'ğa pe:

—Maranuhũrame pe ndapepyhygi Jesus'ga rerua ra'e? ei ġa ġa pe.

⁴⁶ Igwete guardas'ğa ei:

—A'ea ko jara'ğa nhi'iga ja rũi ga nhi'igame, ei ġa. Norohenduvangavi ore nanongara, ei ġa ġa pe.

⁴⁷ Igwete fariseus'ğa ei ġa pe:

—Pehe na jitehe ga pe moandyandyjuhu?

⁴⁸ Ndapekwahavihu pe? ei ġa ġa pe. Judeus'ğa nduvihava'ğa ndojikogi pa ga rehe. Ore na jitehe fariseusramo ndorojikogi pa ga rehe no, ei ġa.

49 Avove'ġa ki a'e te okoteheuhu onhi-mongyavo. Gahã ndokwahavihu Moisésva'ea remimbo'eagwera, ei ġa ġa pe. Nanongara'ġa reki ojiko Jesus'ga rehe. Tupana'ga po ti imbohahyi ġa pe nehē peko te'varuhu pe javo, etehei ġa guardas'ġa pe.

50 Igwete Nicodemos'ga ei fariseus'ġa pe javo. Nicodemos'ga ko fariseuramo oko no. Gaha ko oho na'ē Jesus'ga pyri raikwehe tahendu ti ganhi'iġa javo. Igwete ga ei ġa pe:

51 —Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i nhande ve: “Pehendu na'ē ti ġa nhimombe'urame pe me. Ikwahavirē ġandeaporoġita ti pyry pe ei ġa pe,” e'i aherembikwatijara nhande ve, ei ga ġa pe. Jesus'ga nhi'iġa renduve'ymame xa'ete'varuhuyme ti ga pe a'ero, ei Nicodemos'ga ġa pe.

52 Nurã ġa ei Nicodemos'ga pe:

—Nde ko Galilíapeva'ero jitehe naerũ? Nurã nde vavagahivuhui ga rehe a, ei ġa Nicodemos'ga pe. Ehepia ti Tupana'ga rembikwatijarukara ikwahava a'ero, ei ġa. A'ereki a'ea nde'iangavi: “Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ġa Galilíapeva'ero oko,” nde'i, e'i tehe ġa. Jesus'ga ki a'e te Galilíapeva'ero, ei ġa ga pe.

[
53 Igwete ġa kwaki'opavi ogwovo ġwonga pype upa.

8

Ahe gwereko ġwembirekova'earũiva'ea

1 Kiro Jesus'ga hoi oliveira ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe.

² Ypyhajive ga rura'javi judeus'ğa jatykahavuhua rokari pe. Kiro ға ndupavi a'ero onhimongyavo ga pyri. A'ero ga reni ға mbo'embo'eavo.

³ A'ea rupi judeus'ğa mbo'ehara'ğa hëa pyhygi hëa rerua fariseus'ğa pavëi. Hëa ғwembireko'garũive'ga rerekorame ға hëa pyhygi hëa rerua hëa mo'ama Jesus'ğa pyteri pe.

⁴ Igwete ға ei Jesus'ga pe:

—Jesus, gwereko hëa ғwembireko'garũive'ga. Nurã ore hëa pyhygi hëa rerua, ei ға.

⁵ Ahe mbo'erame Moisésva'ea ei ikwatija hako: “Peapi ti nanongara'ğa jukavo kunhangwera'ğa,” ei ahe hako. Oro nde? ei ға Jesus'ga pe. Marãi re po nde naerũ? Toroapi ti hëa naerũ? ei ға.

⁶ A'ereki ға e'i jipe ojohupe:

—Tihendu ti ganhi'iğa, ei ға. Ga nhanenhi'ĩpondekwater'varuhurame po ti nhande imombe'ui nhanderuvihava'ğa pe nehë. “Nohendukatui ga Moisésva'ea nhi'iğa,” xa'e ti ga mombe'gwovo a'ero ға pe nehë, ei ға ojohupe.

Nurã ға ei Jesus'ga pe: “Marãi re po nde naerũ?” Kiro Jesus'ga nhova'apyni oina opũa pyvõ ikwatija yvy rehe.

⁷ Ndopigi reki ға ja'javo ga pe. A'ero ga po'ami javo ға pe:

—Kiroki ga ndokote'varuhuangavi – ga ypy ti toapi hëa, ei Jesus'ga ға pe.

⁸ Igwete ga nhova'apyna'javi oina a'ero yvy rehe ikwatijara'java.

⁹ Ganhi'iğa renduvame kiro onhinanhinani ға hoğahoi. Xava'eve'ğa ypy oho. A'ero ға hopavi

Jesus'ga reja – kiroki ġa gweru hēa. Pevo hēa ami a'ero ga pyri jara'ġa pyteri pe.

¹⁰ Kiro Jesus'ga po'ama'javi javo hēa pe.

–Mahā akoja'ġa naerū? ei ga. Ġa nde'ia'javi nde ve teremano javo? ei ga hēa pe.

¹¹ –Ahā tuhē, ei hēa.

–Ji na jitehe nda'ei nde ve, ei ga. Heregwovo a'ero, ei ga. Epohi ti kiro ekote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga hēa pe.]

Jesus'ga omomytu'ē nhande ve

¹² Aerē Jesus'ga nhi'iġa'javi he'yive'ġa pe:

–Arimo ko nhande hepiakatui mbatera ikwahavawama. A'ereki mytu'ē nhande ve, ei ga. Na jitehe ji amomytu'ē yvyakotyve'ġa pe. A'ereki ji akwahavuka Tupana'ga ġa pe, ei Jesus'ga ġa pe. Kiroki ġa ojiko ji rehe ji nhi'īpo'ruavo – ġa po ti nde'ia'javi: “Ndakwahavi ji Tupana'ga,” ei ga. Okwaha tuhē po ti ġa Tupana'ga gweaporoġitapyahuro nehē, ei ga ġa pe.

¹³ Igwete fariseus'ġa ei ga pe:

–Nde tehe erenhimombe'u, ei ġa. Nurā ore ndorogweroviari nenhi'iġa ndetehero ġwaramo, ei ġa ga pe.

¹⁴ A'ero ga ei ġa pe:

–A'iti ji tehe anhimombe'u pe me. Emo a'itituhēva'ea rupi katu nhinhimombe'ua a, ei ga. A'ereki ji hete tuhē akwaha jiruhava – perope ji ajo jugwi – perope ji aho jupe no, ei ga. Pe ki a'e te ndapekwahavi pea – perope ji ajo jugwi – perope ji aho jupe, ei ga ġa pe.

¹⁵ Ojipe'ġa ara tehe pe pehepia. Ikwahahetee'yma pe etehei ġa pe a'ero peko te'varuhu pe

javo, ei ga. Nahã ko yvyakotyve'ğa jipi. Ji ki a'e te nda'ei poa ojipe'ğa pe, ei Jesus'ga ға pe.

16 Ji erame poa ға pe a'itituhẽva'ea rupi katu nhirembi'ea a'ero. A'ereki ji tehe rũi a'e. Ore memei oro'e jihi jiruva'ga pavẽi nhimbuhurukara'ga pavẽi, ei ga.

17 Peapoa aherembikwatijara e'i no: “Mokonha'ğa imombe'urame mbatera na tuhẽ javo a'ero hupi katu ғанемби'ea,” e'i. “A'ereki ға memei e'i a jupe,” e'i ikwatijara, ei Jesus'ga.

18 Jihi anhimombe'u, ei ga. Jiruva'ga ji mombe'u jitehe no nhimbuhurukara'ga, ei ga. Ore memei ji mombe'u a'ero, ei Jesus'ga ға pe.

19 A'ero ға ei ga pe:

—Mahã nderuva'ga naerũ? ei ға ga pe.

—Pe ndajikwahavi tuhẽ, ei Jesus'ga. Ndapekwahavi jitehe pe jiruva'ga a'ero, ei ga ға pe. Po pe ji kwahavi tuhẽ hamo, a'ero po pe jiruva'ga kwahavi hamo no, ei Jesus'ga ға pe.

20 A'ea Jesus'ga ei ға mbo'erame judeus'ğa jatykahavuhua pype - perope hyru'ia pyri. A'ea pype judeus'ğa omondomondo itambere'ia Tupana'ga pe jipi. Pevo Jesus'ga ei ға pe ға mbo'eavo. A'ero jara'ğa ga pyhypotari novĩa. Emo ға ndopyhygi ga. A'ereki ndohoi ve gapyhyhava apiavo.

Jesus'ga onhimombe'u ahe ve

21 Aerẽ Jesus'ga nhi'ığa'javi judeus'ğa nduvihava'ğa pe:

—Aho po ti ji avo hugwi nehẽ, ei ga. Ji reka po ti pe nehẽ ore poko ti javo nehẽ novĩa. Pejikote'varuhua momborukare'ymame po ti pe manoi pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ,

ei ga. Perope ji aho – pevo ki a'e te tegwete pehohava ji pyri, ei Jesus'ga ġa pe.

²² Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa ei ojohupe:

—Marāi ga a'ero? Ojijukauhu po ti ga nehē naerū? ei ġa. A'ereki ga e'i: “Perope ji aho – tegwete pehohava ji pyri,” ei ga, ei ġa. Gara pe po ga ei? ei ġa ojohupe.

²³ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Pe ko yvyakotyva'ea. Ji ki a'e te yvagipeva'ea, ei ga. Pendeaporoġita te'varuhu pe yvyakotyva'ero ġwaramo. Ji ko na rūi, ei ga ġa pe.

²⁴ Nurā ji ei pe me ko: “Pemano po ti pe imomborukare'ymame pejikote'varuhua nehē,” ei ga ġa pe. Na tuhē, ei ga. Ji ko Tupanamo ako. Po ti pe ndaperoviari a'ea nehē, a'ero po ti pe manoi pejikote'varuhuro ġwaramo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁵ —Mome ahe tuhē nde naerū? ei ġa ga pe.

—A'ea ypy tuhē ko ji a'e pe me, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁶ Opomombe'uahivuhu tuhē po ji hamo pe ndekote'varuhuro ġwaramo. Emo ganhi'iġa jate ko ji amombe'u yvyakotyve'ġa pe nhiremienduvamo, ei ga. Ganhi'iġa ko a'itituhēva'ea nhimbuhurukara'ga nhi'iġa, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁷ Gwuva'ga pe Tupana'ga pe Jesus'ga ei gaha ji mbuhuruka javo. A'ea onhimi reki judeus'ġa nduvihava'ġa pe ga erame ġa pe.

²⁸ Nurā Jesus'ga ei ġa pe:

—Ji ko Tupana'ga remimbuhurukara, ei ga. Pe ji mbovyrame ji mo'ama yva rehe po ti pe ji kwahavi nehē, ei ga. “Ga ko Tupanamo tuhē oko,” pe'ji po ti pe ji ve nehē, ei ga. “Ga ko ndokoi ġwemimbotarimova'ea rehe. Uva'ga remimbo'ea

jate ga omombe'u okovo,” pe'ji po ti pe ji ve nehẽ, ei ga ģa pe.

²⁹ Kiroki ga ji mbuhuruka – gaha ji pavẽi oko jipi. Ga ndopohiri ji hugwi, ei ga. A'ereki ji ako garemimbotarimova'ea rehe jipi ganhimo-hemaġwama ji rehe, ei Jesus'ga ģa pe.

³⁰ Henduvame ganhi'iġa jara'ġa jikogi ga rehe onhimongyavo.

Ipiro'y ahe

³¹ Igwete Jesus'ga ei judeus'ġa pe – kiroki ġa ojiko ga rehe:

—Po ti pe ndekoi nhinhi'iġa rupi jipi jireheva'ea tuhẽ po ti pe ndekoi nehẽ, ei ga.

³² Igwete po ti pe Tupana'ga kwahavi nehẽ a'itituhẽve'ga. Ga kwahava ġwaramo po ti pe piro'yro nehẽ, ei ga ģa pe.

³³ Igwete ġa ei ga pe:

—Maraname nde euhui poha ore ve? ei ġa ga pe. Oreremimbotarimova'ea rehe jate tuhẽ ore rekoi. Ore ko Abraãova'ea rymyminororo oroko, ei ġa. Orepiro'y tuhẽ ore ojipe'ġa hugwi jipi. Ndipopoakari tuhẽ ġa ore rehe, ei ġa. Marãi nde ore ve naerũ: “Pepiro'y po ti pe nehẽ”? ei ġa ga pe.

³⁴ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Kiroki ġa oko te'varuhu jipi – ġa ndipiro'yi tuhẽ okote'varuhua hugwi. Gandekote'varuhua ipopoaka hete ġa ndehe a'ero, ei ga ģa pe.

³⁵ Nahã aherongapypeve'ġa, ei ga. Xava'eve'ga po omondomondo ojipyrive'ġa okoteheve'ġa jipi. Ga potara'jave'ymame ga ġa mondohetei oji-hugwi, ei ga. Gwa'yra'ga ki a'e te ga nomondoi

tuhẽ. Gae'ÿe'yimi opyta uva'ga pyri gara'yra'ga ġwaramo, ei ga.

³⁶ Ji ko Tupana'ga ra'yramo, ei ga ġa pe. Gara'yra ġwaramo ji imombigi aherekote'varuhua popoakara ahe hugwi. Po ti ji imombigi pe hugwi nehẽ, a'ero po ti ndipopoakari tuhẽ pe ndehe nehẽ, ei ga.

³⁷ Pe ko Abraãova'ea rymyminoro peko novĩa. Emo pe ji juka pota reki. A'ereki pe me ndatek-wavi nhiremimbo'ea rehe, ei ga.

³⁸ Ahepia ji jiruva'ga rekoa. Nhirembiepiaga ji amombe'u katu pe me a'ero, ei ga. Pehe pehendu penduva'ga Diabo'ga. Penemienduva pe pehendu katu a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁹ —Abraãova'ea ko oreramonha'ea, ei ġa ga pe.

Igwete Jesus'ga ei:

—Abraãova'ea rymyminoro po pe ndekoi, a'ero po ahe javijitehe pe ndekokatui hamo, a'e ji pe me, ei ga ġa pe.

⁴⁰ Pe ki a'e te ji juka potaruhu, ei ga. Amombe'umbe'u ji pe me a'itituhẽva'ea Tupana'ga remimombe'ua. Pe ki a'e te ji juka potaruhu, ei ga. Na rõi ko Abraãova'ea rekoi hako!

⁴¹ Pejijuvete'ga javijitehe ko pe ndekote'varuhui! ei ga ġa pe.

A'ero ġa ei ga pe:

—Tupana'ga ra'yreteramo jate ore rekoi, ei ġa. Ndorogwerekoi ore jara'ga orojuvetero, ei ġa ga pe.

⁴² Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Po Tupana'ga penduvetero oko hamo, a'ero po pe ji arõhetei hamo, ei ga ġa pe. A'ereki ji

Tupana'ga hugwi ajo. Ji nanhimbuhuri avo. Gaha ji mbuhuruka kokoty, ei ga ġa pe.

⁴³ Marã pe ndapekwahavihu nhinhi'igã naerũ? ei ga. Pe napehendupotari nhiremimombe'ua. Nurã pe ndapekwahavihu, ei ga ġa pe.

⁴⁴ Pe ko Diabo'ga ra'yramo tuhẽ peko okote'varuhuve'ga ra'yramo. A'ero pe ndekote'vapotaruhui Diabo'ga remimbotarimova'ea rehe pejikovo, ei ga ġa pe. Tupana'ga rembiapopyyagwera jate Diabo'ga ahe momanomanoukari kiromo jate. Ga ndokoi a'itituhẽva'ea rehe. A'ereki a'itituhẽva'ea rehe ndatekwava'javi ga pe, ei ga ġa pe. O'mberame ga rekoi gweaporogita rupi. A'ereki ga i'mbeuhuve'ga tuhẽ. Gaha ahe mo'mbeuhu okovo no, ei ga.

⁴⁵ Peroviaruhu pe ga'mbea jipi. Nurã ko pe ndajireroviarihu reki a'ero. A'ereki ji a'itituhẽva'ea mombe'u pe me, ei ga ġa pe.

⁴⁶ Manamo po ti pe hepiukari jirekote'varuhua naerũ? Ndapehepiukari tuhẽ po ti pe jirekote'varuhue'yma ġwaramo, ei ga. Marã naerũ? Ji a'itituhẽva'ea mombe'urame pe me maraname pe ndajireroviarihu naerũ? ei ga ġa pe.

⁴⁷ Tupana'gareheve'ga ġwendu katu ganhi'igã. Pe ki a'e te napehendukatui ganhi'igã gareheva'ero pejikoe'yma ġwaramo, ei ga ġa pe.

Abraãova'ea renonde Jesus'ga oko

⁴⁸ Igwete judeus'ga nduvihava'ga ei Jesus'ga pe:
—Nde ko judeuramo rũi reki, e'i tehe ġa. Nde ko Samariapeva'ea ekote'varuhuva'ea. Anhaġa nde

pojkauhu Diabo'gapyriva'ea, ei ġa. Oromombe'u katu nde a, e'i tehe ġa Jesus'ga pe.

⁴⁹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Anhaġa ndajipojkai tuhē, ei ga. Jihi ambohete jiruva'ga. Pe ki a'e te ji mbotegweteuhu, ei ga ġa pe.

⁵⁰ Ji nda'ei reki ojipe'ġa pe tanhimbohete ti ġa javo. Ojipe'ga e'i nhimbohetea rehe tombohete ti ġa ga javo. Gaha okwaha hete javo a'itituhēva'ea rupi katu Tupana'ga, ei ga ġa pe.

⁵¹ Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Kiroki ġa ġwendu katu nhinhi'iġa – okoe'yimi po ti ġa nehē, ei ga ġa pe.

⁵² Igwete ġa ei Jesus'ga pe:

—Nurā ore kiro ikwahahetei a'ero. Anhaġa nde pojyka tuhē, ei ġa ga pe. Abraãova'ea omano hako. Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea na jitehe omanomba hako, ei ġa. Marā kiro nde euhui naerū? “Kiroki ġa ġwendu katu nhinhi'iġa – ġa po ti okoe'yimi nehē,” ereteheuhu nde, ei ġa ga pe.

⁵³ Omano ko oreramonhava'ea Abraãova'ea hako. Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea omano jitehe no, ei ġa. Nde po nderuvihavuhu Abraãova'ea hohe naerū nhirendukatuve'ġa po ti okoe'yimi javo naerū? ei ga. Mome ahe tuhē nde naerū poha nde eaġwama? ei ġa ga pe.

⁵⁴ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Po jiteheuhu anhimbohete, a'ea po ndapyryvi hamo, ei ga. Jiruva'ga reki ji mbohete Tupana'ga – ga pe jitehe pe'e tehe reki orombohete ore ga javo tehe, ei ga ġa pe.

⁵⁵ Pe ndapekwahavi reki ga. Ji ki a'e te akwaha ga. Po ji ei hamo ji ndakwahavi ga javo, a'ero po ji

mbero pe javijitehe hamo no, ei ga ġa pe. Ji ki a'e te akwaha tuhẽ ga. Igwete ji hendukatui ganhi'iġa no, ei ga.

⁵⁶ Penamohava'ea Abraãova'ea jiruraġwama gwepia potarahi hete hako. Igwete ahe hepiagi reki gworygworyvamo hehe, ei Jesus'ga ġa pe.

⁵⁷ Igwete ġa ei ga pe:

—Nandexava'ejuhu nde. Cinquenta kwara ndohoi ve nde rehe, ei ġa. Marã nde Abraãova'ea repiaguhui naerũ? ei ġa ga pe.

⁵⁸ —Tamombe'u katu tuhẽ ti pe me, ei Jesus'ga ġa pe. Abraãova'ea are'ymame kiromo tuhẽ ji rekoi Tupanamo, ei ga ġa pe.

⁵⁹ A'ero ġa ipyhygi ita tiapi ti ga javo. “A'ereki ga onhimongo Tupanamo o'mbero,” ei ġa ojohupe. Kiro Jesus'ga nhimimi ġa hugwi a'ero ogwovo judeus'ġa jatykahavuhua rokara hugwi.

9

Jesus'ga ahe mboheha katu

¹ Aerẽ ohorame Jesus'ga hehae'ỹve'ga repiagi. O'arypyrame vehevi ga ndahehai.

² Kiro Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ei Jesus'ga pe a'ero:

—Ma'ġa ndekote'varuhua ga mbohehate'varuhui? Garekote'varuhua tuhẽ? ei ġa. Mara'ngu po garuva'ġa ndekote'varuhua ga mbohehate'varuhuavo? Marã? ei ġa ga pe.

³ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Garekote'varuhua rũi ga mbohehate'varuhui, ei ga ġa pe. Garuva'ġa ndekote'varuhua rũi ga mbohehate'varuhui no, ei Jesus'ga. Tupana'ga

omboukwaha pota nhande ve opopoakara ga rehe nehẽ. Nurã ga ndahehai, ei ga.

⁴Igwete Jesus'ga ei no:

—Kiro arimo nhande poravykyi nhandekovo, ei ga. A'ereki aerẽ ypytunimo tegwete nhandeporavykyhava. A'ea rupi nhande ndiaporavykya'javi a'ero, ei ga. Na jitehe aḡwamo ti xaporavyky a'ero. Timboukwaha ti ḡa pe Tupana'ga popoakara nhimbuhurukara'ga popoakara, ei ga. A'ereki aerẽ nhande manorẽ tegwete nhande ve Tupana'ga mboukwahahava, ei ga ḡa pe.

⁵Arimo mytu'ẽ nhande ve. Nurã nhande hep-iagi ikwahavaḡwama. Na jitehe ji ruvame yvya koty ji imomytu'ei yvyakotyve'ḡa akaḡi pe tokwaha ti ḡa Tupana'ga javo.

⁶Onhi'igirẽ Jesus'ga nyvuni yja rehe ikotiamo. A'ea ga imongyi hehae'ỹve'ga ropepira rehe a'ero.

⁷—Heregwovo ejovaheita kiro, ei Jesus'ga ga pe. Pevo ypia'i pe Siloé pe ti eho, ei ga. (Siloé ko Imondopyra.)

Pevo hehae'ỹve'ga hoi a'ero. Ojovaheirẽ ga hep-iakatui ua. Judeus'ḡa poravykye'yma rupi sábado rupi Jesus'ga japoi yja kotimbyra a'ea pyvõ ga mbohehavo katu.

⁸Aerẽ hehae'ỹgwera'ga rongakotyve'ḡa ga repiagi. Igwete ḡa ei jara'ḡa pavẽi – kiroki ḡa hehae'ỹve'ga repia ga poranduranduvame itambere'ia rehe jipi – igwete ḡa ei:

—Akoja'ga rũi novĩa? ei ḡa ojohupe, kiroki ga oporandurandu itambere'ia rehe jipi oina, ei ḡa.

⁹—Ga tuhẽ, ei jara'ḡa.

Emo jara'ḡa e'i:

—Akoja'ga'jave'ga tehe, ei ḡa.

Hehae'ÿgwera'ga e'i ġa pe a'ero:

—Ji tuhê ko a'ea, ei ga.

¹⁰ —Marã nde rehakaturamo kiroġwe a'ero? ei ġa ga pe.

¹¹ —Uhu ga ji pyri – Jesus ei ġa ga pe, ei ga. Igwete ga ikotĩ yja ġwendya pyvõ imongyavo jiropepira rehe, ei ga. A'ero ga ji mondoi ypia'i pe Siloé pe ji mbojovaheita, ei ga. Ganhi'igã rupi ji hoi a'ero. Jijovaheipavame kiro ji ma'eġatui, ei ga ġa pe.

¹² —Mahã ga naerũ? ei ġa ga pe.

—Ji ndakwahavi, ei ga.

Fariseusva'ea e'ie'i hehae'ÿgwerava'ea pe

¹³⁻¹⁴ Judeus'ġa poravykye'yma rupi sábadu rupi Jesus'ga japoi yja kotimbyra a'ea pyvõ ga mbohehavo katu. Kiro ġa hehae'ÿgwera'ga rerohoi fariseus'ġa pyri a'ero.

¹⁵ Igwete fariseus'ġa ei ga pe no:

—Marã nde rehakaturamo aġwamo naerũ?

—Omony ga yja kotimbyra jiropepira rehe, ei ga. Igwete ji jovahei nhima'eġatuaġwama, ei ga ġa pe.

¹⁶ Jararamo ġa ei ga pe a'ero:

—Akoja'ga koi Tupana'ga nombuhurukari ga, ei ġa. A'ereki ga oapo mbatera sábadu rupi nhaneramonhava'ea nhi'ĩpo'rue'ymamo. Oko te'varuhu ga a'ero, ei ġa.

Jara'ġa e'i:

—Po ga rekote'varuhui hamo, a'ero po ga ndoapoi nanongara ahemonhimomby'ava'ea jipi hamo, ei ġa.

A'ero ġa nhonhi'igayvari ga rehe.

¹⁷ Igwete ġa ea'javi hehae'ÿgwera'ga pe:

—Oro nde? ei ġa ga pe. Po ga nde mbohehakatui marāi re po nde ga pe a'ero? ei ġa.

—Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ga po, a'e ji, ei ga ġa pe.

¹⁸ Emo judeus'ġa nduvihava'ġa ndogwerovi-
apotari ga mbohehakatua.

—Ndahehai po ga raji'i, ei ġa novĩa.

A'ero ġa hehae'ỹgwera'ga ruva'ga mbuhurukari ojipyri gayhēa reheve.

¹⁹ —Pe'ji katu ti ore ve, ei ġa ġa pe. Gaha ko ndera'yramo? A'iti ga ndahehai o'arame novĩa? ei ġa. Pe'ji ti ore ve. Marā kiro ga rehauhuro naerũ? ei ġa ġa pe.

²⁰ —Ga orera'yra'ga tuhē, ei ġa. A'iti tuhē ko ga ndahehai o'arame ikwehe novĩa. A'ea ore orokwaha hete, ei ġa ġa pe.

²¹ Emo gambohehakatugwera – a'ea ore ndorokwahavi. Marā po ga ma'eġatui kiro? oro'e ore, ei ġa. Ma'ġa omboheha katu ga naerũ? oro'e ore. A'ereki ore ndorokwahavi gambohehakatugwera, ei ġa ġa pe. Pe'ji ti ga pe a'ero. A'ereki ga yvuakaruhu. Gaha po ti onhimombe'u pe me nehē, ei ġa ġa pe.

²² A'ea ġa ei okyhyjiavo. A'ereki ojikwe judeus'ġa nduvihava'ġa e'i ojohupe: “Kiroki ġa e'i Jesus'ga pe: ‘Ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo’ – timo'ēuka hete ti ġa mondovouka avuirama nhandejatykahava hugwi nehē tura'javyme ti ġa ipype javo nehē,” e'i jipe judeus'ġa nduvihava'ġa ojohupe.

²³ Nurā hehae'ỹgwera'ga ruva'ġa ei ġa pe: “Orera'yra'ga yvuakaruhu. Pe'ji ti ga pe a'ero to-mombe'u ti ga ombohehakatugwera javo,” ei

ġa ġa pe. A'ereki ġa okyhyji hete gwuvihava'ġa hugwi.

24 Kiro fariseus'ġa hehae'ÿgwera'ga mbuhurukara'javi ojipyri a'ero.

—Ere ti kiro ore ve: “A'itituhēva'ea jate ti ji amombe'u. A'ereki Tupana'ga ji rendu.” Ere ti poro kiro, ei ġa ga pe. A'ereki ore orokwaha hete akoja'ga rekote'varuhua, ei ġa.

Jesus'ga pe ġa ei o'mbero oko te'varuhu ga javo.

25 —A'ea ji ndakwahavi, ei ga. Mara'ngu po ga okote'varuhuavo? ei ga. Emo ymya ji ndajirehai hepiage'yma. Aġwamo ji rehakaturu hepiakaturuavo. A'ea ji akwaha hete reki jitekovo, ei ga ġa pe.

26 Igwete ġa ei ga pe:

—Marã ga nde rerekoi nde mbohehakatuvavo? ei ġa ga pe.

27 —Amombe'u ko ji pe me ko, ei ga ġa pe. Pe ki a'e te napehendukatui, ei ga ġa pe. Maranuhūrame pe hendupotara'javuhui naerū? Peko pota pe gareheva'ero no naerū? ei ga ġa pe.

28 A'ero ġa ete'varuhuhetei ja'javo ga pe.

—Ndehe tehe reki erekouhu akoja'gareheva'ero, ei ġa ga pe. Ore ki a'e te Moisésva'eareheva'ero oroko, ei ġa.

29 Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ahe rerekovo hako. A'ea ore orokwaha orokovo, ei ġa. Akoja'ga reki ma'ġa e'i ga pe ga mbuhurukaraġwama? A'ea ore ndorokwahavi, ei ġa ga pe.

30 —Mbiperanuhū ko a'ea! Anhimomby'a hete ji pe nenduvame, ei ga ġa pe. Ga ji mboheha katu. Emo pe ndapekwahavi ga ma'ġa ga mbuhuruka javo, ei ga ġa pe ġa nderekomemuamo.

³¹ Tupana'ga nohenduvi te okote'varuhuve'ga nhi'iğa jipi. Tikwaha pa nhande a'ea, ei ga. Ga ki a'e te – kiroki ға ga mbohete tuhẽ okovo garemimbotarimova'ea rehe – nanongara'ға Tupana'ga ғwendu katu, ei ga ға pe.

³² Yvya apoagwera jate ahe nohenduvangavi hehae'ÿve'ға moma'eğatua – kiroki ға ndahehai o'arame. Kiromo jate nhande nihenduvi no, ei ga ға pe.

³³ Po Tupana'ga rũi ga mbuhuruka hamo, a'ero po ga ndoapoi ahemonhimomby'ava'ea hepiuka nhande ve hamo, ei ga ға pe.

³⁴ Igwete ға ei ga pe:

—Na tuhẽ ko nde e'a ereko te'varuhu, ei ға. Kiro nde ore mbo'epotaruhui naerũ? ei ға ga pe.

A'ero ға ga mombori pea hugwi.

Hehae'ÿve'ға'jave'ға

³⁵ Aerẽ Jesus'ga henduvi ga mombe'ua.

—Omombo ға hehae'ÿgwera'ga onga hugwi, ei ға ga mombe'gwovo.

Igwete Jesus'ga hoi ga reka. Ga repiagame ga ei ga pe:

—Erejiko pota nde Tupana'ga remimbuhurukara'ga rehe? ei Jesus'ga ga pe.

³⁶ —Ma'ға naerũ? ei hehae'ÿgwera'ga. Tajiko ti ga rehe a'ero javoji, ei ga ga pe.

³⁷ —Erehepia nde ga'ama ejipyri a, ei Jesus'ga. Erehendu nde ganhi'iğa no, ei ga. Jihi ko a'ea, ei ga ga pe.

³⁸ —Ajiko ji nde rehe, ei ga Jesus'ga pe a'ero.

Igwete ga Jesus'ga mbohetei jipojykahara'ga javo ga pe.

39 Aerẽ Jesus'ga ei:

—Jirura ġwaramo ti ji avove'ġa mboja'oja'ogi ojuhugwi, ei ga. Jara'ġa po ti ojiko ji rehe. Jara'ġa po ti ndojikogi ji rehe, a'e ji, ei ga. Jukwaha reki ġandekote'varuhua a'ero, ei ga. Nahã, ei Jesus'ga. Hehae'ÿve'ġa ndokwahavi jipi hepi-age'yma ġwaramo. Ývyakotyve'ġa hehae'ÿve'ġa ja a'ero, ei ga ġa pe. Jara'ġa e'i reki: “Ore ko hehae'ÿve'ġa ja ikwahave'yma. Ekwahavuka ti ore ve a'ero,” ei ġa ji ve, ei ga. Nurã po ti ġa Tupana'ga kwahavi tuhẽ a'ero nehẽ ojikogame ji rehe nehẽ, ei ga. Jara'ġa ki a'e te e'i tehe ojive: “Ore ko hehae'ÿve'ġa ja rõi oroko. Orokwaha hete ore,” ei ġa novĩa, ei ga. Ki ġa tuhẽ po ti ndokwahavi Tupana'ga a'ero nehẽ. A'ereki ġa ndojikopotari ji rehe. Ga nde'i ji ve: “Ekwahavuka ti ore ve,” ei Jesus'ga ġa pe.

40 Jararamo fariseus'ġa ġwendu ganhi'iġa okovo ga pyri. Igwete ġa ei ga pe:

—Ore ve po nde ei naerũ: “Ga ko hehae'ÿve'ġa ja ndokwahavi”? ei ġa ga pe.

41 Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Pry po pe ei hamo: “Ore ko hehae'ÿve'ġa ja ndorokwahavi. Ekwahavuka ti ore ve a'ero,” pe'ji po pe hamo, ei ga ġa pe. Po pe ei poha hamo, a'ero po pe napenhimongote'varuhui hamo. Emo pe pe'ji: “Ore ko hehae'ÿve'ġa ja rõi. Orokwaha hete ore,” pe'ji pe, ei ga. A'ero pe nhimongote'varuhui jipi, ei ga. Naname Tupana'ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

10

Ovelhas repiakatuhara'ga

1-2 Igwete Jesus'ga ei ġa pe ġa mbo'eavo:

—Tamombe'u katu tuhē ti pe me, ei ga. Ovelhas repiakatuhara'ga oki ogwovo ovelhas rokaja pype jurukwara rupi, ei ga. Kiroki ga jurukwara rupi rūi oki ipype – ga ko iporomive'ga ahe moandyandyita. Ojiupi ga hokairungava rehe tapyhygahyahi ti herogwovo javo, ei ga. Hepiakatuhara'ga ki a'e te uhu hovapytymbava rerekohara'ga pyri.

³ A'ero ga hovapytymba'vogi hepiakatuhara'ga pe toki ti ga ipype javo, ei ga. Igwete hepiakatuhara'ga ki ua ġwentyymbava pyri hera nanani henoina heno'eamo tokaja hugwi herogwovo, ei ga. A'ea ġwendu katu ganhi'iġa.

⁴ Herohorame ga hoi henonde okovo ji reviri tuhu katu javo. A'ereki garenymbava okwaha ganhi'iġa, ei ga.

⁵ Hajiheve'ga reviri ovelhas ndohoi tuhē. A'ereki ndokwahavi hajiheve'ga nhi'iġa. Oka'nhy reki nanongara'ga hugwi a'ero, ei ga ġa pe.

⁶ Nahã Jesus'ga ei moroġitapyahua mombe'gwovo ojo'java'ea mombe'gwovo ġa pe. Emo ġa ndokwahavi okovo.

—Maraname ga imombe'ui poa nhande ve? ei ġa ojohupe.

Jesus'ga ko jurukwara'jave'ga

⁷ A'ero Jesus'ga ei ġa pe no:

—Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Jurukwara rupi ovelhas oho okovo tokaja pype. A'ea rupi jitehe hepiakatuhara'ġa hoi ovelhas pyri herekovo, ei ga. Ji ko jurukwara'java'ea, ei Jesus'ga. A'ereki ji rupi jate yvyakotyve'ġa

oho Tupana'ga viara rupi. A'ereki jiji jate ġa mungo gareheva'ero, ei ga. Jiji jate ġa mbo'euka ġandepiakatuahara'ġa pe no, ei ga.

⁸ Kiroki ġa jiji renonde oko timbo'e ti Tupana'gareheve'ġa javo novia - iporomive'ġa ja ġa ahe moandyandyi pota, ei ga. Onhimbuhu tehe ġa Tupana'gareheve'ġa pyri ġa nderekote'varuhuavo. Tupana'gareheve'ġa ki a'e te nohenduvi ġanhi'iġa, ei ga ġa pe.

⁹ Ji ko jurukwara'java'ea, a'e jiji, ei Jesus'ga ġa pe. Ji pyri ġa nduri javo. "Nde rupi ti toroho Tupana'ga pyri," ei ġa jiji ve, ei ga. Ga erame jiji ve po ti jiji ġa mungoi Tupana'gareheva'ero ġa nderekokatuavo nehē. A'ero po ti ġa inogatui opy'a okovo nehē, ei ga. Igwete po ti jiji imombyryvi ġa pe nehē ġa ndepiakatuavo ġa nderekovo nehē, ei ga ġa pe.

¹⁰ Iporomive'ġa uhu jiji tapyhy ti herogwovo javo. "Tajuka ti," ei ġa. A'ea rehe jate ġa nduri. Ji ki a'e te ajo tamboheaporoġita pyahu ti ġa mbohoryva javo, ei ga. Tamongo ti ġa Tupana'ga pyri nehē no, a'e jiji, ei ga ġa pe.

Jesus'ga ko ovelhas repiakatuharete'ga'jave'ga

¹¹ —Ji ko ovelhas repiakatuhara'ga'java'ea jipyryheteva'ea jitekovo, ei Jesus'ga javo ġa pe. A'ereki jiji ahepia katu jijiheve'ġa. Gandepykavamo po ti jiji manoi nehē tomanoyme ti ġa javoji, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Ji ko ojipe'ga ja rūi - kiroki ga e'i tehe ovelhas repiakatuhara'ga pe tahepia ti nerenymbava nde ve javo tehe, ei ga. Gwenymbava rūi ġwaramo ga ndogwerekokatui reki ovelhas. Nurã

ja'gwara'java'ea lobo rurame hehe ta'u javo, kiro ga pohipavi ovelhas hugwi a'ero onhana ogwovo, ei ga. A'ero lobo ruri ipyhyga ovelhas herogwovo ojive. Jara okwaki'o pa ojohugwiugwi, ei ga.

¹³ Oka'nhy ga ogwovo ovelhas reja. A'ereki ga ni'aġataruhui ovelhas rehe hepiakatuhara'ga rũi okovo ġwaramo, ei ga ġa pe. Ji ko ga ja rũi a'ero, ei Jesus'ga.

¹⁴⁻¹⁵ —Jihi ko hepiakatuhara'ga'java'ea jipyry-heteva'ea, ei Jesus'ga. Jiruva'ga ji kwaha hete. Akwaha hete ji ga no, ei ga. Na jitehe ji akwaha hete jijiheve'ġa. Ga ji kwaha hete no. Aerẽ ti ji manoi ġandepykavamo nehẽ no, ei ga.

¹⁶ Ga ndeheve ji areko hajiheve'ġa jijiheva'ero no. Ga ko judeus'ġarũive'ġa, ei ga. Ambojikoguka po ti ji ġa jijihe nehẽ. A'ero po ti ġa hendukatui nhinhi'ġa nehẽ, ei ga. A'ero po ti ġa nhaporemõ ġa ndekoi jireheva'ero nehẽ ojihe'ae'a ojogwehe ojipenhindyvamo nehẽ judeus'ġa judeus'ġarũive'ġa, ei ga. Ji tehe po ti ġandepiakatuhara nehẽ ġa ndepiakatupava nehẽ, ei ga ġa pe.

¹⁷ —Jiruva'ga ji arõ hete, ei ga. A'ereki ji a'e: Ji ti amano jiji ġandepykavamo nehẽ takwerava'ja ti ji javo, ei ga.

¹⁸ Ji jujukaukare'ymame nhiarõe'ỹve'ġa pe po ti tegwete ġa pe jujukahava nehẽ. Emo nhiremimbotarimo po ti ji jujukaukari ġa pe nehẽ, ei ga. Jipopoaka ji jijjukavouka nhinhimbogweravuka no, ei ga. A'ereki jiruva'ga e'i ji ve a'ea rehe: “Nahã po ti nde rekoi nehẽ”, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁹ Kiro judeus'ġa nduvihava'ġa nhonhi'ġayvara'javi Jesus'ga nhi'ġa renduva.

Jara'ġa e'i onhimongyavo:

²⁰ —Anhaġa opojoyka ga mboheagwryrvuhavo Diabo'gapyriva'ea, ei ġa. Maraname pe henduvuhui ganhi'iġa naerū? ei ġa jara'ġa pe.

Jara'ġa ki a'e te e'i:

²¹ —Ga nde'i te nanongara pe anhaġa opojoykame, ei ga. Anhaġa nomoma'eġatui reki hehae'ÿve'ġa a, ei ġa.

Nahã judeus'ġa nduvihava'ġa nhonhi'iġayvari Jesus'ga nhi'iġa rehe.

Ahe ndokoi Jesus'ga rehe

²²⁻²³ Aerē Jesus'ga rekoi judeus'ġa jatykahavuhua pype. Igwete ga hoi okovo onga rembe'yvuhu pe ġambo'ehai pe - a'ea pe ġa ei Salomãova'ea apoa. Kiro yapouhua. Igwete judeus'ġa japoi toryva pevo cidade de Jerusalém me. A'ea rupi ġa ojapyakaaka ojatykahavuhua apopava rehe. A'ereki ymya onga apopavame ahe okwava'ē Tupana'ga pe ġwino teni javo ga pe.

²⁴ Igwete Jesus'ga hoi okovo onga rembe'yvuhu pe. A'ero judeus'ġa nduvihava'ġa nduri Jesus'ga pyri ga atimana javo ga pe.

—Manamehū po ti nde nhimombe'ui ore ve nehē? ei ġa Jesus'ga pe. Po nde Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo, enhimombe'u katu ti ore ve a'ero tonhimimyme ti ore ve, ei ġa ga pe.

²⁵ —Anhimombe'u tuhē ko ji pe me jipi, ei Jesus'ga ġa pe. Emo pe ndaperoviapotaruhui nhinhi'iġa. Nhirembiapoa - a'ea Tupana'ga oapouka ji ve - a'ea po ji kwahavukari pe me hamo, ei ga ġa pe.

²⁶ Emo pe ndaperoviapotari. A'ereki pe jireheva'ea rũi, ei ga.

²⁷ Jireheve'ga gwendu katu nhinhi'i'ga, ei ga. Akwaha hete ji ga. Igwete nhiremimbotarimova'ea rehe ga ndekoi jipi, ei ga ga pe.

²⁸ Amboheaporogita pyahu ko ji ga kiro, ei ga. Aerẽ po ti ji ga nderohoi yvagi pe ga mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehẽ no. A'ero po ti ga ndohoa'javi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei ga ga pe. Ndipe'akavi ga ji hugwi, ei ga.

²⁹ Jiruva'ga – gaha ga mbojikoguka ji rehe – ga popoakahetero jara'ga hohe pa. Nurã ndipe'akavi ga ga hugwi, ei ga.

³⁰ Ojipeji ko ore rekoi Tupanamo jihi jiruva'ga pavẽi, ei ga ga pe.

³¹ A'ero judeus'ga nduvihava'ga ipyhygi ita tiapi ti ga javo.

³² Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Pehepiepia pe nhirembiapoa novĩa, ei ga. He'yiva'ea Tupana'ga oapouka ji ve pyryva'ea. Marãva'ea rehe pe ji apipotaruhui naerũ? ei Jesus'ga ga pe.

³³ —Pyryva'ea rehe rũi ore nde apipotari, ei ga ga pe. Nde euhurame ite'varuhuva'ea rehe ore nde apipotari. A'ereki nde Tupana'ga mbotegwetei javo tehe ga pe. A'ereki nde yvyakotyva'ero tehe erenhimongo potaruhu Tupanamo, ei ga ga pe.

³⁴⁻³⁵ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Pekwaha pe pejiapoa ikwatijara novĩa. Kiha ko omombe'u Tupana'ga nhi'i'ga ahe ve hako, ei ga ga pe. A'ereki Tupana'ga e'i ahe ve hako: “Pe'e ti ojipe'ga pe ji py'rovo,” ei ga. Ahe ve jitehe ga ei a'ero: “Pe ko tupanamo,” ei ga. Ikwatijara

– kiroki omombe'u Tupana'ga nhi'iğa – kia koi a'itituhẽva'ea, ei Jesus'ga ға pe. Tupana'ga e'i ahe ve hako pe ko tupanamo javo.

³⁶ Maranuhũrame pe euhui ji ve naerũ ji nhi-mombe'urame ji ko Tupana'ga ra'yramo javo, ei ga ға pe. “Nde erembotegwete Tupana'ga,” pe'ji tehe pe ji ve, ei ga. Emo ji ve tuhẽ Tupana'ga ei: “Ndehe ti eho yvya koty ekovo nhiremimbotarimova'ea rehe nehẽ,” ei ga ji ve, ei ga.

³⁷⁻³⁸ Pe ndaperoviarihu nhinhi'iğa, ei ga. Ji ko Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ako tuhẽ japovo ahemonhimomby'ava'ea. Po ji japoe'ymame taperoviari ti nhinhi'iğa a'ero. Ji japorame ahemonhimomby'ava'ea po pe hepiagame heroviari hamo, ei ga. Perovia ti a'ero tapekwaha orejikoty'ara onhopavẽi jihi jiruva'ga pavẽi. A'ereki jiruva'ga ojikoty'a ji pavẽi okovo. Jihi ajikoty'a jiruva'ga pavẽi no, ei ga ға pe.

³⁹ Kiro ға Jesus'ga pyhypotara'javi a'ero novĩa. Igwete ga nhimbojirevi ogwovo ға hugwi.

⁴⁰ Igwete Jesus'ga jivyra'javi rio Jordão aherovai opytavo – perope João'va'ea ғamobatizagweri pe.

⁴¹ Kiro he'yjuhuvẽ'ға nduri Jesus'ga pyri. Igwete ға ei ojohupe:

–João'ga ndoapoangavi ahemonhi-
momby'ava'ea, ei ға ahe mombe'gwovo. Emo
Jesus'ga mombe'urame ga omombe'u katu pa, ei
ға ojohupe.

⁴² A'ero pevove'ға jikogi Jesus'ga rehe onhi-mongyavo.

11

Lázaro'va'ea manoagwera

1-2 Ojipe'ga kiro itetirũa. Garera ko Lázaro. Cidade de Betânia pe ga ruvi ġwendyrya'ġa pavêi. Ga ko Martahêa Mariahêa pavêi. (Mariahêa ko akajahêa – kiroki hêa aerê omongy nhandya perfume nhandepojykaharete'ga pya rehe Jesus'ga pya rehe. A'ero hêa imomikaġi gapya o'ava pyvõ.) Hêakuvyrya'ga Lázaro'ga kiro itetirũa.

³ Nurã Maria'ġa ojipe'ga mondoukari Jesus'ga pyri.

–Ere ti nhandepojykaharete'ga pe itetirũa hete kiro garemiarõhara'ga javo ga pe, ei ġa ga pe imondovouka onhi'iġa Jesus'ga pe.

A'ero ga hoi ġanhi'iġa imombe'gwovo Jesus'ga pe.

⁴ Henduvame Jesus'ga ei:

–Lázaro'ga tetirũa nomomanoukaraġwami ga, ei ga. Gatetirũa ko Tupana'ga ruvi-havuhuhetea repiukaraġwama tokwaha ti ġa jiruvihavuhuhetea no, ei ga. Gatetirũaro ġwaramo po ti ġa ei ji ve nehê ipopoaka hete Tupana'ga ra'yra'ga javo ji ve nehê, ei Jesus'ga.

⁵ Jesus'ga oko hete Marta'ġa ndehe ġakuvyrya'ga rehe no Lázaro'ga rehe.

⁶ Emo imombe'urame Lázaro'ga tetirũa ga pe Jesus'ga opytaahi'vi na'ê pevo upa. Mokõi ga kiri pevo jitehe.

⁷ Kirê ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe a'ero:

–Xajivy ti kiro Judéiapeve'ġa gwyri pe a'ero, ei ga ġa pe.

⁸ –Jesus, ei ġa. Judéiapeve'ġa nde apipotaruhu pevo oji'i. Kiro nde hopotara'javamo pevo jitehe naerũ? ei ġa Jesus'ga pe.

⁹⁻¹⁰ Igwete Jesus'ga ei nahã javo ġa pe:

—Ara rupi ve gwereko doze horas, ei ga. Arimo nhandehorame nhandekovo nhande ndi'ari yvya rehe hepiakatuavo ġwaramo. A'ereki nhanderyapehava omomytu'ê nhande ve, ei ga ġa pe. Ypytunimo nhandehorame nhande ari a'ero hepiage'yma ġwaramo. Tegwete nhande ve a. A'ereki nianderyapehavi ypytunimo, ei ga ġa pe. Aġwamo ko arimova'ea ja nhande ve. Aġwamo nhande rekorame Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nianemombikavi, ei ga. A'ereki Tupana'ga omomytu'ê ġwemimbotarimova'ea nhaneakaġi pe nhande pokoga jipi, ei ga. Aerê po ti ypytuna ja nhande ve nehê. A'ereki aerê nhande manorame tegwete nhande ve, ei ga. Xaho tuhê ti kiro a'ero. A'ereki ndohoi ve nhimomanohava apiavo, ei ga ġa pe imombe'gwovo.

¹¹ Aerê Jesus'ga ei ġa pe no:

—Nhaneremiarôhara'ga kiro oki upa Lázaro'ga, ei ga. Taho ti ga moma'eamo a'ero, ei ga ġa pe.

¹² Igwete garemimbo'ehara'ġa ei:

—Po ga kirame kiro a'ero po ti ga nhimohiġatui nehê, ei ġa ga pe novia.

¹³ “Lázaro'ga kira pe po ga ei ra'e,” ei ġa oyvyteri pe. Lázaro'ga manoa pe Jesus'ga ei reki. A'ero ga imombe'ukatui ġa pe:

¹⁴ —Lázarova'ea omano ra'e, ei ga ġa pe.

¹⁵ Ji reko'e'yma ġwaramo ahe pyri ahe manorame a'ero po ti ji pe monhimomby'ahetei nehê tapejiko hete ti ji rehe javo. Nurã ji roryvamo jirekoe'yma rehe pevo, ei Jesus'ga. Xaho ti kiro ahe pyri a'ero, ei ga ġa pe.

16 Igwete Tomé'ga – o Gêmeo ei ġa ga pe – igwete ga ei jara'ġa pe:

–Xaho ti Jesus'ga rupi xamano ti ga pavēi a'ero nehē, ei Tomé'ga ġa pe.

A'ero ġa hoi cidade de Betânia pe pea rupi ogwovo.

Jesus'ga ko ġambogwerahavamo

17 Jesus'ga horame Betânia pe ġa imombe'ui Lázaro'ga manoagwera ġa pe.

–Mbohapy'ri quatro ore kiri kiro ahera'oa mon-girē itaruvihavuhua kwaruhua pype ahe noġa, ei ġa imombe'gwovo Jesus'ga pe.

18 Jerusalém ko ira'agwe Betânia hugwi trēs quilômetros.

19 Pevove'ġa ohooho a'ero Martahēa pyri Mari-ahēa pyri no ġa porogwetyga.

20 Igwete Martahēa henduvi Jesus'ga rura mombe'urame. A'ero hēa hoi tahovati ti ga javo. Mariahēa ki a'e te onga pype hēa reni upa.

21 Igwete Martahēa hoi ovahema Jesus'ga pyri.

–Jesus, ei hēa ga pe. Avo po nde rekoï raji'i hamo, a'ero po jikuvyrava'ea nomanoi raji'i hamo! ei hēa Jesus'ga pe.

22 Kiroġwe vehevi nde erame Tupana'ga pe po ti ga nde rendukatui hamo, ei hēa ga pe. A'ea ji akwaha hete, ei hēa ga pe.

23 –Okwera po ti ndekuvyrava'ea nehē, ei Jesus'ga hēa pe.

24 –Akwaha ji ahekweravaġwama aerē mbapava koty Tupana'ga omanove'ġa mbogwerapavame nehē, ei hēa.

25 Igwete Jesus'ga ei hēa pe:

—Jihi ko ġa mbogweraharamo ako ġa mongovo, ei ga. Kiroki ġa ojiko ji rehe – omanorame vehevi po ti ġa ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei ga hēa pe.

²⁶ Kiroki ġa heaporoġita pyahu ojikoga ji rehe – ġahã po ti ndohoi tuhē hahyva'ea ruvihava pype nehē. Oko hete po ti ġa Tupana'ga pyri avuirama okovo nehē, ei ga. Ererovia nde a'ea? ei Jesus'ga hēa pe.

²⁷ —Arovia ji, ei hēa ga pe. A'ereki nde ko Tupana'ga remimbuhurukaramo ereko Tupana'ga ra'yramo ereko, ei hēa. A'ereki nde ve ko Tupana'ga e'i hako toho ti ga yvya koty javo, e ko ga nde ve, ei hēa ga pe.

Jesus'ga ojehe'o

²⁸ O'erē Jesus'ga pe Martahēa jivyri ua onga pe. Igwete hēa hoi oirūhēa pyri Mariahēa pyri. Gandovakie'ỹ hēa hoi javo hēa pe.

—Uhu ga nhanembo'ehara'ga, ei hēa. “Tuhu ti hēa ji pyri,” ei ga nde ve, ei hēa Mariahēa pe.

²⁹ A'ea renduvame kotihī hēa po'ami ogwovo ga pyri Mariahēa.

³⁰ Jesus'ga novahemi ve cidade pe. A'evo ga rekoī – perope Martahēa oho ga rovatiamo.

³¹ Kiro Mariahēa po'ami nhandaípe ogwovo ga pyri a'ero. Kiroki ġa hēa pavēi oko onga pype hēa porogwetyga – gwepia ġa hēahoa. Nurã ġa ei ojohupe novĩa:

—Kiro hēa hoi aheryvy pe tajehe'o ti ahe pyri javo, ei ġa novĩa. Xaho ti hēa reviri a'ero, ei ġa ojohupe a'ero.

³² Kiro Mariahẽa hoi Jesus'ga pyri a'ero. Ga repiagame hẽa ndurugi ġwenypy'amo gapya pyri.

—Jesus, ei hẽa. Avo po nde rekoi raji'i hamo, a'ero po jikuvyrava'ea nomanoi raji'i hamo! ei hẽa ga pe.

³³ Jesus'ga gwepia hẽajehe'oa ġajehe'oa reheve – kiroki ġa uhu hẽa rupi. Omynhete gapy'a a'ero.

³⁴ Igwete ga ei:

—Mome pe ahe noġi raji'i? ei ga ġa pe.

—Herejo hepiaga, ei ġa ga pe.

³⁵ Igwete Jesus'ga jehe'oi.

³⁶ —Pehepia. Ga oarõ hete ahe! ei ġa ġajehe'oa repiaga.

³⁷ Jara'ġa ki a'e te e'i:

—Ga omoma'eġatu hehae'ỹve'ga raji'i, ei ġa. Tegwete po ga pe naerũ Lázarova'ea manoaġwama mombiga raji'i naerũ? ei ġa ojohupe.

Ombogwera ga Lázarova'ea

³⁸ Jesus'ga py'a omynhetea'ja. Igwete ga ruri garyvy pe ikwaruhu pe. Jurukwara pype u itauhua imohinipyra hovapytymbavamo.

³⁹ —Pepe'a ti itauhua, ei Jesus'ga pevove'ġa pe.

A'ero Martahẽa ei ga pe:

—Ah, Jesus, kiro inemahivamo jikuvyrava'ea ra'oa. A'ereki he'yi'i quatro ore kiri ahe manorẽ, ei hẽa ga pe.

⁴⁰ Igwete Jesus'ga ei hẽa pe a'ero:

—A'e ko ji nde ve ko: “Po ti nde jikogi ji rehe, a'ero po ti nde hepiagi Tupana'ga ruvihavuhuhetea nehẽ,” ei ga hẽa pe.

⁴¹ A'ero ġa ipe'ai itauhua jugwi. Igwete Jesus'ga jovavuri yvagi pe javo.

—Apĩ, ei ga. Ndepyry hete nde ji rendukatuavo kiro, ei ga Tupana'ga pe.

⁴² Nde ji rendu katu tuhẽ jipi. Emo ji a'e poa nde ve avove'ğa ndovaki togwerovia ti ға neremimbuhuragwera ji rehe, ei ga Tupana'ga pe.

⁴³ Onhi'igirẽ Tupana'ga pe Jesus'ga ea hyi:

—Lázaro, ei ga. Here ehema! ei ga ga pe.

⁴⁴ A'ero Lázaro'ga vyri omanoa hugwi ohema ikwaruhua hugwi. Imamanipyra ga gweru opya opoa reheve. Ga'akağa na jitehe gwereko tapy'ynhapira ojihe no. A'ereki judeus'ğa omamamama ahera'oa tapy'ynhapipukuhua pyvõ jipi ahe mondorame ahe noğa ita kwaruhua pype jipi.

—Pemama'ndo ti ga hugwi tapy'ynhapira kwarava ga hugwi toho ti ga, ei Jesus'ga ға pe.

Ahe ojuka pota Jesus'ga

(Mateus 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Kiro he'yjuhuve'ğa jikogi Jesus'ga rehe a'ero judeus'ğa – kiroki ға uhu Mariahẽa pyri. A'ereki ға gwepia Jesus'ga remimbogwerava.

⁴⁶ Jara'ğa ki a'e te oho fariseus'ğa pyri imombe'gwovo.

—Jesus'ga ombogwera Lázaro'ga gamanoa hugwi! ei ға ға pe Jesus'ga mombe'gwovo.

⁴⁷ A'ero fariseus'ğa ei ikwava'ẽhara'ğa nduvihava'ğa pavẽi:

—Timbojatyka jara'ğa a'ero ғamoğitahara'ға.

Igwete judeus'ğa moğitahara'ға jatykapavi javo ojohupe.

—Marã po ti nhande rekoi nehẽ naerũ? ei ға ojohupe. A'ereki he'yjuhu akoja'ga oapoapouhu

ahemonhimomby'ava'ea jipi, ei ġa Jesus'ga mombe'gwovo.

48 Po ti nhande nimombigi ga, a'ero po ti ġa nhaporemō ġa jikogi ga rehe nehē, ei ġa. “Gaha jate kiro oko nhanderuvihavuhuhetero,” e po ti ġa ga pe a'ero nehē, ei ġa ojohupe. Huvihavuhu'ga ikwahavame cidade de Roma pe po ti ga ei nehē: “Judeus'ga po ti nanhirendukatua'javi kiro a'ero nehē,” e po ti ga nehē, ei ġa. A'ero po ti ga soldados'ga mbuhurukari nhande pyri tapemomba pa ti pe judeus'ga javo. “Gajatykahavuhua po ti pemomba pa nehē no,” e po ti ga soldados'ga pe nehē, ei ġa ojohupe.

49 A'ero Caifás'ga – ga ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga a'ea rupi – kiro ga ei ġa pe:

—Ndapekwahavihu pe! ei ga.

50 Omano po ga hamo, ei ga javo. A'ero po ti ġa nianemomanoukari pa nehē. Na ti ojipejive'ga manoi nhande py'rovo a'ero xamanombavyme ti nhande judeusramo, ei ga ġa pe. Nanongara po ti pyry pe me nehē, ei ga. Pejapyaka katu ti a'ea rehe a'ero, a'e ji, ei Caifás'ga ġa pe.

51 Ga rūi onhimbo'e a'ea rehe javo. Tupana'ga reki ombo'euka ga hehe. A'ereki a'ea rupi Caifás'ga ikwava'ēhara'ġa nduvihavamo oko. Tupana'ga ombo'euka ga ġwemimbotarimova'ea rupi. A'ero Caifás'ga ei ġa pe imombe'gwovo Jesus'ga manoaġwama judeus'ga ndepykavamo.

52 Judeus'ga pe jate rūi reki Jesus'ga manoi. He'yjuhuve'ga pe judeus'ġarūive'ġa pe ga manoi no – kiroki ġa ojiko Tupana'ga rehe ogwryi pe nhaporemō. Omano ga Tupana'gareheve'ġa pe

nhaporemo tojihe'ae'a ti ġa ojogwehe ojipen-hindyvamo javo.

⁵³ Igwete Caifás'ga ei ġa pe imombe'gwovo Jesus'ga manoaġwama. A'ero judeus'ġa nduvihava'ġa nhomonhi'iġi javo jipi.

—Marā po ti nhande Jesus'ga jukaukari nehē? ei ġa javo ojohupe.

⁵⁴ Nurā Jesus'ga ndokoa'javi judeus'ġa ndovaki. Pea hugwi ga hoi cidade de Efraim me a'ero upa ongae'yma koty. Efraim me ga pytai a'ero ġwemimbo'ehara'ġa pavēi.

⁵⁵ Kiro judeus'ġa oapo ġwerī toryva. Páscoa ei ġa jupe. A'ero ġa hoġahoi kiro ogwyrā hugwi onhimongyavo tihepia ti toryva javo. Toryva renonde ġa hoi Jerusalém me onhimboavujik-wejikwea nahanahā nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe javo.

⁵⁶ A'ero ġa Jesus'ga rekarekari novīa. Igwete ġa nhomonhi'inhi'iġi ojatykahavuhua pype o'ama.

—Marāi pe a'ero naerū? ei ġa ojohupe. Uhu po ti ga toryvi pe nehē? ei ġa. Mara'ngu po ti ga ure'yma nehē? ei ġa ojohupe.

⁵⁷ Ojikwe vehevi ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa ei ġa pe fariseus'ġa pavēi:

—Po ti pe ikwahavi garekohava, pemombe'u ti ore ve toropyhy ti ga, e'i jipe ġa ġa pe.

12

*Gweka'vo ahe nhandya Jesus'ga pya rehe
(Mateus 26.6-13; Marcos 14.3-9)*

¹ Aerē Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Mbohapyrete cinco po ti nhande kiri. A'ero po ti ġa japoí toryva Páscoa Jerusalém me nehê, ei ga ġa pe. Xaho na'ê ti Betânia pe, ei ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

Igwete ġa hoi Lázaro'ga pyri – akoja'ga Jesus'ga ombogwera gamanoa hugwi.

² A'ero pevove'ġa japoí mbatera Jesus'ġa pe to'u katu ti ġa ore pyri javo. Igwete Martahêa herueruri mbatera ġa pe. Lázaro'ga oapy oina Jesus'ga pyri jara'ġa pavêi. Igwete ġa i'ui.

³ Kiro Mariahêa heruri perfume nhandya. Nardo ei ġa jupe nomombaraviva'ea. He'yjuhuva'ea itambere'ia hêa omondo hehe. Meio litro hêa gwereko. Kiro hêa heruri heka'voga Jesus'ga pya rehe. A'ero hêa imomikaġi gapya o'ava pyvô. Ikatigahiva ohygahi onga rehe.

⁴ A'ero Jesus'ga remimbo'eharava'ea Judas Iscariotesva'ea – ahe ko aerê opyhyguka Jesus'ga – a'ero ahe ei:

⁵ —Maranuhũrame hêa nomondojuhu kia itambere'ia kwepygauka ġa pe? ei ahe. He'yjuhuva'ea itambere'ia trezentos po ġa ikwepyi hêa pe nhandya rehe ramo, ei ahe. Imbaterere'ỹve'ġa pe po hêa imondoi itambere'ia a'ero ramo, ei ahe ġa pe.

⁶ Judasva'ea ni'aġataruhui reki imbaterere'ỹve'ġa ndehe Mariahêa pe ja'javo. Ahe ko iporomiva'ea. Gwereko ahe Jesus'ġa pe ġaitambere'ia ryrũ'ia herekokatuhava. A'ero ahe ipyhygi itambere'ia jugwi imima ojive jipi. Nurã ahe nhi'igahyi Mariahêa pe itambere'ia potaruhuavo.

⁷ A'ero Jesus'ga ei:

—Na hêa rekoi jate ġwemimbotarimo, ei ga. Hêa gwereko a'ea nhitỹhava rupiaramo, ei Jesus'ga.

⁸ Okoe'yimi imbatere'ỹve'ğa pe pyri. Imondopotarame po pe imondoi a'ero ğa pe jipi hamo, ei ga. Ji po ti a'e nakombegwei pe pyri nehẽ, ei Jesus'ga ğa pe.

Ahe ojuka pota Lázaro'va'ea

⁹ Kiro judeus'ğa ikwahavi Jesus'ga ruva pevo Betânia pe. A'ero ğa nduri ga repiaga onhi-mongyavo. Lázaro'ga repiaga ğa nduri no – akoja'ga Jesus'ga ombogwera.

¹⁰ Nurã ikwava'ẽhara'ğa nduvihava'ğa – ğa e'i jipe tijuka ti Jesus'ga javo – igwete ğa ei ojuhupe kiro:

–Tijuka ti Lázaro'ga no, ei ğa.

¹¹ A'ereki he'yjuhuve'ğa judeus'ğa opohi kiro ğa hugwi Jesus'ga rehe okovo. Lázaro'ga mbogwera-ava ǵwaramo ğa jikogi Jesus'ga rehe a'ero opohia ikwava'ẽhara'ğa nduvihava'ğa hugwi. Nurã ğa Lázaro'ga jukapotari kiro.

Jesus'ga ovahẽ Jerusalém me Domingo dos ramos

(Mateus 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹²⁻¹⁸ Ko'emame Jesus'ga ipyhygi jumentinho taho ti Jerusalém me i'arimo javo. A'ea ja Jerusalém me ğa Jesus'ga mombe'ui.

–Kiro po ti ga ruri nehẽ, ei ğa.

A'ero he'yjuhuve'ğa – kiroki ğa uhu toryva repi-aga Páscoa repiaga – a'ero ğa ei:

–Xaho ti ga rovatiamo, ei ğa.

A'ereki ojipe'ğa omombe'umbe'u Lázaro'ga mbogwera ğa pe.

—Orohepia ore Jesus'ga oji'i, ei ġa. Lázaro'ga manorame Jesus'ga hoi ikwaruhua pyri. Ga onhi'iġa mondoi ga pe ga mbojipe'avo ga mbuhua jugwi, ei ġa. Nahã ga ga mbogweravi gamanoa hugwi oji'i, ei ġa imombe'gwovo ġa pe.

A'ea renduvame he'yjuhuve'ġa ei a'ero:

—Jesus'ga oapo hete ahemonhimomby'ava'ea, ei ġa. Xaho ti ga repiaga a'ero Lázaro'ga mbogwera-hara'ga, ei ġa ojohupe.

Nurã Jesus'ga rura kwahavame ġa hoi ga rova-tiamo. Igwete ġa hakã vondogi pindova rova ipyhyga herogwovo imbovavaga timbohete ti Jesus'ga javo. Igwete ġa ga mbojiroviari ga rerua ga rerovahema. A'ero ġa ei ga mombe'gwovo:

“Timbohete ti Tupana'ga,” ei ġa.

“Nhandepojoykaharete'ga ti tomombyry ga pe

– kiroki ga nhandepojoykaharete'ga Tupana'ga ombuhuruka nhande pyri,” ei ġa.

“Tupana'ga ti tomombyry hete ga pe

– kiroki ga oko nhanderuvihavuhetero israelitas'ġa nduvihavuhetero,” ei ġa.

Kiro Jesus'ga ruri jumentinho arimo ua a'ero. A'ereki na tuhẽ Tupana'ga rembikwatijarukara ahe ve imombe'ujipei garuraġwama.

“Tapekyhyji ti Jerusalémmeva'ero,” ei ahe.

“Pehepia. Kiro ki ga u penduvihavuhete'ga jumenta ra'yra arimo oina,” ei ahe ikwatija hako.

Jesus'ga rurame garemimbo'ehara'ġa nonhimombaragwahavi garura rehe.

—Maraname tuhẽ Jesus'ga ruri nahã naerũ? ei ġa ojohupe.

Jesus'ga kweravirẽ ogwovo Tupana'ga pyri, a'ea rupi ġa ikwahava'javi Tupana'ga rembikwati-jarukara ahe ve. A'ero ġa ei: “Aherembikwatijara omombe'u jipe tuhẽ reki Jesus'ga ruraġwama,” ei ġa ikwahava. “Na tuhẽ ga ruri Jerusalém me a'ero ikwehe,” ei ġa. “Na tuhẽ nhande rekoi ga rerekovo ahe nhi'ĩpo'ruavo no ikwehe,” ei ġa ojohupe. Emo ga rurame ġa nonhimombaragwahavi hehe maraname ga ruri nahã javo.

¹⁹ Igwete fariseus'ġa ei ojohupe:

—Pehepia pe ġahoahivuhua ga pyri, ei ġa ojohupe. Xa'exa'e nhande ġa pe novĩa tapejikogĩ ga rehe javo ġa pe novĩa. Emo ġa oho pa ga pyri ga rehe gworygworyvamo, ei ġa ojohupe.

Gregosva'ea gwepia pota Jesus'ga

²⁰ Jararamo gregos'ġa uhu Jerusalém me ġa ndupi no – kiroki ġa uhu toryvi pe timbohete ti Tupana'ga javo. Gregos'ġa ko judeus'ġarũive'ġa.

²¹ Kiro ġa hoi javo Filipe'ga pe. Filipe'ga cidade ko Betsaida Galilėiapeva'ea. Igwete gregos'ġa hoi javo ga pe.

—Filipe, ei ġa, orohepia pota ore Jesus'ga.

²² Igwete Filipe'ga hona'ėi imombe'gwovo Andrė'ga pe. A'ero ġa jogwerohoi Jesus'ga pyri imombe'gwovo gregos'ġa nhi'iġagwera ga pe.

²³ A'ero Jesus'ga ei pevove'ġa pe:

—Ji ko Tupana'ga remimbuhurukara, ei ga. A'ero oho ġwerĩ kiro japiavo jiruvihavuhuhetea ukwahava apiavo. A'ereki ji amano ġwerĩ, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁴ Tamombe'u katu tuhẽ pe me. Ha'ynha ityme'ymame a'ea tehe opyta ojipeji jate, ei

ga. Ga itymame ha'ynha omano ramenhumu. Omano'agirẽ henhunhamo. Kirẽ po o'aramo ha'ynha herekoahivuhui, ei ga ġa pe.

Omanoaġwama pe Jesus'ga ei ha'ynha mombe'urame. A'ereki omanorẽ ga okwerava'ja. He'yjuhu gareheve'ġa a'ero ga ġa mboheaporogitapyahurame.

²⁵ Igwete Jesus'ga ei:

–Kiroki ġa oko hete ojihe ji arõe'yma – ġa po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehẽ, ei ga ġa pe. Kiroki ġa ndokohetei ojihe aġwamo ji arõheteavo – ġa po ti oko hete aerẽ ogwovo Tupana'ga pyri nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁶ Kiroki ġa jireheva'ero oko – nhiremimbotarimova'ea rehe po ġa ndekoi hamo. Perope ji ako a'ero – pevo jitehe po ti ġa ndekoi ji pyri nehẽ no, ei Jesus'ga. Kiroki ġa jireheva'ero oko – ġa pe po ti jiruva'ga ei pepyry hete pe javo nehẽ, ei ga ġa pe.

Jesus'ga omombe'u omanoaġwama

²⁷ Igwete Jesus'ga ei:

–Omynhete jipy'a kiro, ei ga. Marãi po ti ji a'ero nehẽ? Nda'ei po ti ji Tupana'ga pe: Apĩ, terembohahyukari ti ji ve nehẽ. Poa po ti ji nda'ei ga pe nehẽ, ei ga. A'ereki a'ea rehe tuhẽ ji ajo yvya koty tapo'ru ti ji hahya nhimanomo javo, ei Jesus'ga.

²⁸ Apĩ, ehapiuka ti ġa pe ejuvihavuhuhetea, ei ga Tupana'ga pe.

A'ero ga ei Jesus'ga pe yvaga hugwi:

–Ahepiuka ko ji ikwehe, ei ga. Aerẽ po ti ji hepiukara'javi nehẽ no, ei ga Jesus'ga pe.

29 Yvagahugwiva'ea renduvame he'yjuhuve'ga ei ojohupe o'ama:

—Gara poro?

Jara'ga e'i ojohupe:

—Onarağuhũ po.

Jara'ga e'i:

—Tupana'gapyrive'ga po onhi'ĩ Jesus'ga pe, e'i tehe ga ojohupe.

30 Jesus'ga e'i ga pe:

—Ji ve rũi ko Tupana'ga ei, ei ga ga pe. Pe me ko ga ei tokwaha ti ga javo, ei ga.

31 Kiroğwe po ti ihoi japiavo Tupana'ga nhi'iga nharõe'yve'ga pe nehẽ. “Okò te'varuhu pa ga,” e po ti ga ga pe nehẽ, ei ga. Kiroğwe po ti Tupana'ga imombigi nharõe'yve'ga nduvihavuhu'ga popoakara Diabo'ga popoakara ga hugwi nehẽ, ei ga.

32 Nhimbovyrame yva rehe po ti ji imbuhurukapavi yvyakotyve'ga ndeaporoğita tojiko ti ga ji rehe javo, ei Jesus'ga ga pe.

33 A'ea erame ga imombe'ui ga pe omanoagwama nahã po ti ga ji jukai yva rehe nehẽ javo.

34 Igwete he'yjuhuve'ga ei ga pe:

—Marã naerũ? ei ga ga pe. Ere'e ko nde ore ve: “Ji ko Tupana'ga remimbuhurukaramo,” ere ko nde ore ve. “Ji mbovy po ti ga yva rehe ji jukavo nehẽ,” ere ko nde ore ve, ei ga ga pe. Nhandeapoa ikwatijara ki a'e te omombe'u Cristo'ga okoji po ti ga avuirama nehẽ javo. Nomanoi po ti ga a'ero nehẽ, ei ga. Marã po nde imombe'ui ore ve Tupana'ga remimbuhurukara'ga manoağwama

naerũ? Ga ko Cristo'ga rũi naerũ? ei ġa Jesus'ga pe.

³⁵ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Amomytu'ẽ ji jiji tapekwaha ti a'itituhẽva'ea javo, ei ga. Kirẽ po ti ji namomytu'ẽa'javi pe me nehẽ. Imomytu'ẽrame ti pekwaha a'itituhẽva'ea a'ero pejikoga ji rehe, ei ga. Ji imomytu'ẽe'ymame po ti pe ypytunahivarupive'ġa ja ndapekwaha-hetei. A'ereki ypytuna rupi ohorame ahe ndokwahavi tuhẽ hepiage'yma, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁶ Ji imomytu'ẽrame pe me ti pe jikogi ji rehe. A'ero po ti pe ikwahapyramo tuhẽ jireheva'ero nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Judeusva'ea ndojikogi Jesus'ga rehe

Jesus'ga epavame ga hoi onhimima ġa hugwi.

³⁷⁻³⁸ Ojikwe Jesus'ga oapoapo ahemonhimomby'ava'ea ġapyteri pe novĩa. Ndojikogi reki ġa ga rehe Isaíasva'ea nhi'iġagwera po'ruavo. Ahe ko Tupana'ga nhi'iġa mombe'uharava'ea. Igwete ahe ikwatijari onhi'iġa Tupana'ga pe hako.

“Ndiroviahavi oreremimombe'ua,” ei ahe Tupana'ga pe.

“Ndepopoakara ndiukwahavi ġa pe nhaporemo,” ei Isaíasva'ea ikwatija hako.

³⁹ Tegwete ġa pe ġajikohava Jesus'ga rehe. A'ereki ġa Isaíasva'ea nhi'ĩpo'ru. A'ereki ahe e'ia'ja ikwatija hako:

⁴⁰ “Tupana'ga omotiruahũ ġa'akaġa,” ei ahe.

“Ga nomombugi ġa'apyha.

A'ereki ġa e'iuhu jipi

tokiyme ti ganhi'iġa nhande py'a pe javo,” ei ahe.

“Tikwahavyme ti nhande a'ea,' ei ġa,” ei ahe.

“Tirojijyjyme ti nhandereaporogita
tomomboryme ti ga nhanderekote'varuhua
javo,' ei ġa,” ei ahe hako.

⁴¹ Isaíasva'ea omombe'u reki Jesus'ga a'ea ikwati-jarame hako. A'ereki ahe gwepia nhoġwenonde Jesus'ga ruvihavuhuheteaġwama.

⁴² Gande'yjuhua ojiko reki Jesus'ga rehe judeus'ġa nduvihava'ġa. Nonhimombe'ui reki ġa ojipe'ġa ndovaki. A'ereki ġa okyhyji fariseus'ġa hugwi. Nomombe'ui ġa ojikoga Jesus'ga rehe tianemo'ēuhuukaryme ti ġa nhandejatykahava hugwi javo.

⁴³ Tupana'ga omboheterame ġa ndokoi hihū hehe. Koji'i pyry hete ġa pe ojipe'ġa ġa mboheterame.

*Jesus'ga nhi'igā omboukwaha
aherekote'varuhua*

⁴⁴ Aerē Jesus'ga eaayahivi ġa pe:

—Kiroki ġa ojiko ji rehe – ji rehe jate rūi ġa jikogi. Ga rehe ġa jikogi no – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁵ Kiroki ġa ji repia ji kwahava ga ko Tupana'ga ra'yramo javo ji ve – ġa okwaha ga no – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga.

⁴⁶ Ajo ji yvya koty ikwehe tamomytu'ē ti ġa pe javo, ei ga. Kiroki ġa ojiko ji rehe a'ero – ypytunarupive'ġa ja rūi po ġa toko a'ero hamo, a'e ji. Tokwaha hete ti ġa okokatuavo a'ero. A'ereki mytu'ē ġa'akaġi pe, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁷ Kiroki ġa ġwendu tehe nhinhi'igā okoe'yma hehe – ji nda'ei te ġa pe oko te'varuhu ġa javo, ei ga. A'ereki a'ea rehe rūi ji ajo javo yvyakotyve'ġa pe.

Ajo ji tamombo ti ji pendekote'varuhua pe hugwi javo ġa pe, ei ga.

⁴⁸ Kiroki ġa ndokoi ji rehe nhinhi'ġa rehe okoe'yma – ġandekote'varuhua po ti jukwahavamo nehē ġa nhinhi'ġagwera rendukatue'yma ġwaramo nehē, ei ga. Nhinhi'ġagwera jitehe po ti ġandekote'varuhua mboukwahahetei ji jivyra'javame nehē mbapava koty nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁹ Ji nanhi'ġi nhiremimbotarimo, ei ga. Jiruva'ga nhibuhurukara'ga ji mbo'e ji monhi'ġa, ei ga.

⁵⁰ Jiruva'ga nhi'ġa rendukatua ko ġandekoaġwama ga pyri. A'ea ji akwaha hete, ei ga. Nhirembi'ea ko a'ea jitehe – kiroki a'ea rehe jiruva'ga ji mbo'ei no, ei Jesus'ga ġa pe.

13

Jesus'ga ohei ġwemimbo'eharava'ea pya

¹ Aerē Jesus'ga ei oyvyteri pe: “Kiro po ti ġa japoi toryva Páscoa nehē,” ei ga. “Oho kiro a'ero nhimanoa apiavo. A'ero po ti ji hoi yvagi pe jiruva'ga pyri nehē,” ei ga oyvyteri pe.

Oarōhetee'ymi ko Jesus'ga ojiheve'ġa. Omanorame ga gwepiuka hete ġa pe ġwemiarōhetea a'ero.

² Kiro Jesus'ga i'ui mbatera ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Ojikwe Diabo'ga omboheaporōġita te'varuhu Judas Iscariotesva'ea Simão'ga ra'yrava'ea raikwehe. Nurā ahe ei oyvyteri pe:

–Tamondouka ti Jesus'ga guardas'ġa po pe topyhy ti ġa ga javoji, ei ahe.

³ Kiro Jesus'ga i'ui ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Igwete ga ei oyvyteri pe: “Tupana'ga ji mbopopoakaruka togwereco pa ti ga ġwemimbotarimo javo,” ei Jesus'ga. “Ajo ji Tupana'ga hugwi ikwehe. Kiro po ti ji hoa'javi ga pyri jitehe nehē no,” ei Jesus'ga oyvyteri pe.

⁴ A'ea kwahava Jesus'ga po'ami hekyita opira i'arimova'ea ojihugwi. Igwete ga ipyhygi imomikāhava a'ea pyvō onhimamana oku'a rupi.

⁵ Igwete ga heka'vogi yhya nhaembeva pype ġwemimbo'ehara'ġa pya iheiheita imomikamikaġa tapy'ynhapira pyvō oku'arupiva'ea pyvō.

⁶ Igwete ga ruri Simão Pedro'ga pyri tahei ti ndepya kiro javo. A'ero Pedro'ga ei ga pe:

—Jesus, ji ako tehe tuhē. Nderehei po ti nde jipya hamo, ei Pedro'ga ga pe.

⁷ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Kiroġwe nde nderekwahavi maraname nde ihejuhui jipya javo, ei ga. Aerē gwe po ti nde ikwahavi a'ea nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁸ —Nderehei tuhē po ti nde jipya nehē, ei Pedro'ga ga pe.

—Ji ndepya heje'ymame po ti nde jireheva'ea rūi a'ero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁹ —Jesus, jipya jate rūi ti ehei a'ero. Jipoa ti ehei no nhiakaġa reheve, ei Pedro'ga ga pe.

¹⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Kiroki ga ojahu – ndojipyheipava'javi a'ero, ei ga. Opya jate ga ihei a'erō. A'ereki ga ndiky'ai'i'i, ei ga. Na jitehe pe pepyry kiro. A'ereki ji amombo pendekote'varuhua pe hugwi, ei ga Pedro'ga pe. Pe hugwi nhaporemō rūi reki ji

amombo. A'ereki ojipejive'ga hugwi ji namom-bori garekote'varuhua, ei ga ga pe.

¹¹ Jesus'ga okwahavipe reki ojipeva'ea rekote'varuhua. Oyvyteri pe ga ei a'ero: “Ji mondouka po ti ga guardas'ğa po pe ji pyhygauka nehē,” ei ga oyvyteri pe. Nurã ga ei Pedro'ga pe: “Pe hugwi nhaporemo rũi ji amombo pendekote'varuhua,” ei ga javo ga pe.

¹² Gapyã iheipavirē Jesus'ga imongia'javi opira ojivyra'java mesa pyri oina. Igwete ga ei ġwemimbo'ehara'ğa pe:

—Ndapekwahavi pe maranuhũrame ga ihejuhui nhandepya javo, ei ga. Tamombe'u ti kiro pe me a'ero, ei ga.

¹³ Pe'ji pe ji ve nhanembo'ehara'ga. Nhandepo-jykaharete'ga pe'ji pe ji ve no, ei ga ġa pe. Pyry hete pe ei poa ji ve. A'ereki na tuhē ko ji, ei ga.

¹⁴ Ji pepya ihei reki pe pokoga pepojykaharetero pembo'eharamo. Ji javijitehe po pe jopokopokogi hamo, ei ga.

¹⁵ Opopoko ji hepiuka pe me tapepoko ti ojipe'ğa ji javijitehe, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶ Tamombe'u katu tuhē pe me: Okoteheve'ga ko garuvihava'ga hohe rũi. Kiroki ga oho okovo okoteheva'ero – ga ko omondohara'ga hohe rũi, ei Jesus'ga ġa pe. Pepojykaharetero ji pe pokogi nhinhimbohete'yma, ei ga. Pe ko ji hohe rũi reki. Nurã ti tapenhimbohetei a'ero ndorojopokogi po ti ore jave'yma, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷ Pekwaha pe nhinhi'iğa kiro. Pe ji nhi'ĩpo'rurame po ti pyryvamo pe me nehē, ei ga ġwemimbo'ehara'ğa pe.

18 –Pe nhaporemõ rõi ji opomombe'u pyry po ti pe me javo, ei Jesus'ga. A'ereki ji akwaha pa pendeaporoğita pemo'ërame ikwehe, ei ga. Akwaha ji okote'varuhuve'ga reaporoğita a'ero. Opo'ru ti ga Tupana'ga rembikwatijarukaragwera, ei ga. Nahã ko Tupana'ga okwatijaruka ahe ve nhinhi'iğagwama mombe'gwovo hako:

“Kiroki ga o'u pãõ ji pavëi – oko te'varuhu reki ga ji ve,” ei ahe ikwatija nhinhi'iğagwama mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga ġa pe.

19 Amombe'u jipe ko ji pe me kiro garekote'varuhua, ei ga. A'ero ga rekote'varuhurame ji ve po ti pe heroviari nhiremimombe'uagwera nehë. A'ero ti pe ei pa ji ve ga ko Tupanamo tuhë javo nehë, ei ga.

20 Tamombe'u katu tuhë pe me: Kiroki ġa oko nhiremimondohara'ga rehe – ġa oko ji rehe no, ei ga. Kiroki ġa oko ji rehe – ġa oko nhimbuhurukara'ga rehe no, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

*Jesus'ga omombe'u jipe opyhygukaharava'ea
(Mateus 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)*

21 Jesus'ga erame ġa pe omyi hete gapy'a. Igwete ga ekatui ġwemimbo'ehara'ġa pe:

–Tamombe'u katu tuhë pe me, ei ga. Pepy-teripeve'ga tuhë po ti ji mondouka ġa pe ji pyhygauka nehë, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

22 A'ero garemimbo'ehara'ġa nhimomby'ahetei onhi'iğa renduva ojogwepigwepiaga ma'ġa pe Jesus'ga ei javo ojohupe.

23 Jesus'ga remiarõhara'ga oko Jesus'ga ypyvo mesa pyri.

24 Ga pe Simão Pedro'ga pova'eği javo.

—Ere ti Jesus'ga pe ma'ğa nde eremombe'u javo, ei Pedro'ga ga pe.

25 A'ero ga jitygi Jesus'ga pyri javo ga pe.

—Jesus, ei ga. Ma'ğa nde eremombe'u ore ve ko? ei ga.

26 —Ga pe po ti ji imondoi pão raygwe'ria imondevirẽ tyhya pype, ei Jesus'ga ga pe. Ga pe ko ji ei ko: “Gaha po ti ji pyhyguka ğa pe nehẽ,” ei ga.

A'ero Jesus'ga imondevi pão raygwe'ria tyhya pype imondovo Judasva'ea pe Simão Iscariotes'ga ra'yrava'ea pe.

27 A'ero Judasva'ea ipyhygi ga hugwi. Ipyhygame Satanás'ga ahe pojykai ahe rerekovo. A'ero Jesus'ga ei ahe ve:

—Haite a'ero. Heregwovo ekovo enhimimbota-rimova'ea rupi naerũ, ei ga Judasva'ea pe.

28 Igwete jara'ğa ei – kiroki ğa u mesa pyri ğa pavẽi – igwete ğa ei oyvyteri pe: “Maraname po Jesus'ga ei poro ga pe naerũ?” ei ğa.

29 “Mara'ngu po ga ga mondovo mbatera pyhygauka toryva rupiaramo?” e'i tehe ğa oyvyteri pe. “Mara'ngu po Jesus'ga ga mondovo imbatere'ỹve'ğa pyri tomondo ti ga itambere'ia ğa pe javo?” e'i tehe ğa oyvyteri pe. A'ereki Judasva'ea gwereko ğa pe ğaitambere'ia jipi. Nurã ğa etehei a'ea oyvyteri pe Jesus'ga ahe mondorame.

30 Ipyhygame pão raygwe'ria Jesus'ga hugwi Judasva'ea hoi ğa hugwi ogwovo. Kiro ypytunimo a'ero.

Jesus'ga omombe'u ipyahuva'ea

31 Judasva'ea horẽ Jesus'ga ei jara'ğa pe:

–Kiro po ti ji manoi nehẽ, ei ga. Ji manorame po ti jukwahavamo pe me jiruvihavuhetea Tupana'ga apoa'java'ea nehẽ. Amboukwaha po ti ji Tupana'ga ruvihavuhetea no, ei Jesus'ga ģa pe.

³² Ji imboukwahavame Tupana'ga ruvihavuhetea po ti ga tuhẽ imboukwahavi jiruvihavuhetea nehẽ. Kotihĩ tuhẽ po ti ga imboukwahavi a'ea nehẽ, ei Jesus'ga ģa pe.

³³ –Kiro ji ei pe me jira'yra'java'ea pe, ei ga. Kotihĩ po ti ji hoi pe hugwi kiro, ei ga. Ji reka tehe po ti pe a'ero nehẽ novĩa, ei ga. A'e ko ji judeus'ġa nduvihava'ġa pe ikwehe. Kiro ji ei a'ea pe me no: Tegwete pehohava pevo – perope ji aho kiro, ei Jesus'ga ģa pe.

³⁴ –Ipyahuva'ea ji imombe'ui pe me kiro, ei Jesus'ga ģa pe. Penhoarõ hete ti, a'e ji pe me a'ero, ei ga. Ji opoarõ hete pe nderekokatuavo. Na jitehe ti penhoarõarõ hete a'ero pejogwerekokatuavo, ei ga ģa pe.

³⁵ Penhoarõheterame po ti ojipe'ġa epavi Jesus'gareheve'ġa javo pe me nehẽ, ei Jesus'ga ģa pe.

Jesus'ga omomorandu Pedrova'ea nahã ti ne'mbe javo

(Mateus 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)

³⁶ Igwete Simão Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

–Jesus, mome po ti nde hoi nehẽ? ei ga ga pe.

–Tegwete ndehohava ji pyri kiro – perope ji aho, ei Jesus'ga ga pe. Aerẽ po ti nde hoi tuhẽ ji pyri nehẽ, ei ga ga pe.

³⁷ –Jesus, maranuhũrame tegwete jihohava nde pyri naerũ? ei Pedro'ga ga pe. Po ti nhimanoa

jihoaḡwamamo nde pyri nehẽ, a'ero po ti ji manoi nderepykavamo nehẽ, e'i tehe ga Jesus'ga pe.

³⁸ —“Amano po ti ji nde repykavamo nehẽ,” ere tehe nde ji ve? ei Jesus'ga ga pe. Tamombe'u katu tuhẽ nde ve: Inamutiḡa nhi'iḡa renonde po ti trêš nde ea'jaa'javi ji ve nehẽ: “Ji ndakwahavi Jesus'ga,” ei ga Pedro'ga pe.

14

Jesus'ga ko Tupana'ga viaramo

¹ Igwete Jesus'ga ei ḡwemimbo'ehara'ḡa pe:

—Tapemomyi ti pejipy'a, ei ga ḡa pe. Pejiko ti Tupana'ga rehe. Ji rehe ti pejiko no, ei Jesus'ga ḡa pe.

² He'yjuhu hete aheruhava jiruva'ga rongapype, ei ga. Aho po ti ji imboavujikwea penduhava a'ero pe nenonde nehẽ. Po na rũi hamo a'ero po ji namombe'ui nanongara pe me hamo, ei ga ḡa pe.

³ Jihorẽ penduhava imboavujikwea po ti ji jivyra'javi pe nderogwovo pe noḡa jijipyri nehẽ. A'ero po ti ji pyri tuhẽ pe nduvi nehẽ, ei Jesus'ga ḡa pe.

⁴ Pekwaha pe pevova'ea viara – perope ji aho kiro, ei ga.

⁵ Igwete Tomé'ga ei a'ero:

—Jesus, mome nde hoi? Ndorokwahavi tuhẽ ore, ei ga. Marã po ore ikwahavi pevova'ea viara rekoa naerũ? ei Tomé'ga ga pe.

⁶ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Jihi ko jiruva'ga viaramo. A'ereki ji rupi vvyakotyve'ḡa hoi ga pyri, ei ga. Jihi amboukwaha vvyakotyve'ḡa pe a'itituhẽva'ea jiruva'ga

mombe'gwovo. Jihí amboheaporoğita pyahu ġa mongouvouka, ei ga ġa pe. Ojikoty'arame jate ji rehe ġa ndekoi jiruva'ga pavēi, ei ga Tomé'ga pe.

⁷ Po pe ji kwahavi, a'ero po pe jiruva'ga kwahavi no, ei ga ġa pe. Kiro po ti pe jiruva'ga kwahavi tuhē a'ero nehē. Ji repiaga ġwaramo pe ga repiagi nehē, ei ga ġa pe.

⁸ Igwete Filipe'ga ei ga pe:

—Jesus, ehapiuka na'ē ti ejuva'ga ore ve. A'ero ti toroko jate, ei ga Jesus'ga pe.

⁹ —Ymya ji rekoi pe pavēi, Filipe, ei ga. Nde ndajikwahavi ve tuhē naerū? ei Jesus'ga ga pe. Kiroki ġa ji repia – ki'ga gwepia jiruva'ga no, ei ga. Marā nde euhui ji ve naerū: “Ehapiuka ti ejuva'ga ore ve”? ei Jesus'ga ga pe.

¹⁰ Ji ko ako Tupana'ga pavēi. Tupana'ga oko ji pavēi no. Ndereroviari nde a'ea naerū? ei ga Filipe'ga pe.

—Nhinhi'igame pe me ji ndakoi nhiremimbotarimova'ea rehe, ei Jesus'ga ġa pe. Tupana'ga reki ji monhi'ĩ. Jipavēiva'ero ga ji mongo ġwemimbotarimo jipi, ei ga ġa pe.

¹¹ Ji ko ako Tupana'ga pavēi, a'e ko ji pe me, ei ga. Tupana'ga oko ji pavēi no, a'e ko ji no, ei ga. Perovia ti a'ea a'ero. Nhinhi'igga reroviare'ymame perovia ti nhirembiapoa repiagame a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Kiroki ġa ojiko ji rehe – ji javijitehe po ti ġa hepiukari ahemonhimomby'ava'ea nehē no. Koji'i tehe po ti ġa ġa monhimomby'ai hepiuka ġa pe nehē, ei ga. A'ereki ji kiro aho jiruva'ga pyri jítupa, ei Jesus'ga ġa pe.

13 Pe poranduvame ji hugwi pejikovo jireheva'ero, a'ero po ti ji hendukatupavi penhi'iga nehẽ takwahavuka ti ġa pe jiruva'ga ruvihavuhuhetea javo. A'ero po ti ġa ga mbohetei nehẽ, a'e ji, ei Jesus'ga.

14 A'ea ja ji pe me: Pe poranduvame ji hugwi pejikovo jireheva'ero, a'ero po ti ji hendukatui penhi'iga nehẽ, ei ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

Amondouka ji Tupana'ga ra'uva pe pyri, ei Jesus'ga

15 —Ji arõheterame po ti pe hendukatui nhinhi'iga nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

16 A'ero po ti ji ei jiruva'ga pe tombuhu ti ga irũa ji'java'ea pe pyri nehẽ. A'ea po ti ga imbuhuri a'ero pepokohara nehẽ topyta hete ti ġa pyri avuirama nehẽ javo, ei Jesus'ga ġa pe.

17 A'ea ko Tupana'ga ra'uva – a'ea omboukwaha a'itituhẽva'ea Tupana'ga kwahavuka, ei ga. Tegwete Tupana'ga arõe'ỹve'ġa ndehe gara'uva rembipokoga. A'ereki ġa ndokwahavi a'ea rekoa. A'ea onhimi ġa pe, ei ga. Pe ki a'e te pekwaha Tupana'ga ra'uva, ei ga. A'ereki a'ea ko opyta pe pyri. Igwete po ti a'ea jikoty'ari pe pavẽi nehẽ opohira'jave'yma pe hugwi nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

18 —Ji horame po ti pe ndapeporia'i nehẽ. A'ereki ji ajivyra'ja pe pyri, ei Jesus'ga ġa pe.

19 Kotihĩ po ti nhiarõe'ỹve'ġa ndajirepiaga'javi nehẽ. Pe ki a'e te ji repiaga'ja nehẽ, ei ga ġa pe. Akwerava'ja po ti ji jitekovo nehẽ. A'ero po ti pe kweravi pejikovo nehẽ no, ei Jesus'ga.

20 Ji kweravirẽ po ti pe ikwahavi jijikoty'ara jiruva'ga pavẽi, ei ga. Pejikoty'a po ti pe ji pavẽi

nehẽ no. Ji po ti ajikoty'a pe pavẽi nehẽ no. Pekwaha po ti pe nhandejikoty'ara onhopavẽi a'ero nehẽ, ei ga ġa pe.

²¹ –Kiroki ga oko nhinhi'igã rehe hendukatuavo – gaha ji arõ hete, ei ga. Kiroki ga ji arõ hete – Tupana'ga oarõ hete ga no. Igwete po ti ji nanongara'ga arõhetei nhinhimboukwahava ga pe nehẽ no, ei Jesus'ga ġa pe.

²² Igwete Judas'ga ei – kiroki ga Judas Iscariotesva'earũive'ga – igwete ga ei Jesus'ga pe:

–Jesus, maraname po ti nde nhimboukwahavi ore ve jate earõ'e'ỹve'ġa pe enhimboukwahave'ymame nehẽ naerũ? ei Judas'ga ġa pe.

²³ Igwete Jesus'ga ei:

–Kiroki ga ji arõ hete – ga po ti ġwendu katu nhiremimbo'ea nehẽ. Igwete po ti jiruva'ga ga arõhetei nehẽ, ei ga. Igwete po ti ore jogweruri ga pyri nehẽ jihi jiruva'ga pavẽi nehẽ. Igwete po ti ore ruvi ga pyri oropytavo avuirama nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁴ Kiroki ga nanhiarõi – ga nohendukatui nhiremimbo'ea nehẽ, ei ga. Nhiremimbo'ea rũi reki pe pehendu. Ji amombe'u pe me jiruva'ga remimbo'ea nhimbuhurukara'ga remimbo'ea, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁵ –Amombe'u pa ko ji a'ea pe me jitekovo pe pyri, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁶ Aerẽ po ti jiruva'ga imbuhurukari gwa'uva pe pyri ji py'rovouka jupe nehẽ, ei ga. Pepokohavamo po ti a'ea pe mbo'epavi nehẽ ikwahava'javuka pe me nhiremimombe'uagwera nhapremo nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

27 —Anoĝatu po ti ji pepy'a nehẽ, ei Jesus'ga ĝa pe. Jipy'a u katu jipi. Jipy'a javijitehe ti ji inoĝatui pepy'a nehẽ, ei ga ĝa pe. Yvyakotyve'ĝa ko e'i tehe poa pe me toronoĝatu ti ore pepy'a javo tehe pe me, ei ga. Ji ko na rũi. Anoĝatu tuhẽ ti ji pepy'a nehẽ, ei ga ĝa pe. Tapemomynhyme ti pejipy'a a'ero. Penhimboitakwerimo ti peko, ei ga ĝa pe.

28 —Pehendu pe ji erame pejive ra'e. “Kiro po ti ji hoi nehẽ. Ajora'ja ti ji pe pyri nehẽ,” a'e ko ji pe me ko, ei Jesus'ga ĝa pe. Ji arõ hete po pe hamo, a'ero po pe ndoryndoryvamo jihoa rehe hamo. A'ereki jiruva'ga pyri ji aho kiro jihoheheteve'ga pyri, ei ga.

29 Amombe'u jipe ko ji kiro pe me jihoaĝwama ji horẽ ti pe perovia nhinhi'iĝa nehẽ javo, ei Jesus'ga ĝa pe.

30 Nanhĩthetei po ti ji pe me nehẽ. Nhiarõe'ỹve'ĝa nduvihavuhu'ga po ti uhu kiro ji pyri nehẽ Satanás'ga, ei ga. Ndipopoakari reki ga ji rehe.

31 Emo ti ji manoi tuhẽ a'ero nehẽ yvyakotyve'ĝa ti tokwaha jireaporoĝita javo. “Oarõ hete ga uva'ga ganhi'iĝa rendukatupava,” te'i ti ĝa ji ve a'ero nehẽ. Ji manorame ti ĝa te'i ji ve nehẽ, ei ga.

—Xaho ti a'ero, ei Jesus'ga ĝa pe.

15

Jesus'ga ko i'yvetea'jave'ga

1 —Pekwaha pe uva'yva videira, ei Jesus'ga ĝa pe. Nanongara'java'ea ko ji imombe'ui pe me kiro. I'yvetea'java'ea ko ji a'ero videiretea'java'ea, a'e ji pe me, ei ga. Jireheve'ĝa ko videira rakã'jave'ĝa, ei ga. Jiruva'ga ko videira repiakatuhara'ga'jave'ga a'ero, ei ga.

2 Videira repiakatuhara'ga ġwakāvondo imondovo yva hugwi – kiroki hakā ndi'aiva'ea. Na jitehe Tupana'ga omondo hete ġa ji hugwi – kiroki ġa e'i tehe ji ve: “Ore ko Jesus'gareheva'ea,” ei Jesus'ga. Videira rakā i'agwereuhurame videira repiakatuhara'ga gwaygwe'rogwe'ro hakā jahykavipeva'ea ti'a hete ti aerē javo, ei ga ġa pe. Na jitehe jireheve'ġa ndekokatuhihū'e'ymame Tupana'ga ġa mbopohirikari ġandekote'varuhua hugwi toko katu hete ti ġa javo.

3 Pe nhinhi'igā rendukaturu ġwaramo jiruva'ga omomboripe pendekote'varuhua pe hugwi, ei Jesus'ga ġa pe.

4 –Pejikoty'a tuhē ti ji pavēi pejikoga ji rehe. A'ero po ti ji jikoty'ari pe pavēi nehē no, ei ga. Hakā jikoty'aramē jate yva pavēi, a'ero jate ko i'aramo. Hakā tehe ndi'ai, ei ga. Na jitehe peteherame ndapekokatui pejikove'ÿ Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei ga. Ji pavēi pe jikoty'aramē jate pe ndekokatui a'ero pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei Jesus'ga ġa pe.

5 –Ji ko videira'java'ea, a'e ji, ei Jesus'ga. Pe ko videira rakā'java'ea, ei ga. Kiroki ga ojikoty'a ji pavēi, ji ajikoty'a ga pavēi no – gaha po ti oko katu hete okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ereki ji pe pokoge'ymame ndapekokatui'i'i a'ero pejikove'ÿ Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei ga.

6 Hakā i'ae'ymame hepiakatuhara'ga ġwakāvondo imomboja jugwi. A'ero hakā itiniġame ġa imbojatykai imomboja tata pe imbokaita, ei ga. A'ea ja ko ġa – kiroki ġa ndojikoty'ari ji pavēi, ei ga.

⁷ Pejikoty'arame ji pavēi hendukatuavo nhinhi'īga po ti pe poranduvi penhimimbotarimova'ea rehe nehē. A'ero po ti Tupana'ga rekopavi penhi'īga rupi nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

⁸ Pendekokatua po ti hepiukari Tupana'ga ruvi-havuhuhetea ojipe'ġa pe nehē. A'ero po ti ġa ei pe me nehē: “Ġa ko Jesus'ga remimbo'ehara'ġa,” e po ti ġa pe mombe'gwovo nehē, ei ga.

⁹ Tupana'ga ji arō hete, ei Jesus'ga. Na jitehe ji pe arōhetei no, ei ga. Pejikoty'a ti ji pavēi. A'ero po ti ji pe arōhetei, ei ga.

¹⁰ Ji ahendu katu jiruva'ga nhi'īga jijikoty'a ga pavēi. Nurã ga ji arōhetei, ei Jesus'ga. Na jitehe po ti pe nehē. Po ti pe hendukatui nhinhi'īga pejikoty'a ji pavēi nehē, a'ero po ti ji pe arōhetei nehē no, ei ga ġa pe.

¹¹ —Amombe'u pa ji poha pe me pendory hete ti pe ji javijitehe nehē javo, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Opoarō hete ji. Na jitehe ti penhoarō hete jipi. Poha ji ehetei pe me, ei ga.

¹³ Nhande manorame nhaneremiarōhara'ġa ndepykavamo a'ero nhande hepiukari nhaneremiarōhetea ġa pe, ei ga ġa pe.

¹⁴ Pe hendukaturame nhinhi'īga nhiremi-arōhara ko pe a'ero, ei ga.

¹⁵ Ji nda'ea'javi pe me okoteheva'ea. A'ereki okoteheve'ġa pe ġapojoykahara'ga nde'i: “Nahanahã po ti ji japoí nehē.” Ji a'e pe me nhiremiarōhara. A'ereki ji amombe'u pa pe me jiruva'ga nhi'ġagwera nhiremienduva, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁶ Pe ndape'ei ji ve: “Ndereheva'ero po ti ore rekoi nehē.” Jihi ypy koi a'e pe me: “Pe po ti

jireheva'ero nehẽ,” ei Jesus'ga ġa pe. Ji opomo'ẽ tapeho ti ojipe'ġa mbojikoga ji rehe nehẽ javo. Ojikoge'yimi po ti ġa ji rehe a'ero nehẽ, a'e ji, ei ga. A'ero pe poranduvame jiruva'ga hugwi po ti ga hendukatupavi penhi'iġa nehẽ pe jireheva'ero ġwaramo nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁷ Penhoarõarõ hete ti a'ero, a'e ji pe me, ei ga ġa pe.

Tupana'ga arõe'ỹve'ġa noarõi Jesus'gareheve'ġa

¹⁸ —Tupana'ga arõe'ỹve'ġa po ti napearõi okote'varuhuavo pe me nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe. Ji ypy nanongara'ġa nanhiarõi okote'varuhuavo ji ve no. Pekwahava'ja ti a'ea ġa pe arõe'ymame a'ero nehẽ, ei ga ġa pe.

¹⁹ Po pe Tupana'ga arõe'ỹve'ġandeheva'ero hamo, a'ero po ġa pe arõ hete hamo ġa ko orereheva'ea javo pe me hamo, ei Jesus'ga ġa pe. Ji opomo'ẽ reki jijive Tupana'ga arõe'ỹve'ġa hugwi pe ko ġandeheva'ea rõi kiro javo. Nurã Tupana'ga arõe'ỹve'ġa napearõi okote'varuhuavo pe me, ei ga.

²⁰ Pekwahava'ja ti nhinhi'iġagwera pejive. A'ereki ji a'e pe me oji'i: Okoteheve'ġa ko huvihava'ga hohe rõi, a'e ko ji pe me oji'i, ei ga. Na jitehe ko pe ji hohe rõi. Ojipe'ġa imbohahy ji ve oji'i. Nurã po ti nanongara'ġa imbohahyi pe me na jitehe nehẽ no, ei Jesus'ga ġa pe. Ojipe'ġa ki a'e te nhinhi'iġa rendu katu. Nurã po ti nanongara'ġa penhi'iġa rendukatui na jitehe nehẽ no, ei ga.

²¹ Pe jireheva'ero ġwaramo po ti Tupana'ga arõe'ỹve'ġa imbohahyi pe me nehẽ. A'ereki ġa

ndokwahavi Tupana'ga nhimbuhurukara'ga, ei ga.

²² Po ji ndajori Tupana'ga nhi'iġa mombe'gwovo ġa pe hamo, a'ero po ġanembikwahave'yma ndojari ġa ndehe hamo, ei Jesus'ga ġa pe. Okwaha tuhē reki ġa novīa. A'ereki ji ajo imombe'gwovo ġa pe ikwehe novīa, ei ga. Nurā po ġa nde'ia'javi hamo: “Ndorokwahavi ore Tupana'ga nhi'iġa. Nurā ore ndorokoi hupi.” Nde'ia'javi po ġa hamo, ei Jesus'ga ġa pe.

²³ –Kiroki ġa nanhiarōi – ġa noarōi jiruva'ga no, ei ga.

²⁴ A'apo hete ko ji ġapyteri pe ahemonhi-momby'ava'ea ikwehe. Ojipe'ġa nhaporemoko ndoapoangavi reki nanongara, ei ga. Po ġa ndohepiagi nhirembiapoa hamo, a'ero po ġa ei ji ve hamo: “Ndorogweroviari ore Jesus'ga popoakara hepiage'yma garembiapoa,” e po ġa a'ero hamo, ei Jesus'ga ġa pe. Ga ko gwepia reki nhirembiapoa. Emo ġa nanhiarōi jihi jiruva'ga reheve, ei ga.

²⁵ Nahā ġa ndekouhui Tupana'ga rembikwati-jarukara rupi. A'ereki ymya ġa'apoa aherembik-watijara omombe'u jipe nhinhi'iġaġwama hako. Igwete i'ei: “Ga nanhiarōi tehe,” e'i jipe aherembikwatijara, ei Jesus'ga. Igwete ġa nanhiarōi kiro ahe nhi'īpo'ruavo, ei ga ġa pe.

²⁶ –Tupana'ga hugwi po ti ji amondouka pe pyri pepokohara nehē Tupana'ga ra'uva. A'ea omboukwaha a'itituhēva'ea Tupana'ga kwahavuka yvyakotyve'ġa pe, ei Jesus'ga ġa pe. Urame Tupana'ga hugwi po ti a'ea ji mombe'ui pe me nehē, ei ga.

²⁷ Pehe po ti ji mombe'u ojipe'ga pe nehẽ no. A'ereki ji pavẽi pe peko ji ahe mbo'eypyrame kiromo jate pejikovo ji pavẽi, ei Jesus'ga ga pe.

16

¹—A'e ko ji poha pe me tapejikopigyme ti ji rehe, ei Jesus'ga ga pe.

² Aerẽ po ti ga pe mondoukahetei pejatykahava hugwi nehẽ. Aerẽ po ti ga pe jukai nehẽ no nahã nhande tipoko Tupana'ga javo tehe nehẽ, ei ga.

³ Nahã po ti ga ndekote'varuhui pe me nehẽ. A'ereki ga ndokwahavi jiruva'ga okoe'yma ga pavẽi. Ga ndajikwahavi okoe'yma ji pavẽi no, ei Jesus'ga ga pe.

⁴ A'e ko ji poa pe me kiro tapekwa-hava'ja ti nhinhi'iga aerẽ nehẽ. Ihorame gãndekote'varuhua japiavo po ti pe ei a'ero nehẽ: “Jesus'ga omombe'u nhoḡwenonde a'ea nhande ve,” pe'ji po ti pe nehẽ, ei ga.

Tupana'ga ra'uva rekoa

Igwete Jesus'ga ei:

—Pe mbo'eypyrame ji nda'ei poa pe me ikwehe, ei Jesus'ga ga pe. A'ereki a'ea rupi pe pavẽi ji rekoï ikwehe, ei ga.

⁵—Aḡwamo po ti ji hoi ga pyri nehẽ - kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga ga pe. Emo pe ndape'ei pa ji ve: “Mome tuhẽ po ti nde hoi nehẽ?”

⁶ Jihoa imombe'uro ḡwaramo pe me pekoveveuhu pe a'ero, ei ga.

⁷ A'itituhẽva'ea ji imombe'ui pe me. Jihoa po ti pyry hete tuhẽ pe me nehẽ, ei ga. Ji hoe'ymame nduri po ti pepokohara pe pyri nehẽ Tupana'ga

ra'uva. Ji horame po ti ji a'ea mbuhurukari pe pyri nehẽ, ei ga ġa pe.

⁸⁻¹¹ Urame po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhiarõe'ÿve'ġa pe ġandekote'varuhua rehe. A'ereki ojikoge'ymame ji rehe ġa oko te'varuhu a'ero, ei Jesus'ga. Urame po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari ġa pe ġandeaporõġitakatue'yma jipyryhetea rehe no. A'ereki jipyryva ġwaramo jiruva'ga ji mbuhurukari kiro ojipyri. A'ero po ti pe ndajirepiaga'javi nehẽ, ei ga ġa pe. Tupana'ga ra'uva urame po ti ikwahavukari nhiarõe'ÿve'ġa pe ġandeaporõġitakatue'yma Tupana'ga ea rehe no. A'ereki Tupana'ga e'i jipe ġanduvihavuhu'ga pe Satanás'ga pe: “Ereko te'varuhu nde. Ereho po ti nde hahyva'ea ruvihava pype ejiheve'ġa pavẽi nehẽ,” e'i jipe Tupana'ga ga pe, ei ga. A'ea nhaporemõ po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhiarõe'ÿve'ġa pe nehẽ a'ea urame hepiuka nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² —Koji'i tehe po ji imombe'ui pe me hamo. Emo aġwamo ndoki a'ea peakagi pe, ei Jesus'ga ġa pe.

¹³ Tupana'ga ra'uva urame pe pyri po ti okwahavuka pa a'itituhẽva'ea pe me a'ero Tupana'ga mombe'gwovo nehẽ, ei ga ġa pe. Gweaporõġita pyvõ rõi po ti gara'uva nhi'igi nehẽ. Gwemienduva ti imombe'ui nehẽ. Aerẽva'ea po ti a'ea imombe'ui pe me nehẽ no, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁴ Tupana'ga ra'uva po ti henduvi nhinhi'iga ji imombe'urame jupe jireaporõġita Tupanamo nehẽ, ei ga. A'ero po ti gara'uva imombe'ui a'ea jitehe pe me nehẽ. Nahã po ti imboukwahavi pe me jiruvihavuhuhetea Tupana'ga ruvi-havuhuhetea nehẽ, ei ga ġa pe.

15 Jireaporoğita ko jiruva'ga reaporoğita javi-jitehe, ei ga. Nurã ji ei pe me ko: “Tupana'ga ra'uva po ti henduvi nhinhi'iğa ji imombe'urame jireaporoğita jupe nehẽ,” a'e ji. “A'ero po ti imombe'ui a'ea jitehe pe me nehẽ,” a'e ko ji pe me ko, ei Jesus'ga ğa pe.

Aheroryvawama

16 –Kotihĩ po ti pe ndajirepiagi jiji. Aerẽ po ti pe ji repiaga'javi nehẽ, ei Jesus'ga ğwemimbo'ehara'ğa pe.

17 Nurã jararamo Jesus'ga remimbo'ehara'ğa ei ojohupe:

–Marãĩ ga poro javo nhande ve? ei ğa. A'ereki ga e'i: “Kotihĩ po ti pe ndajirepiagi jiji. Aerẽ po ti pe ji repiaga'javi nehẽ,” e ko ga ko, ei ğa. “A'ereki ji aho kiro jiruva'ga pyri,” e ko ga nhande ve ko, ei ğa ojohupe.

18 Gara pe po ga ei kotihĩ po ti nahã nehẽ javo? ei ğa. A'ereki nhande ndikwahavi a'ea, ei ğa.

19 Jesus'ga okwahavipe ğanhi'iğa ojohupe. “Toro'e po ga pe,” ei ğa ji ve novĩa, ei ga oyvyteri pe.

Nurã ga ei ğa pe:

–“Marãĩ ga?” pe'ji pe ojohupe ra'e, ei Jesus'ga ğa pe. A'ereki ji a'e pe me ko: “Kotihĩ po ti pe ndajirepiagi jiji. Aerẽ po ti pe ji repiaga'javi nehẽ,” a'e ko ji pe me ko, ei ga.

20 Tamombe'u katu tuhẽ pe me a'ero, ei ga. Pejehe'o hete po ti pe ji rehe nehẽ pejikoveveuhuro ji manorame nehẽ. Nharõ'e'ÿve'ğa po ti a'ea horyory ji manorame nehẽ, ei ga. Pekoveveuhu jiji po ti pe nehẽ. Emo kotihĩ po ti pendekoveveuhua ipigi pe

hugwi nehẽ. A'ero po ti pe ndoryva'javamo nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

²¹ —Tamombe'u ti pe me a'ea javijiteheva'ea, ei ga. Kunhahẽa gwa'yra mbo'aġwerĩrame okoveveuhu jiji a'ero hahya rehe. Aerẽ gwa'yra mbo'arirẽ hẽa roryva'javamo okovo ipita'ngia rehe, ei ga. Omoka'nhy hẽa hahya a'ero. A'ereki hẽa hory hete gwa'yra rehe, ei ga ġa pe.

²² Na jitehe po ti pe peko a'ero nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe. Kiroġwe pe ndekoveveuhui jiji. Emo aerẽ ji pe ndepiaga'javame po ti pe ndoryva'javamo nehẽ. A'ero po ti ġa nomombigi tuhẽ pendoryva pe hugwi nehẽ, ei ga ġa pe.

²³ —A'ea rupi po ti pe ndape'ea'javi ji ve nehẽ marã nanongara javo nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe. Tamombe'u katu tuhẽ pe me. Pe poranduvame jiruva'ga hugwi pejikovo jireheva'ero a'ero po ti ga pe nhi'ĩpo'rui nehẽ, ei ga ġa pe.

²⁴ Jireheva'ero pe napeporanduvi ve ga hugwi. Peporandurandu ti kiro. A'ero po ti Tupana'ga pe nhi'ĩpo'rui nehẽ, ei ga. A'ero po ti pe ndoryndoryhetero pejikovo nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Penhimboitakwerimo ti peko

²⁵ —Opombo'embo'e ji jipi ojo'java'ea pyvõ onhimiva'ea pyvõ, ei Jesus'ga ġa pe. Aerẽ po ti ji a'ea pyvõ rũi pe mbo'ei nehẽ. Amombe'u katu po ti ji jiruva'ga pe me nehẽ, ei ga ġa pe.

²⁶ A'ea rupi po ti pe poranduvi jiruva'ga hugwi pejikovo jireheva'ero nehẽ, ei ga. Ji rũi po ti aporandu ga hugwi pe ndepyga nehẽ, a'e ji, ei ga.

²⁷ Pe tuhẽ po ti peporandu pejive ga hugwi nehẽ. A'ero po ti ga pe nhi'ĩpo'rui nehẽ. A'ereki jiruva'ga

jitehe pe arõ hete. A'ereki pe ji arõ hete herovia jiruragwera Tupana'ga hugwi, ei ga ġa pe.

²⁸ Ajo tuhē ko ji jiruva'ga hugwi ua yvya koty ikwehe. Kiro po ti ji hoa'javi yvya hugwi nhi-manorame nehē jigwovo jiruva'ga pyri jitehe nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁹ Igwete Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ei ga pe:

—Kiroġwe nonhimimi ore ve nenhi'iġa, ei ġa ga pe. Eremombe'u katu nde kiro.

³⁰ Nurã ore ei nde ve: Erekwaha pa nde mbatera. A'ereki nde erekwahavipe orereaporogita ore epotarame nde ve marã javo, ei ġa. Nurã ore heroviahetei nderuragwera Tupana'ga hugwi, ei ġa Jesus'ga pe.

³¹ —A'iti pe perovia kiro pejikoga ji rehe naerũ? ei Jesus'ga ġa pe.

³² Kiroġwe tuhē po ti pe nhiġwahembavi ji reja penhinhana pejiġwovo penhonga pe nehē. Emo ji tehe rũi ako. Tupana'ga okoe'yimi ji pavēi jipi, ei ga ġa pe.

³³ Amombe'u ji a'ea pe me tu katu ti pepy'a ji rehe pejikoty'aro ġwaramo, ei ga. Nhiarõ'e'ÿve'ġa po ti okwahavuka hahyva'ea pe me nehē, ei ga. Penhimboitakwerimo ti peko, ei ga. A'ereki ji amombi nhiarõ'e'ÿve'ġa nduvihava'ga popoakara, ei Jesus'ga ġa pe.

17

Jesus'ga nhi'iġa Tupana'ga pe

¹ Onhi'imlavame ġwemimbo'ehara'ġa pe Jesus'ga jovavuri yvagi pe tanhi'ĩ Tupana'ga pe javo.

—Apĩ, ei Jesus'ga ga pe. Oho kiro japiavo jiruvihavuhuhetea repiukara apiavo, ei ga. Ehepiuka ti kiro ġa pe jiruvihavuhuhetea ji tahepiuka nderuvihavuhuhetea ġa pe nehẽ no, ei Jesus'ga Tupana'ga pe. Ndera'yramo ji ei poro nde ve.

² A'ereki nde ere'e jipe ji ve: “Emongo pa ti vyakotyve'ġa enhimimbotarimova'ea rehe teremboheaporogita pyahu ti ġa – kiroki ġa ji ambojikoguka nde rehe,” ere ko nde ji ve, ei Jesus'ga javo uva'ga pe.

³ Nahã ġa ndeaporogitapyahurame a'ero, ei ga. Ga nde kwaha hete ojikoga nde rehe gaha jate ko Tupanamo javo. Ga ji kwaha hete ojikoga ji rehe no ga ko Jesus Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo javo, ei Jesus'ga.

⁴ Ymya nde ei ji ve: “Ji mombe'umbe'u ti eporavykyavo ji ve,” ere ko nde ji ve, ei ga Tupana'ga pe. Kiro ji poravykypavi nde ve a'ero. A'ereki ji oromombe'u pa ġa pe, ei ga. Nahã ji hepiukari nderuvihavuhuhetea ġa pe avo vyva koty, ei ga Tupana'ga pe.

⁵ Apĩ, ymya vyva apoa renonde ji herekoi nderuvihavuhuhetea hako, ei Jesus'ga. Erekoukara'ja ti ji ve a'ea jitehe ejipyri nehẽ, a'e ji nde ve, ei ga Tupana'ga pe.

⁶ A'ero Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa mombe'gwovo Tupana'ga pe:

—Akwahavuka nderuvihavuhuhetea ġa pe – kiroki ġa nde erembojikoguka ji rehe, ei Jesus'ga ga pe. Ga ko ndereheve'ġa. Nde eremo'emo'ẽ ġa ejive vyakotyve'ġa hugwi, ei ga. A'ero nde ġa mbojikogukari ji rehe. Igwete ġa ndekohetei nenhi'iga rupi ji imombe'urame ġa pe, ei ga ga pe.

7 Kiro ġa ei a'ero: “Tupana'ga reki ombo'e Jesus'ga mbatera rehe nhaporemo,” ei ġa, ei ga.

8 A'ereki ji amombe'u ġa pe nenhi'ġa. A'ero ġa ndekoi nenhi'ġa rupi, ei ga ga pe. Okwaha hete ġa jiruragwera nde hugwi. Gwerovia hete ġa a'ero ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa mombe'gwovo Tupana'ga pe.

9 –Ga ndepyga ji nhi'ġi nde ve teremombyry ti ġa pe javo, ei ga Tupana'ga pe. Ji nanhi'ġi nearõe'ÿve'ġa ndepyga, ei ga. Emo kiroki ġa nde erembojikoguka ji rehe – ġahã ko ji ahepy javo nde ve. A'ereki ġa ndereheva'ero, ei Jesus'ga ga pe.

10 Kiroki ġa ojiko ji rehe – ġa nhaporemo ko ndereheve'ġa. Ndereheve'ġa jitehe ko jireheva'ero no, ei ga. Igwete po ti ġa hepiukari jiruvihavuhuhetea nehë, ei Jesus'ga ga pe.

11 –Apĩ, kiro po ti ji hoi nde pyri nehë, ei ga ga pe. Ndajuva'javi ji avo yvya koty a'ero. Jireheve'ġa ki a'e te u ve kokoty, ei Jesus'ga ga pe. Apĩ, ndepyry hete nde. Ereko katu ti ġa ndepopoakarimo – a'ea nde erembuhu ji ve jipi ejipopoakara, ei ga ga pe. Ereko katu ti ġa toko ti ġa nhande ja a'ero nehë. Ojo'ja nhandeaporogita jipi. Gandeaporogita po ti ojo'ja a'ero nehë no, ei Jesus'ga ga pe.

12 Jiruvame ġa pyri ji ġa nderekokatui jipi ndepopoakarimo. Ejipopoakara jitehe nde erembuhu ji ve nohõ, ei ga ga pe. A'angu ji ġa nderekovo jipi. A'ero po ti ġa nhaporemo ndopo'rui hahyva'ea nehë, ei ga. Gaha jate po ti opo'ru hahyva'ea – kiroki ga garekote'varuhua gahoagwama hahyva'ea ruvihava pype. Opo'ru tuhë ti ga nerembikwatijarukara – kiroki

ikwatijara ga mombe'u nhoḡwenonde hako, ei Jesus'ga ga pe.

¹³ —Apĩ, kiro po ti ji hoi nde pyri a'ero nehẽ, ei ga. Poa nhaporemo ji ei kiro ḡandovaki jihoa renonde tohoryory hete ti ḡa. Gandoryhetea po ti jiroryhetea javijitehe nehẽ, ei ga ga pe.

¹⁴ Amombe'u ji nenhi'iḡa ḡa pe jipi, ei ga. A'ero nearõe'ÿve'ḡa noarõhetei ḡa. A'ereki ḡandeaporoḡita ko nearõe'ÿve'ḡa ndeaporoḡita ja rũi, ei ga. Ga ko ji javijitehe a'ero. A'ereki jireaporoḡita ko nearõe'ÿve'ḡa ndeaporoḡita ja rũi no, ei Jesus'ga ga pe.

Igwete ga ei Tupana'ga pe ḡwemimbo'ehara'ḡa mombe'gwovo:

¹⁵ —Apĩ, ji nda'ei nde ve: Eroho ti ḡa yvya hugwi, ei ga. Nahã ji ei: Ereko katu ti ḡa Diabo'ga ti tombo'eyme ḡa okote'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga.

¹⁶ Jireaporoḡita ko nearõe'ÿve'ḡa ndeaporoḡita ja rũi. Na jitehe jireheve'ḡa ndeaporoḡita ko nearõe'ÿve'ḡa ndeaporoḡita ja rũi no, ei ga ga pe.

¹⁷ Emongo ti ḡa enhimimbotarimova'ea rehe enhi'iḡa pyvõ a'itituhẽva'ea pyvõ, ei ga.

¹⁸ Nde ji mbuhuruka avo yvyakotyve'ḡa pyteri pe tomombe'u ti ga nhinhi'iḡa ḡa pe javo. Na jitehe ji nhiremimbo'ehara'ḡa mondoukari ḡapyteri pe no tomombe'u ti ḡa nhinhi'iḡa ḡa pe javo, ei ga ga pe.

¹⁹ Anhimongo ji neremimbotarimova'ea rehe nhinhikwava'eḡa nde ve. Ga ndepyga ji nhimongoi a'ea rehe nhiremimbo'ehara'ḡa ti toko tuhẽ neremimbotarimova'ea rehe nehẽ no, ei Jesus'ga ga pe ḡa mombe'gwovo.

20 –Apĩ, nhiremimbo'ehara'ğa jate rūi ji ға ndepysi nhinhi'iğa nde ve, ei ga. Aerẽ po ti nhiremimbo'ehara'ğa ji mombe'umbe'ui ojipe'ğa pe nehẽ ға mbojikoguka ji rehe nehẽ no. Ga jitehe ji ға ndepysi kiro no, ei ga Tupana'ga pe.

21 Anhiĩ ji nde ve jireheve'ğa ndepysa a'ero ға nhaporemoti toko ojipejiva'ea'java'ero, ei ga. Nde erejikoty'a ji pavẽi. Ji ajikoty'a nde pavẽi no, ei ga. Nhande pavẽi ti jireheve'ğa tojikoty'a no nearõe'ỹve'ğa ti togwerovia nhimbuhurukara nde hugwi a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

22 Apĩ, nde ererekouka ji ve ejuvihavuhuhetea. Na jitehe ji arekouka a'ea ға pe no toko ti ға ojipejiva'ea'java'ero nhande javijitehe nehẽ no, ei ga Tupana'ga pe.

23 Ji ajikoty'a ға pavẽi. Nde erejikoty'a ji pavẽi no, ei ga. Nahã ti ға toko hete ojipejiva'ea'java'ero, nearõe'ỹve'ğa ti tokwaha nhimbuhurukara nde hugwi, ei ga. Ga ti toko hete ojipejiva'ea'java'ero nearõe'ỹve'ğa ti tokwaha neremiarõhetea jireheve'ğa ndehe, ei ga. A'ereki nde ji arõ hete. Na jitehe nde ға arõ hete no, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

24 –Apĩ, ei Jesus'ga. Nde erembojikoguka ға ji rehe ikwehe, ei ga ojiveve'ğa mombe'gwovo. Apota hete ji ғanduvaғwama jijipyri – perope ji aho kiro jitupa – tohepia ti ға jiruvihavuhuhetea Tupanamo nehẽ, ei ga. A'ea nde ererekouka ji ve. A'ereki ymya yvya apoa renonde nde ji arõ hete, ei ga Tupana'ga pe.

25 Apĩ, ei Jesus'ga. Erekokatue'yimi ko nde. Nearõe'ỹve'ğa nandekwahavi reki, ei ga. Ji ki a'e te orokwaha nde. Igwete jireheve'ğa ikwa-

havi nhimbuhurukara nde hugwi, ei Jesus'ga ġa mombe'gwovo ga pe.

²⁶ Akwahavuka ji ġa pe ndereaporogita. Koji'i po ti ji ikwahavukari a'ea ġa pe nehē no toarō hete ti ġa ojipe'ġa javo, ei ga. A'ereki nde ji arō hete. Na jitehe po ti ġa ojipe'ġa arōhetei a'ero nehē. Akwahavuka po ti ji ġa pe ndereaporogita tajikoty'a ti ji ġa pavēi nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

18

Ahe opyhyguka Jesus'ga

(Mateus 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

¹ Onhi'imbavame Tupana'ga pe Jesus'ga hoi cidade hugwi ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Igwete ġa yahavi yakwa'via aherovai Cedrom aherovai. Matetȳhava pype ġa hoi ovahema.

² Kiro Judasva'ea - ahe opyhyguka ġweri Jesus'ga - kiro Judasva'ea soldados'ġa nderuri Jesus'ġa pyri. A'ereki ahe okwaha hete pea. A'ereki pevo Jesus'ġa onhoġwovatĩ jipi gaha ġwemimbo'ehara'ġa pavēi.

³ A'ero Judasva'ea soldados'ġa nderuri guardas'ġa ndeheve - kiroki guardas'ġa gwepia katu judeus'ġa jatykahavuhua jipi. A'ereki mbatera kwava'ehara'ġa nduvihava'ġa omondouka ġa Judasva'ea rupi fariseus'ġa pavēi. Gweru ġa itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve. Yhyga ġa gweru hyapehava reheve onhimongyavo. Nahã Judasva'ea ġa nderuri Jesus'ga pyri a'ero.

4-5 Ojikwe Jesus'ga okwaha opyhygaḡwama novĩa. Igwete ga hoi ḡa novatiamo. Ga pyri Judasva'ea rekoi o'ama.

—Mome ahe pe peheka? ei Jesus'ga ḡa pe.

—Jesus'ga Nazarépeve'ga, ei ḡa ga pe.

—Jihi ko a'ea, ei Jesus'ga ḡa pe.

6 Ga erame poro ḡa hyrygi ojakykwe koty o'a yvyvo upa.

7 Igwete Jesus'ga ea'javi ḡa pe:

—Mome ahe pe peheka naerũ? ei ga.

—Jesus'ga Nazarépeve'ga, ei ḡa ga pe.

8 —Ji ko a'ea, a'e ko ji pe me ko, ei ga. Jihi pe ji reka. Na ḡa hoi a'ero nhiremimbo'ehara'ḡa, ei ga ḡa pe.

9 A'ereki ojikwe ga ei Tupana'ga pe: “Apĩ, kiroki ḡa nde erembojikoguka ji rehe – a'a'ngu ji ḡa nderekokatuavo,” ei ga. “Nurã po ti ḡa nhaporem ndopo'rui hahyva'ea nehẽ, a'e ji,” e'i jipe ga Tupana'ga pe. Nurã ga ei kiro soldados'ḡa pe: “Na ḡa hopavi a'ero nhiremimbo'ehara'ḡa.”

10 Kiro Simão Pedro'ga ipyhygi oitakyhea'javuhuva'ea Malco'ga nambi'oga garovai pytera koty. Malco'ga oporavyky jipi ikwava'ẽhara'ḡa nduvihavuhu'ga pe gapyriva'ero. Gaha Pedro'ga onambi'o.

11 A'ero Jesus'ga ei Pedro'ga pe:

—Emondeva'ja ti eitakyhea'javuhuva'ea haimbepirohokava pype, ei ga ga pe. Apo'ru tuhẽ ti ji hahyva'ea nehẽ, ei ga. A'ereki a'ea ko jiruva'ga remimbotarimova'ea ji ve, ei ga Pedro'ga pe.

Ahe gweroho Jesus'ga Anásva'ea pyri

12 A'ero soldados'ğa nduvihavuhu'ga Jesus'ga pyhygi ga rerekovo soldados'ğa pavēi guardas'ğa pavēi no. Igwete ға ga pokwari ga rerogwovo.

13 Anás'ga pyri na'ē ға ga rerohei. Anás'ga ko Caifás'ga rembirekohēa ruva'ga. Caifás'ga ko ikwava'ēhara'ğa nduvihavuhu'ga a'ea rupi.

14 Gaha e'i jipe judeus'ğa nduvihava'ğa pe ға moğitavo: “Ojipejive'ga po ti omano nhande repykavamo nehē hamo,” e'i jipe Caifás'ga ға pe. Anás'ga pyri na'ē ға Jesus'ga rerohei a'ero.

Ndakwahavi ji Jesus'ga, ei Pedrova'ea

(Mateus 26.57-58, 69-70; Marcos 14.53-54, 66-68; Lucas 22.54-57)

15 Igwete Simão Pedro'ga hoi Jesus'ga reviri. Ga rupi ojipe'ga hoi no Jesus'ga remimbo'ehara'ga jitehe. Ikwava'ēhara'ğa nduvihavuhu'ga okwaha hete reki Pedro'garupive'ga. Nurã ga reki garonga rokari pe Jesus'ga reviri.

16 Pedro'ga ki a'e te opyta jiji o'ama mytu'ē me hokairungava rovapytymbava pyri. A'ero akoja'ga – ga ikwava'ēhara'ğa nduvihavuhu'ga okwaha – a'ero ga hoa'javi mytu'ē me javo hovapytymbava rerekoharahēa pe emongiuka ti Pedro'ga javo. Igwete hēa Pedro'ga mongiukari okari pe ga mo'ama.

17 A'ero hēa ei Pedro'ga pe:

—Nde nderekoi akoja'ga remimbo'eharamo no naerũ? ei hēa ga pe.

—Ji ko a'ea rui, ei ga o'mbero hēa pe.

18 Pevo ға ami tata rembeyvyri ikwava'ēhara'ğa nduvihavuhu'gareheve'ğa guardas'ğa pavēi. A'ereki iroyxağahi ypytunimo. Nurã ға imondygi tatapynha xajipe'e javo. Pevo ға ami tata pyri

a'ero. Igwete Pedro'ga hoi o'ama ojipe'eavo ġa pyri.

Marã? e'ie'i Anás'va'ea Jesus'ga pe

(Mateus 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)

¹⁹ Kiro ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga ei Jesus'ga pe:

—Marã neremimbo'ehara'ġa ndekoi naerũ? ei ga. Gara rehe nde ġa mbo'embo'ei jipi? ei ga Jesus'ga pe.

²⁰ —Ojipe'ġa pe nhaporemo ji imombe'umbe'ui ġandovaki jipi, ei Jesus'ga ga pe. Judeus'ġa jatykahava pype ji ġa mbo'embo'ei jipi judeus'ġa jatykahavuhua pype no. Ji namombe'unhimimi reki ġa pe jipi, ei ga ga pe.

²¹ Marã nde euhui ji ve naerũ gara rehe nde ġa mbo'ei jipi javo ji ve? ei Jesus'ga ga pe. Nhirenduhara'ġa koi okwaha nhiremimbo'eagwera. Ga pe ti emombe'uuka nhinhi'iġa a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

²² A'ea erame guarda'ga – kiroki ga ga ypyvo o'ã – ga Jesus'ga rova petegi.

—Maranuhũrame nde ei poa javo ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga pe? ei ga Jesus'ga pe.

²³ A'ero Jesus'ga ei:

—Po ji ete'varuhui, emombe'u ti ji'ete'varuhuagwera a'ero, ei ga. Ji ekaturame po ga ndajirovapetegi ramo, ei Jesus'ga.

²⁴ Kiro Anás'ga ga rerohoukari Caifás'ga pyri ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga pyri. Opokwariji ġa Jesus'ga.

Ndakwahavi ji Jesus'ga, e'ia'ja Pedrova'ea
 (Mateus 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)

²⁵ A'ea ja Pedro'ga jipe'ei tata pyri o'ama. Igwete pevove'ğa ei ga pe a'ero:

—Nde nderekoi garemimbo'eharamo naerũ? ei ğa ga pe.

Igwete Pedro'ga ei:

—A'ea rũi ko ji, ei ga o'mbero ğa pe.

²⁶ Igwete ojipe'ga ei Pedro'ga pe no – kiroki ga oporavyky ikwava'ẽhara'ğa nduvihavuhu'ga pe gapyriva'ero. Pedro'ga gare'yja'ga nambi'ogipe itymipyra pyri. Igwete ga ei kiro Pedro'ga pe:

—Orohepia po ji nde Jesus'ga pyri itymipyra pyri raji'i, ei ga ga pe.

²⁷ —Ji rũi tuhẽ koi oji'i, e'ia'ja Pedro'ga ga pe.

Nanime inamutiğa nhi'iği o'ama.

Pilatosva'ea e'i marã Jesus'ga rekoa javo
 (Mateus 27.1-2, 11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)

²⁸ Ypyhajive judeus'ğa nduvihava'ğa Jesus'ga rerohoi Caifás'ga ronga hugwi. Governador'ga rongaruvihai pe ğa ga rerohoi Pilatos'ga rongaruvihai pe. Igwete ğa Jesus'ga mondoukari ga mo'amauka Pilatos'ga pyri. Judeus'ğa nduvihava'ğa ndoki ipype. A'ereki judeus'ğa ndoki tuhẽ judeus'ğarũive'ğa nonga pype ojihe'are'yma ğa ndehe jipi. “Po ti nhande hoi ipype, a'ero po ti nhande nhimbote'varuhui Tupana'ga pe nehẽ,” ei ğa. “Nhanenhimbote'varuhurame po ti nhande ndi'ua'javi toryva rupiara nehẽ,” ei ğa. Nurã judeus'ğa nduvihava'ğa ndoki Pilatos'ga ronga

pype. Igwete ġa Jesus'ga mondoukari Pilatos'ga pyri.

²⁹ A'ero Pilatos'ga ruri mytu'ẽ me javo ġa pe.

—Marã pe'eaġwama Jesus'ga pe naerũ? Marã garekote'varuhua naerũ? ei Pilatos'ga ġa pe.

³⁰ Igwete ġa ei ga pe:

—Po ga ndokote'varuhui jipi hamo, a'ero po ore norokwava'eġi ga kiro nde ve hamo, e'i tehe ġa Pilatos'ga pe.

³¹ —Pe tuhẽ ti peroho ga a'ero imbohahyavo ga pe nehẽ penamonhava'ea nhi'ĩpo'ruavo nehẽ, ei ga judeus'ġa nduvihava'ġa pe.

Igwete ġa ei:

—Torojuka ti ga novãa, ei ġa. Emo romanosramo pe ndapejukaukari ġa ore ve, ei ġa Pilatos'ga pe. Pehe ti pejuka ga a'ero romanosramo, ei ġa ga pe.

Romanos'ġa o'erame oko te'varuhu hete ġa javo, a'ero ġa ġa kutugi yva rehe ġa mbovya ġa jukavo. Igwete judeus'ġa ei Pilatos'ga pe: “Pehe ti pejuka Jesus'ga romanosramo,” ei ġa.

³² E'i ġa a'ea Jesus'ga nhi'ĩpo'ruavo. A'ereki Jesus'ga omombe'u jipe omanoaġwama yva rehe nahã ti ġa ji jukai javo.

³³ A'ero Pilatos'ga hoa'javi onga pype Jesus'ga mbuhuruka ojipyri.

—Ndehe ko judeus'ġa nduvihavuhetero naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

³⁴ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Ndehe tuhẽ erekwaha nanongara? ei ga. Mara'ngu po nahã ojipe'ġa ji mombe'gwovo nde ve ra'e? ei ga ga pe.

³⁵ —Jihi ko nda'ei a'ea, ei ga. Ji ko judeu rũi! ei Pilatos'ga. Ndere'yja'ġa tuhẽ reki nde pyhy

nde rerua ji pyri ikwava'ẽhara'ğa nduvihava'ğa pavẽi, ei ga. Marã nderekote'varuhua naerũ? Nde ġanduvihavuhuro tuhẽ ereko naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

³⁶ —Ji ko yvyakotyve'ğa nduvihava'ğa atyvi, ei Jesus'ga ga pe. Po ji ġanduvihava'ğa ja hamo, a'ero po jireheve'ğa ġa avykyi ji repyga hamo tomondoyme ti ġa ga judeus'ğa nduvihava'ğa po pe javo hamo, ei ga. Ji ko avove'ğa nduvihava'ğa atyvi reki, a'e ji nde ve, ei ga Pilatos'ga pe.

³⁷ A'ero Pilatos'ga ei ga pe:

—Nde ko huvihavuhua tuhẽ naerũ? ei ga ga pe.

—Nde ere'e katu ji ve nde ko huvihavuhua javo, ei Jesus'ga ga pe. Ajo ji ji'a yvyakotyva'ero kako tamombe'u ti ġa pe a'itituhẽva'ea javo, ei ga. Kiroki ġa oko hete a'itituhẽva'ea rehe – ġa ġwendu katu nhinhi'ıga a'ero, ei ga ga pe.

³⁸ —Manongara tuhẽ po a'itituhẽva'ea naerũ? ei Pilatos'ga ga pe a'ero.

Pilatosva'ea ojukauka Jesus'ga

(Mateus 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

A'ero Pilatos'ga hoa'javi mytu'ẽ me judeus'ğa pyri.

—Ga ndokote'varuhui'i'i, a'e ji pe me, ei ga.

³⁹ Nahã ji ei pe me kiro a'ero. Kwara nanani Páscoa aporame pe ei ji ve ipyhygipyra'ga rehe. A'ero ji ga mohemukari cadeia hugwi, ei Pilatos'ga ġa pe. Ma'ğa ji amohemuka kiro pe me a'ero? Amohemuka po ti ji pe me Jesus'ga penduvihavuhuhete'ga? ei ga ġa pe.

40 –Ga rũi tuhẽ! ei ġa ohapukaita. Teremo-hemukari tuhẽ akoja'ga! ei ġa. Barrabás'ga ti emohemuka, ei ġa Pilatos'ga pe.

Barrabás'ga ko governo movahĩve'ga okote'varuhuve'ga.

19

1 A'ero Pilatos'ga Jesus'ga kupepytera nupanupãukari ipira'javuhuva'ea pyvõ.

2 Igwete soldados'ga Jesus'ga rerekomemuapotari. Nurã ġa ipovãpovani yhypoa hatiuhũva'ea onhatimaġatuva'ea apovo. Igwete ġa inoġi Jesus'ga akaġa rehe nahã huvihava'ġa akanitara javo tehe. Igwete ġa imongiukari ga pe tapy'ynhapiġwaġahiva'ea nanongara huvihava'ġa omongi javo ga pe.

3 Nahã ġa Jesus'ga rerekomemui u'ua ga pyri.

–Ejory ti judeus'ġa nduvihavuhuhetero, e'iuhu ġa onhi'ĩġa mondovo ga pe.

Igwete ġa garova petepetegi ga rerekovo.

4 Aerẽ Pilatos'ga hoa'javi mytu'ẽ me judeus'ġa pyri.

–Pehepia ga, ei ga. Kiro ji ga mbuhurukara'javi pe pyri tapekwaha ti ji'ee'yma ga pe. A'ereki ga ndokote'varuhui'i'i reki, ei Pilatos'ga ġa pe.

5 A'ero Jesus'ga heruri tapy'ynhapiġwaġahiva'ea rerekovo. Hatiuhũva'ea ga gwereko oakaġa rehe ipovanipyra. Igwete Pilatos'ga ei:

–Kiro ki ga u! Pehepia ga! ei ga ġa pe.

6 Kiro ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa ga repiagi guardas'ġa pavẽi. A'ero ġa hapukajahivi javo:

–Ejukauka ga! ei ġa. Embovyruka ga yva rehe! Igwete Pilatos'ga ei ġa pe:

—Pe tuhẽ ti pembovy ga jukavo yva rehe, ei ga ġa pe. Ji ki a'e te a'e pe me: Ga ndokote'varuhui'i'i, ei ga ġa pe.

⁷ Igwete judeus'ġa ei ga pe:

—Oreramonhava'ea e'i ikwatija hako: “Kiroki ga ombotegwete Tupana'ga – pejuka po pe gaha hamo,” ei ahe hako, ei ġa. Nurã reki ore ga jukaukapotari kiro. A'ereki ga e'i: “Ji ko Tupana'ga ra'yramo ako,” ei ga, ei ġa Pilatos'ga pe.

⁸ A'ea renduvame Pilatos'ga kyhyjihetei mara'ngu po ga Tupana'ga ra'yra'ga tuhẽ javo.

⁹ Igwete ga hoa'javi ongaruvihava pype javo Jesus'ga pe:

—Mome ahe tuhẽ nde naerũ? ei ga ga pe.

Emo Jesus'ga nonhi'iġi ga pe.

¹⁰ Igwete Pilatos'ga ei ga pe:

—Nerenhi'iġihũ nde ji ve? ei ga. Nderekwahavi tuhẽ nde jipopoakara naerũ? Ganduvihavamo ji erame ġa pe po ti ġa nde mohemi nehẽ, ei ga. Ji erame ġa pe po ti ġa nde kutugi yva rehe nde jukavo nehẽ, ei ga Jesus'ga pe.

¹¹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tupana'ga nde mbopopoakaramame jate po nde popoakaramo ji jukavouka ġa pe, a'e ji nde ve, ei Jesus'ga ga pe. Nurã kiroki ga ji mondouka nde ve – nde hohe'i tehe ga rekote'varuhui a'ero, ei ga ga pe.

¹² A'ero Pilatos'ga ei ovyteri pe: “Tamohemuka tuhẽ ti Jesus'ga.” Judeus'ġa okwaha a'ea. Nurã Pilatos'ga horame ġa pyri ġa hapukajahyahivi ga pe:

—Ga mohemukaramame po ti nde nderekokatua'javi nhanderuvihavuhu'ga pe

César'ga pe. A'ereki Jesus'ga e'i tehe: “Jihi ko ġanduvihavuhetero,” ei ġa. Nanongara'ġa ko omovahĩ César'ga. Jesus'ga mohemukara renduvame po ti César'ga nhimboahihetei nde ve a'ero nehē, ei ġa Pilatos'ga pe.

¹³ A'ea renduvame Pilatos'ga Jesus'ga mbuhurukari onga hugwi. Igwete ga apygi juizes'ġa apykava rehe oina – perope ġa omondo itapereuhua yja rehe inoġa. Judeus'ġa nhi'igimo pevova'ea rera ko Gabatá.

¹⁴ Kiro ko sexta-feira. A'ea rupi judeus'ġa omboavujikwe mbatera toryva rupiara Páscoa rupiara. Ahaji katu Pilatos'ga apygi a'ero, ta'e ti kiro gareaporogita pe javo judeus'ġa pe.

–Pehepia te pejuvihavuhuhete'ga! ei ga Jesus'ga repiuka ġa pe.

¹⁵ Emo ġa hapukajahyahivuhui javo ga pe:

–Embovyruka ga! ei ġa. Embovyruka ga! Ejukauka ga yva rehe! ei ġa ga pe.

–A'iti re po ti ji ga mbovyrukari ga jukavouka penduvihavuhuhete'ga nehē? ei Pilatos'ga ġa pe javo.

–César'ga jate ko oreruvihavuhu'ga! ei ġa ga pe. Ndorogwerekoi ore ojipe'ga oreruvihavuhuro, ei ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa ga pe javo.

¹⁶ A'ero Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari ġapo pe soldados'ġa ti tokutu ga yva rehe ga mbovya javo.

Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mbovya

(Mateus 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷ Igwete soldados'ġa Jesus'ga rerohoi a'ero cidade hugwi. Gajati'yva rehe ġa herohoukari

ga pe yva gajukahava rupiara. Aerẽ ġa Jesus'ga rerovahemi vvytyra rehe. Yvytyra rera ko Aheapindava. Judeus'ġa e'i jupe Gólgota.

18-23 Pevo ġa Jesus'ga rerovahemi hekyita gapira ga hugwi. Igwete ġa ga kutugi a'ero yva rehe ga mbovya ga mo'ama ga jukavo. Ojikwe Pilatos'ga okwatijarukaripe yva raygwera rehe. Igwete ga imondoukari ikutugauka Jesus'ga arimo. Nahã i'ei ikwatijara: “Agwa'ga ko Jesus'ga Nazarépeve'ga. Ga ko judeus'ġa nduvihavuhete'ga,” e'i ikwatijara yva raygwera rehe. Pilatos'ga okwatijaruka a'ea judeus'ġa nhi'igimo. Okwatijaruka ga romanos'ġa nhi'igimo no. Okwatijaruka ga gregos'ġa nhi'igimo no. Igwete Pilatos'ga imondoukari yva raygwera ikutugauka yva rehe Jesus'ga arimo. A'ero he'yjuhuve'ġa nhi'igi jupe judeus'ġa. A'ereki ira'agwe Jesus'ga kutuhava cidade hugwi. A'ero ikwava'ẽhara'ġa nduvihava'ġa ei Pilatos'ga pe novã:

—Terekwatijarukari: “Ga ko judeus'ġa nduvihavuhete'ga,” ei ġa ga pe. Nahã ekwatijaruka: “Agwa'ga e'i ojive: ‘Ji ko judeus'ġa nduvihavuhetero’.” A'ea ekwatijaruka inoġa hehe, ei ġa Pilatos'ga pe novã.

Emo Pilatos'ga e'i ġa pe:

—Na tu ve te nhirembikwatijarukaragwera, ei ga.

Igwete soldados'ġa Jesus'ga kutugi yva rehe ga mbovya ga mo'ama ga jukavo. Igwete ġa mokonhava'ea mbojogwovai Jesus'ga rehe ahe mo'ama ojipea rehe yva rehe. Jesus'ga ahepyteri pe o'ã.

Aerẽ soldados'gã ipyhygi gapira ima'eamo ojohupepe. Quatrove'gã onhinanhinani ipyhygi ojipeji gapira ojive. Aerẽ gã ojipea ipyhygi nimbojahaviva'ea kirojateva'ea.

²⁴ Igwete gã ei ojohupe:

—Kia ti timbotararagyme, ei gã ojohupe. Manamo po ti nhande herekoi gapira nehẽ? ei gã. Timombo'ri ti ita'java'ea herekohavamo, ei gã ojohupe.

Nurã gã imombo'ri gapira rehe. Nahã soldados'gã ndekoi tapy'ynhapira rehe a'ero. Oma'emaẽ gã Jesus'ga pira ga nhi'ĩpo'ruavo a'ero. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u nhogwenonde Cristo'ga nhi'igãgwama hako. Nahã Cristo'ga ei:

“Oma'ẽ gã jipira ojohupe,” ei ga.

“Ojipea rehe gã imombori ita'java'ea,” ei ga.

Ikwatijara omombe'u ganhi'igãgwama hako. Na tuhẽ reki soldados'gã ndekoi gapira rehe a'ero ipojoykavo ojive ikwehe.

²⁵ Kiro Jesus'ga o'yembora repiagi. Pevo ahe ami Jesus'ga kutuhava pyri. Jesus'ga yembora irũhẽa pevo o'ã ahe pyri no Mariahẽa no – kiroki hẽa Clopas'ga rembirekohẽa. Maria Madalenahẽa pevo o'ã gã pyri no.

²⁶ Kiro Jesus'ga o'yembora repiagi a'ero gwemimbo'ehara'ga reheve gwemiarõhara'ga reheve. A'ero ga ei o'yembora pe:

—Ha'i, ei ga. Gaha po ti oko ndera'yra ja nehẽ ji py'rovo nehẽ, ei ga ahe ve.

²⁷ Gwemimbo'ehara'ga pe ga ei a'ero:

—Hẽa po ti oko ndehya ja nehẽ, ei ga. Ereko katu ti hẽa a'ero eyhẽaramo, ei Jesus'ga ga pe.

A'ero garemimbo'ehara'ga ahe rerohei ġwonga pe. Igwete ga ahe repiakatui jipi.

Jesus'ga omano

(Mateus 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49)

²⁸ Aerē Jesus'ga ei oyvyteri pe: “Anhi'ĩpo'ru pa ji Tupana'ga kiro,” ei ga. Kirē ga ei:

—Jiygwei ji.

A'ea erame ga onhi'ĩpo'ru ahe. A'ereki Tupana'ga okwatijaruka ahe ve Cristo'ga ygwe-jaġwama mombe'gwovo hako.

²⁹ Gwereco pevo vinho tajahiva'ea ya'ia pype. A'ero ġa ipyhygi jyruhuva'ea imondeva vinho pype ipimombyga vyvra rehe hissopo rehe. Igwete ġa imbovyri imondovouka Jesus'ga juru pe topyte ti ga javo.

³⁰ Ipyterame Jesus'ga ei a'ero:

—Anhi'ĩpo'ru pa ji, ei ga.

A'ero ga nhova'apyni omanomo.

Oykikutu ahe Jesus'ga

³¹ Aerē judeus'ġa nduvihava'ġa hoi javo Pilatos'ga pe:

—Emopenuka ti yvareheve'ġa netymakaġa tomanoġatu ti ġa, ei ġa ga pe. A'ero po ti ġa ahera'oa mbojyvi herogwovo nehē, ei ġa ga pe.

E'i ġa a'ea Pilatos'ga pe. A'ereki a'ea ko sexta-feira mbatera mboavujikwehava ġa pe. Ndopotari ġa ahera'oa mo'amipyra yva rehe sábadu rupi oporavykye'yma rupi. A'ereki a'ea ko huvihahetea ġa pe sábadu Páscoa rekoro ġwaramo. Nurã ġa hoi javo Pilatos'ga pe tomopenuka ti ga ġanetymakaġa ġa jukavouka javo.

³² A'ero Pilatos'ga soldados'ga mondoukari yvareheve'ga pyri. Igwete ġa hoi Jesus'ga aherovaive'ga retymakaġa nupamo imopena. Kirē ġa hoi ojipe'ga pyri Jesus'ga rovai garetymakaġa nupamo imopena.

³³ Urame Jesus'ga pyri ġa ei reki:

—Omano jipe po ahe ra'e, ei ġa.

Nurā ġa nomopeni Jesus'ga retymakaġa.

³⁴⁻³⁷ Emo soldado'ga Jesus'ga ykikutugi ta'akwara pyvō. Kiro gara'oa hugwi turi garekoa yhya pavēi. Imopene'ymame Jesus'ga kaġa soldados'ga onhi'īpo'ru ahe. A'ereki nahā Tupana'ga okwatijaruka ahe ve imombe'uuka hako.

“Nomopeni'i'i po ti ġa gakaġa nehē,” e'i ikwatijara hako.

Ojipea Tupana'ga rembikwatijarukara e'i no:

“Gwepigwepia po ti ġa ġwembikutuhara'ga nehē,” e'i ikwatijara hako.

Kiroki ga omombe'u kiro pe me – gaha gwepia tuhē Jesus'ga manoagwera ikwehe. Omombe'u ga kiro pe me taperovia ti javo. Omombe'u katu ga. Okwaha hete ga a'ea a'itituhēva'ea ji amombe'u javo.

Ono ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype

(Mateus 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56)

³⁸⁻³⁹ Aerē José'ga hoi javo Pilatos'ga pe. Cidade de Arimatéia pe José'ga ruvi. Ojiko nhimi ga Jesus'ga rehe. A'ereki ga okyhyji judeus'ga nduvi-hava'ga hugwi. Igwete ga hoi javo Pilatos'ga pe.

—Tarohe ti Jesusva'ea ra'oa, ei José'ga ga pe.

—Kwa, ei Pilatos'ga. Eroho ti a'ero, ei ga ga pe.

A'ero ga hoi Jesus'ga ra'oa pyri Nicodemos'ga pavêi – gaha ymya oho Jesus'ga pyri ga repi-aga ypytunimo raikwehe. Nicodemos'ga gweroho perfume apopyra ojupi. Japopyra ko mirra mo-ħaġa'java'ea aloés pavêi yvahugwiva'ea memei. He'yiva'ea ġa gweroho trinta e cinco quilos. Ipo-hyi hete japopyra. A'ero ġa hoi ipyhyga Jesus'ga ra'oa.

⁴⁰ Igwete ġa a'ea imamani tapy'ynhapipyryva pyvõ imondovo perfume apopyra tapy'ynhapira pype inoġa. A'ereki nahã judeus'ga omboavu-jikwe ahera'oa jipi ahetyma renonde.

⁴¹ Ira'agwe tuvi itymipyra Jesus'ga jukahava hugwi. Gwereco pevo itaruvihavuhua kwaruhua ahetyħhavamo. Ndogwerecoangavi ve ahera'oa ipype.

⁴² Ira'agwe ġwaramo José'ġa Jesus'ga ra'oa rerohoi pevo imondovo inoġa ipype. A'ereki ġaporavykye'yma sábadu u ġwerĩ.

20

Jesus'ga okwera omanoa hugwi

(Mateus 28.1-8; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

¹ Domingo rupi ypyhajive Maria Madalenahã hoi itaruvihavuhua kwaruhu pe hepiaga – perope ġa ono Jesus'ga ra'oa. Nako'eġatui ve hã horame. Igwete hã hepiagi itauhua ikwaruhua rovapy-tymbava.

—Ope'auhu ġa itauhua jurukwara hugwi! ei hã.

² Igwete hã jivyri onhana ua tamombe'u ti Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pe javo. A'ero hã ruri

Simão Pedro'ga pyri ojipe'ga pyri no Jesus'ga remi-arõhara'ga. Igwete hêa imombe'ui ġa pe.

—Gwenohê po ġa nhandepojy kahareteva'ea ra'oa ikwaruhua hugwi raji'i, ei hêa. Ore ndorokwahavi kiro ahenogagwera, ei hêa ġa pe.

³ Nurã Pedro'ga hoi ojipe'ga pavêi ogwovo itakwaruhu pe hepiaga.

⁴ Onha memei ġa ojogwerogwovo. Ojipe'ga koji'i tehe onha Pedro'ga hohe ogwovo. Igwete ga vahemypyri ikwaruhu pe.

⁵ A'ero ga apyni tapy'ynhapipyryva repiaga ipype. Emo ga ndoki ipype.

⁶ Kiro Simão Pedro'ga vahemi ga reviri okiavo ipype. Igwete ga hepiagi tapy'ynhapipyryva no.

⁷ Pevo tuvi Jesus'ga akaġa mamanipyra no. A'ea ko irupe'i tuvi tapy'ynhapipyryva hugwi onhima-mana oina.

⁸ Kiro ojipe'ga reki ipype a'ero hepiaga – kiroki ga urypy ikwaruhu pe novia. Igwete ga hepiagi herovia Jesus'ga kwerava.

⁹ A'ea rupi onhimi ve ġa pe ikwatijara remimombe'ua. Tupana'ga rembikwatijarukara e'i jipe: “Okwerava'ja tuhê po ti ga omanoa hugwi nehê,” e'i ikwatijara hako. Emo a'ea onhimi ve ġa pe.

¹⁰ Igwete ġa jogwerojivyra'javi onga pe a'ero ojogwerokuva.

*Jesus'ga ojipiuka Maria Madalena'ea pe
(Mateus 28.9-10; Marcos 16.9-11)*

¹¹ Aerê Maria Madalena hêa hoa'javi ojehe'gwovo o'ama mytu'ê me ikwaruhua pyri.

Ojehe'orame hēa nhova'apyni hepiaga ikwaruhua pype.

¹² Igwete hēa mokonha'ğa ndepiagi pevo Tupana'gapyrive'ğa. Tiğahivuhu ġapira. Oapy ġa oina Jesus'ga noğagweri pe. Ojipe'ga oapy Jesus'ga akağagweri pe. Ojipe'ga Jesus'ga pyagweri pe oapy oina.

¹³ Igwete Mariahēa ġa ndepiagi. A'ero ġa ei hēa pe:

—Kui'i, maraname nde jehe'oi?

—Gwenohē ġa jipojykahareteva'ea ra'oa, ei hēa. Ji ndakwahavi ahenogagwera a'ero, ei hēa ġa pe.

¹⁴ Onhi'igirē hēa jirovagi Jesus'ga repiaga novia ga mombaragwahave'yma.

¹⁵ Igwete ga ei hēa pe o'ama:

—Kui'i, gara rehe nde jehe'oi e'ama? Ma'ğa nde ereheka naerū? ei ga hēa pe.

Igwete hēa etehei oyvyteri pe: “Ga ko itymipyra repiakatuhara'ga.” Nurã hēa ei ga pe:

—Po nde ahera'oa rerohoi raji'i emombe'u ti ji ve ahenogagwera taroho ti a'ero, ei hēa ga pe.

¹⁶ —Maria, ei Jesus'ga hēa pe.

Kiro hēa jirovapavi ga koty ga repiakatuavo.

—Raboni, ei hēa ga pe. (A'ea judeus'ğa e'i ombo'ehara'ğa pe.)

¹⁷ —Tajipyhygi, ei Jesus'ga hēa pe. A'ereki ji ndajiupiri ve jiruva'ga pyri, ei ga. Eho ti nhi-irū'ğa pyri nhiremimbo'ehara'ğa pyri. Emombe'u ti nhinhi'iga ġa pe tokwaha ti ġa javo, ei ga. Kiro po ti ji jiupiri jiruva'ga pyri ġanduvete'ga pyri. Gaha ji ambohete Tupana'ga. Gaha ġa ombohete no, ei ga. Emombe'u ti ġa pe tokwaha ti ġa jihoağwama ga pyri, ei Jesus'ga hēa pe.

18 Igwete Maria Madalenahêa hoi Jesus'ga remimbo'ehara'ğa pyri javo.

—Ahepia ko ji nhandepojoykaharete'ga ko! ei hêa ģa pe.

Igwete hêa imombe'upavi Jesus'ga nhi'iġa ojive.

Jesus'ga ojipiuka onzeva'ea pe

(Mateus 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49)

19 A'ea rupi jitehe domingo rupi Jesus'ga remimbo'ehara'ğa ndekoi onhimono'oġa onga pype ypytunimo. Hovapytymba katu ģa. A'ereki ģa okyhyji hete judeus'ğa nduvihava'ğa hugwi. Emo Jesus'ga uhu o'ama ojipiuka ġapyteri pe.

—Tu katu ti pepy'a, ei ga ģa pe.

20 Onhi'iġame ģa pe ga hepiukari opokutugagwera oykikutugagwera reheve. Ga repiagame ģa ndoryndoryvamo a'ero.

21 Kiro Jesus'ga ea'javi ģa pe:

—Tu katu ti pepy'a, ei ga. Jiruva'ga ji mbuhuruka avo ikwehe tomombe'u ti ga nhinhi'iġa javo ji ve ikwehe. Na jitehe po ti ji pe mondoukari nehê no tapemombe'u ti nhinhi'iġa ojipe'ġa pe nehê no, ei ga ģa pe.

22 A'ero ga ipyi ģa ndehe.

—Kiro ji imondoi Tupana'ga ra'uva pe me. Peko ti a'ea rehe a'ero, ei ga ģa pe.

23 Po ti pe ei ojipe'ġa pe Tupana'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi javo, a'ero ga imombori tuhê ģa hugwi, ei ga. Po ti pe ei ģa pe Tupana'ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi javo, a'ero ga nomombori tuhê, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga ojipiuka Toméva'ea pe

24 Ojipe'ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduvi pevo jara'ga pyri Jesus'ga jipiukarame ġa pe. O Gêmeo ei ġa ga pe Tomé'ga pe.

25 Igwete jara'ga ei ga pe:

—Orohepia ore Jesus'ga oji'i, ei ġa imombe'gwovo ga pe novĩa.

E'ia'jaa'ja ġa ga pe novĩa. Emo ga ndogweroviar-ihu ġanemimombe'ua ojive. Igwete ga ei ġa pe:

—Ji tahepia na'ë ti itaju'ia rembikutugagwera gapo pe, ei ga. Tamondo na'ë ti nhipũa itaju'ia rembikutugagwera rehe. Tapo'ë na'ë ti gaykikutugagwera pype, ei ga. Nhipo'ëe'ymame po ti ji ndaroviari tuhë ġakwerava'java nehë, ei Tomé'ga ġa pe.

26 Irũa domingo rupi Jesus'ga remimbo'ehara'ga nhimono'oġa'javi onga pype. A'ea rupi Tomé'ga rekoi ġa pyri a'ero. Gwovapytymbava'ja ġa onga novĩa. Emo Jesus'ga uhu o'ama ġa pyri ojip-iukara'java ġa pe.

—Tu katu ti pepy'a, ei ga ġa pe.

27 Igwete ga ei:

—Tomé, embuhu ti epũa jipokutugagwera repi-aga, ei ga. Epo'ë ti jiykikutugagwera pype. Erovia tuhë ti jikweravagwera a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

28 A'ero Tomé'ga ei ga pe:

—Nde ko jipojykaharetero tuhë! Tupanamo tuhë ko nde! ei ga. Orombohete ji nde, ei ga.

29 —Ji repiaga ġwaramo nde heroviari a'ero, ei Jesus'ga ga pe. Emo pyry hete jirepiage'ỹve'ġa pe ġa heroviarame ojikoga ji rehe, ei ga.

Okwatija ahe toko ti ġa Tupana'ga pyri javo

30 Jesus'ga oapoapo hete ahemonhi-momby'ava'ea ġwemimbo'ehara'ġa pyteri pe jipi. Ji namombe'upavi ikwatijarame agwa.

31 Kia ki a'e te ji akwatija taperovia hete ti Jesus'ga recohava javoji. A'ero po ti pe ei: “Ga ko Cristoramo oko Tupana'ga remimbuhurukaramo. Ga ko Tupana'ga ra'yramo tuhẽ,” pe'e po ti pe ga pe. Akwatija ji pe me tapendeaporogita pyahu ti no pejikogame Jesus'ga rehe. A'ero po ti pe ndekoi avuirama yvagi pe Tupana'ga pyri nehẽ.

21

Jesus'ga ojipiuka seteva'ea pe

1 Aerẽ Jesus'ga jipiukara'javi ġwemimbo'ehara'ġa pe a'ero okweravirẽ omanoa hugwi. Ypiahu pe Tiberíades pe ga jipiukara'javi ġa pe. Nahã a'ero.

2 Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ojogwereco ojogwerojuva: Simão Pedro'ga, Zebedeu'ga ra'yra'ġa, Tomé'ga no – ga pe ġa ei o Gêmeo. Natanael'ga oko ġa pyri no – gaha u cidade de Caná pe Galiléiapeve'ġa gwyri pe. Mokonha'ġa ojogwereco ġa pyri no.

3 Igwete Simão Pedro'ga ei ġa pe:

–Koro ji hoi imomboa pira mboahava, ei ga.

–Toroho ti nde rupi, ei jara'ġa ga pe.

Igwete ġa jogwerohoi onhinhaġa yharuhua pype ojogwerogwovo. Nombo'ari'i'i reki ġa imoġo'eamo.

4 Kwara po'rirame Jesus'ga jipiukari o'ama yembe'yi pe. Emo garemimbo'ehara'ġa nonhi-mombaragwahavi ve ga rehe.

⁵ Igwete ga ei ġa pe:

—Napembo'ari pe mo? ei ga.

—Norombo'ari ore, ei ġa.

⁶ —Pemombo ti pejovai pytera koty, ei ga. A'ero po ti pe imbo'ari nehē, ei ga ġa pe.

A'ero ġa imombori ojovai pytera koty. Kiro ġa nombor'ava'javi pira mboahava yharuhua pype a'ero. Tegwete ġa pe. A'ereki ipohyi hete ġa pe pirare'yjuhua rerekovo ġwaramo.

⁷⁻⁸ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga garemjarōhara'ga ei Pedro'ga pe:

—Nhandepojy kaharete'ga ko kiro oko, ei ga.

A'ea renduvame Simão Pedro'ga imongi opira i'arimova'ea nhapytiammo ojihe. A'ereki ġa imbo'aramme gwekyi opira. Igwete ga pori y pe ua. A'ereki ġa ira'agwe u yembe'yva hugwi cem metros. Igwete jara'ġa nduri yharuhua pype imoatamo pira mboahava herua pirahetehua reheve.

⁹ Jesus'ga omoka'ē pira tatapynha pyvō o'ama yembe'yi pe. Pāo ga gwereko no. Igwete ġa nduri o'eamo yhara hugwi hepiaga.

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Peru ti mo penhimimbo'aripyra, ei ga ġa pe.

¹¹ Kiro Simão Pedro'ga henohemi herohyryryga imboahava herua yembe'yi pe. Tynahē hete imboahava pirahetehua rerekovo. A'ereki he'yjuhu pira cento e cinquenta e três. Huvihaviha hete pira. Emo pira mboahava ndotorogi reki.

¹² Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—He pejiġo i'gwovo mo, ei ga.

Garemimbo'ehara'ġa opojihu javo ga pe manamo nde javo. A'ereki ġa okwahavipe ga ko nhandepojykaharete'ga javo.

¹³ Igwete Jesus'ga hoi ipyhyga pão pira moka'embyra reheve ima'eamo ġa pe.

¹⁴ Três kiro Jesus'ga jipiukara'javi ġwemimbo'ehara'ġa pe a'ero okweravirẽ omanoa hugwi.

Jesus'ga onhi'ĩ Pedrova'ea pe

¹⁵ Ga i'upavirẽ Jesus'ga ei Simão Pedro'ga pe João'ga ra'yra'ga pe:

—Simão, ei Jesus'ga. Enhimombe'u ti kiro ji ve. Jara'ġa hohe'i tehe nde ji arõhetei? ei ga ga pe.

—Na tuhẽ. Ji ko oroarõ hete nde, ei ga. Nde erekwaha nhiremiarõhetea, ei ga Jesus'ga pe.

Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Nahã ti a'ero. Ovelhas repiakatuhara'ġa gwepia katu ovelhas jipi. Na jitehe ti ehopia katu jireheve'ġa mbojikoheteavo ji rehe, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁶ Kirẽ Jesus'ga ea'javi ga pe:

—Simão, ji arõ hete nde? ei Jesus'ga ga pe.

—Oroarõ hete ko ji ndehe. Nde erekwaha nhiremiarõhetea, ei Simão Pedro'ga.

Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Hepiakatuhara'ġa gwereko katu ovelhas jipi. Na jitehe ti ereko katu jireheve'ġa mbo'eavo nhinhi'ġa rehe, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁷ Kirẽ Jesus'ga ea'javi ga pe:

—Simão, ji arõ hete nde?

A'ero Simão Pedro'ga rekoveveuhuro a'ea ero ġwaramo ojive. A'ereki três vezes Jesus'ga

ea'jaa'javi ga pe: “Ji arõ hete nde?” Nurã ga ei Jesus'ga pe:

—Jesus, erekwaha pa nde mbatera. Nde erekwaha nhiremiarõhetea! ei ga Jesus'ga pe.

Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Hepiakatuhara'ga gwepia katu ovelhas jipi. Na jitehe ti ehapia katu jireheve'ga mbojiko-heteavo ji rehe, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁸ Amombe'u katu tuhẽ ji nde ve: Evoja'irame nde eremongi epira egwovo enhimimbotarimova'ea rupi ekovo raikwehe, ei Jesus'ga ga pe. Aerẽ exava'erame po ti nde epoa pyhoi nehẽ. A'ero po ti ojipe'ga nde kwari nde rerogwovo nehẽ – perope nde nderehopotari, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁹ Ga manoagwama pe Jesus'ga ei. Omombe'u ga ga pe nahã po ti nde manoi nehẽ jawo.

—Nde manorame po ti ojipe'ga ei nehẽ: “Simão Pedrova'ea ndopohiri Tupana'ga hugwi omanorame pyry hete Tupana'ga ji ve jawo,” e po ti ga nde mombe'gwovo nehẽ, ei ga. Nahã po ti nde hepiukari Tupana'ga ruvihavuhuhetea ga pe emanorame nehẽ, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

Kirẽ Jesus'ga ei ga pe:

—Eko tuhẽ ti nhiremimbotarimova'ea rupi nehẽ, ei ga Pedro'ga pe.

Pedrova'ea e'i Jesus'ga pe: Marã po ti ga rekoï nehẽ?

²⁰ A'ero Simão Pedro'ga jirovagi ojipe'ga repiaga. A'ereki ga ndeviri ga ruri Jesus'ga remiarõhara'ga – gaha ojity Jesus'ga pyri ga i'urame ojogwerojuva Jesus'ga manoa renonde ikwehe. A'ea rupi ga ei

Jesus'ga pe ikwehe: “Jesus, ma'ga pe nde ei: ‘Kiro po ti ga ji mondoukari ġapo pe topyhy ġa ga javo?’” ei ga Jesus'ga pe ikwehe.

²¹ Kiro Pedro'ga jirovagi akoja'ga repiaga ga rurame ojiviri. A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Oro ga, marã po ti ga rekoi aerẽ nehẽ naerũ? ei ga.

²² Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Ji ipotarama po ti ga rekoji jirura'java repiaga nehẽ, ei ga. Maranuhũ nde rekoi a'ea rehe naerũ? Ndehe ti eko nhiremimbotarimova'ea rupi, a'e ko ji nde ve, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

²³ Aerẽ Jesus'gareheve'ga imonhimoanhani javo tehe ojipe'ga pe.

—Akoja'ga po ti nomanoi nehẽ Jesus'ga remimbo'ehara'ga, e'ie'i tehe ġa.

Emo Jesus'ga nde'i reki: “Nomanoi po ti ga nehẽ.” Nahã ga e'i: “Ji ipotarama po ti ga rekoji jirura'java repiaga nehẽ. Maranuhũ nde rekoi a'ea rehe naerũ?” A'ea Jesus'ga ei ga mombe'gwovo Pedro'ga pe.

²⁴ Akoja'ga – ga pe ġa e'i tehe nomanoi po ti ga javo – gaha omombe'umbe'u pa Jesus'ga reaporoġita. A'ea jitehe ga okwatijatija inoġa. Orokwaha tuhẽ ore a'iti tuhẽ garemimombe'ua javo, a'e ji.

²⁵ Gwereco hete ojipea Jesus'ga rembiapoagwera onhimongyavo. Po ti ahe ikwatijapavi garembiapoagwera a'ero po ti yvya koty ndohypavi aherembikwatijara rehe nehẽ ovuhu, a'e ji.

Tupana'ga nhi'iga
New Testament in Tenharim (BR:pah:Tenharim)

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tenharim

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tenharim [pah], Brazil

Copyright Information

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tenharim

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

3eb8a851-f633-5209-8712-862a9511e134